

στικής απόφασης, προκειμένου να καταστεί εκκρεμές να να κριθεί εκ νέου το ένδικο βοήθημα ή μέσο που απορρίφθηκε (εν όλο ή εν μέρει) με την απόφαση αυτή. Το ως άνω άρθρο του ΚΑΔ ρυθμίζει ορισμένα θέματα της άσκησης της εν λόγω αίτησης, ενώ για τα λοιπά ζητήματα παραδεκτού καθώς και για τη διαδικασία εκδίκασης της παραπέμψης, μέσο της § 3 του 3, στις διατάξεις που ισχύουν για το δικαστήριο που επιλαμβάνεται αρμοδίως της αίτησης αυτής, σε σχέση με το ένδικο βοήθημα ή μέσο που απορρίφθηκε με την προσβαλλόμενη δικαστική απόφαση, δηλαδή, σε υπόθεση όπως η παρούσα, στις διατάξεις του π.δ. 18/1989 για την αίτηση αναιρέσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, οι οποίες εφαρμόζονται αναλόγως.

(...) Επειδή, λαμβανομένης υπόψη της φύσης της λειτουργίας της προβλεπόμενης στη διάταξη της § 1 του άρθρου 105Α του ΚΑΔ αίτησης επανάλληψης της διαδικασίας (ως έκτακτο ένδικο μέσο, σκοπούντος στη συμμόρφωση της Ελληνικής Πολιτείας προς απόφαση του ΕΑΔΑ), η διάταξη αυτή, ερμηνευόμενη, αφενός, υπό το φως των συνταγματικών αρχών του κράτους δικαίου, της ασφάλειας δικαίου και της σταθερότητας των διοικητικών καταστάσεων, η οποία εξυπηρετείται μέσω της αρχής του δεδικασμένου και της μη ανατροπής των αμετακλήτως κριθέντων με απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας και, αφετέρου, ενόψει των αρχών που διέπουν τη σχέση της ελληνικής έννομης τάξης με το διεθνές δίκαιο και, ιδίως, με την ΕΣΔΑ και το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), έχει την έννοια ότι αίτηση επανάλληψης της διαδικασίας εκδίκασης αίτησης αναιρέσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας κρίνεται βάσιμη, εφόσον συντρέξουν ουσιαστικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις: (α) η διαπιστωθείσα από το ΕΑΔΑ παράβαση διατάξεως της ΕΣΔΑ είναι τέτοια ώστε να τείλει σε αιτιάση συνάφεια προς το σκεπτικό και το διατακτικό της οικείας απορριπτικής της αίτησης αναιρέσης απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας, ώστε η όψη της εν λόγω παράβασης και των συνεπειών να να μπορεί να επιτευχθεί μέσω της (ολικής ή μερικής) εξαφάνισης της προσβαλλόμενης απόφασης του παρόντος δικαστηρίου και, περαιτέρω, μέσω της νέας κρίσης και αποδοχής (εν όλο ή εν μέρει) της αίτησης αναιρέσης (λ.χ. η προϋπόθεση αυτή δεν συντρέχει σε περίπτωση που το ΕΑΔΑ έχει απλώς

διαπιστώσει παραβίαση του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ, αποκλειστικά και μόνο από την άσκηση της υπέρβασης της εύλογης διάρκειας της δίσης), (β) η συμμόρφωση προς τη σχετική απόφαση του ΕΑΔΑ δεν συνάπτεται παραβίαση κανόνα του Συντάγματος, το οποίο (να μην υπερισχύει της ΕΣΔΑ αλλά), πάντως, πρέπει να ερμηνεύεται (όχι σύμφωνα με την ΕΣΔΑ, αλλά), στο μέτρο του εφικτού, κατά τρόπο "φιλικό" προς την ΕΣΔΑ, όπως αυτή ερμηνεύεται και εφαρμόζεται από το ΕΑΔΑ (βλ. Bundesverfassungsgericht 4.5.2011, 2 BvR 2365/09, σκέψεις 89 και 93-94· 18.8.2013, 2 BvR 1380/08, σκέψεις 27-30· 15.12.2015, 2 BvL 1/12, σκέψεις 65-66· 18.4.2016, 2 BvR 1833/12, σκέψεις 29-30· 20.4.2016, 2 BvR 1488/14, σκέψεις 19-21), τοίτο δε έχει, ιδίως, την έννοια ότι, εάν είναι εύλογος υποστηρίξιμες περισσότερες της μίας εκδοχές ως προς την έννοια ορισμένης συνταγματικής διατάξεως, πρέπει, τουλάχιστον κατ' αρχήν, να προκρίνεται από τον Έλληνα δικαστή εκείνη που μπορεί να "συμψύσει" με την ΕΣΔΑ και τη σχετική νομολογία του ΕΑΔΑ, όχι αυτή που οδηγεί σε σύγκρουση με την τελευταία, (γ) η συμμόρφωση προς την απόφαση του ΕΑΔΑ δεν οδηγεί σε παραβίαση άλλης υποχρέωσης της χώρας από το διεθνές δίκαιο, ιδίως δε από το ενωσιακό δίκαιο, η οποία, ενόψει του περιεχομένου της και των συνθηκών της συγκεκριμένης περίπτωσης και κατόπιν στάθμησης των συγκρουόμενων έννομων αγαθών, κρίνεται σημαντικότερη, σε σχέση με εκείνη που απορρέει από το άρθρο 46 της ΕΣΔΑ (πρβλ. ΔΕΕ μεζ. συνθ. 26.2.2013, C-617/10, Åkerberg Fransson, EU:C:2013:105, σκέψεις 29 και 36), (δ) η συμμόρφωση προς την απόφαση του ΕΑΔΑ δεν προοικονομεί, λαμβανομένης υπόψη και των συνθηκών της συγκεκριμένης περίπτωσης, σε κάποιον άλλο επιτακτικό λόγο δημοσίου συμφέροντος, η εξυπηρέτηση του οποίου, σταθμίζομένη με την ανάγκη εκτέλεσης της απόφασης του ΕΑΔΑ, βάσει της αρχής της δικαιοσύνης ισορροπίας, κρίνεται ότι υπερίσχει (πρβλ. ΑΕΔ 14/2013, ΟΛΣΕ 668/2012, 2151/2014, επταμ.), (ε) η απόφαση του ΕΑΔΑ, που αποδίδει σε όργανα της Ελληνικής Δημοκρατίας παράβαση της ή περισσότερων διατάξεων της ΕΣΔΑ, δεν είναι εμφανώς ελλιπής, ασυφή ή και ασυμμετρική ως προς τη νόμιμη (ή/και την πραγματική) βάση της, λαμβανομένης υπόψη των κριτηρίων εκτίμησης που συνάγονται από την οικεία νομολογία του ίδιου του ΕΑΔΑ (και, ιδιαίτερα, της ευρείας συνθέ-

σής του), αλλά και του Δικαστηρίου της ΕΕ (ΑΕΕ), της θεμελιώδους αρχής της (διαδικαστικής και ουσιαστικής) επικουρικότητας του ελέγχου του ΕΑΔΑ, καθώς και της συναφούς υποχρέωσης του ελεγκτή αιτιολόγηση των αποφάσεών του, με τις οποίες διαπιστώνεται παράβαση της ΕΣΔΑ από κράτος μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης (στ) η διαπίστωση των επιμαχών παραβάσεων, που δέχθηκε η σχετική απόφαση του ΕΑΔΑ, δεν κλονίζεται (ώστε να μην μπορεί πλέον να θεωρηθεί δικαιολογημένη, σύμφωνα και με τα κριτήρια που προκύπτουν από την οικεία νομολογία του ΕΑΔΑ), συνεπεία ομνηγμένων στοιχείων, που απορρέουν είτε από απόφαση του ίδιου του ΕΑΔΑ είτε από απόφαση του ΔΕΕ είτε, τέλος, από απόφαση ανώτατου δικαστηρίου της χώρας, με την οποία γίνεται ερμηνεία ή/και εφαρμογή του εθνικού δικαίου ικανή να θεμελιώσει το συμπέρασμα ότι, με βάση το νεότερο αυτό νομολογιακό δεδομένο, το ΕΑΔΑ δεν θα ενέμενε στην κρίση του περί συνδρομής της αποδοθείσας στην Ελλάδα παράβασης της ΕΣΔΑ (πρβλ. ΕΑΔΑ 25.6.2009, 36963/06, Ζουμπούλης κατά Ελλάδας (No. 2), σκέψεις 26-37, σε αντιδιαστολή προς την απόφαση ΕΑΔΑ 3.10.2013, 25816/09, Γιαβή κατά Ελλάδας, σκέψεις 34-54, η οποία εκδόθηκε κατόπιν της απόφασης ΑΕΔ 1/2012) και (ζ) δεν έχει μεσολαβήσει πράξη κρατικού οργάνου, με την οποία να θεραπευθεί κατ' ουσίαν η διαπιστωθείσα από το ΕΑΔΑ παράβαση και να αίρονται τα δυσμενή για τον αιτούντα αποτελέσματά της, κατά τρόπο ώστε η επιδιωκόμενη από τον αιτούντα επανάλληψη της διαδικασίας και, εξάφηνιση της προσβαλλόμενης δικαστικής απόφασης να παρίσταται αλυσιτελής για την προεπασία των προσβληθέντων δικαιωμάτων του. Τέλος, σε περίπτωση, όπως η παρούσα, στην οποία με τη σχετική απόφαση του ΕΑΔΑ αποδόθηκαν στην Ελλάδα περισσότερες της μίας παραβάσεις των κατοχυρωμένων στην ΕΣΔΑ δικαιωμάτων τι-νός διαδικόου (εν προκειμένω, εκείνων που υπά-χον από το άρθρο 4 § 1 του 7ου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ και από το άρθρο 6 § 2 της ΕΣΔΑ), οι οποίες ζητά από το ΣτΕ την επανάλληψη της διαδικασίας εκδίκασης της υπόθεσής του, ενόψει των κριθέντων από το ΕΑΔΑ, η αποδοχή της αίτησης επανάλληψης για έναν από τους προσβαλλόμενους λόγους, που αντιστοιχεί σε μία από τις διαπιστωθείσες από το ΕΑΔΑ παραβάσεις της ΕΣΔΑ, ενδε-χεται, αναλόγως του είδους και του ειδικότερου

περιεχόμενου των επιμαχών παραβάσεων, να συνταί προσηκούσα εκτέλεση της απόφασης του ΕΑΔΑ και να καθιστά αλυσιτελή την εξέταση των λοιπών προσβαλλόμενων λόγων, που αντιστοιχούν στις λοιπές αποδοθείσες παραβάσεις της ΕΣΔΑ.

Επειδή, το άρθρο 4 του κορυφαίου του με ν. 1705/1987 (Α' 89) 7ου Προσκόλλου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ ορίζει ότι: «1. Κανένας δεν μπορεί να διαχθεί ή καταδικασθεί ποινικά από τα δικαστήρια του ίδιου Κράτους για μια παράβαση για την οποία ήδη αποδοθείσες ή καταδικασθεί με αμετάκλητη απόφαση σύμφωνα με το νόμο και την ποινική δικονομία του Κράτους αυτού». Κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως για την ενεργοποίηση της προβλεπόμενης σε αυτήν απαγόρευσης (ne bis in idem), απαιτείται, κατ' αρχήν, να συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις: (α) πρέπει να υπάρχουν περισσότερες της μίας διακεκριμένες διαδικασίες επιβολής κύρωσης, οι οποίες δεν συνδέονται στενά μεταξύ τους, (β) οι διαδικασίες αυτές πρέπει να είναι "ποινικές" κατά την αντίστοιχη έννοια της ΕΣΔΑ, ήτοι, βάσει των κριτηρίων Engel, κατ' εφαρμογή των οποίων μπορούν να θεωρηθούν ως "ποινικές" και κύρωσεις που επιβάλλονται από διοικητικά όργανα, ενόψει της φύσης των σχετικών παραβάσεων ή/και του είδους και της βαρύτητας των προσβληθέντων γ' αυτές διοικητικών κύρωσεων, (γ) η μία από τις διαδικασίες πρέπει να έχει περατωθεί με αμετάκλητη απόφαση και (δ) οι διαδικασίες πρέπει να σφραγίζονται κατά το ίδιο πρόσωπο και να αφορούν στην ίδια κατ' ουσίαν παραβατική συμπεριφορά (πρβλ. ΣτΕ 108/2015 σε συμβόλαιο, επί προδικαστικού ερωτήματος). Εξάλλου, το ΕΑΔΑ, ερμηνευόμενη τη διάταξη του άρθρου 6 § 2 της ΕΣΔΑ, που κατοχυρώνει το τεκμήριο αθωότητας, έχει δεχθεί ότι απόφαση διοικητικού δικαστηρίου που έπεται τελικής ιδιωτικής απόφασης ποινικού δικαστηρίου για το ίδιο πρόσωπο δεν πρέπει να την παραβιάζει και να θέτει εν αμφισβόλιώ, ως "τελική" δε απόφαση, στο πλαίσιο της προαναφερμένης νομολογίας νοείται η αμετάκλητη απόφαση ποινικού δικαστηρίου (βλ. ΣτΕ 2951/2013, 2957/2013, 1713/2014, 1879/2014, 1184/2015, 2403/2015 κ.ά.). Όπως έχει κριθεί, ενόψει της ανωτέρω νομολογίας του ΕΑΔΑ, το εκ των υστέρων επιλαμβανόμενο διοικητικό δικαστήριο, που κρίνει επί της διοικητικής παραβάσεως,

της λαθρεμπορίας δεν δεσμεύεται από την οικεία αμετάκλητη απαλλακτική απόφαση του ποινικού δικαστηρίου, αλλά υποχρεούται να τη συνεκτιμήσει και, δη, κατά τρόπο ειδικό, ώστε, εφόσον αποκλίνει από τις ουσιαστικές κρίσεις του ποινικού δικαστή, να μην καταλείπονται εύλογες αμφιβολίες ως προς το σεβασμό του τεκμηρίου αθωότητας, που απορρέει από την τελική έκβαση της ποινικής δίσης (βλ. ΣτΕ 1713-1714/2014, 2069/2014, 1184/2015, 2403/2015), στο πλαίσιο δε αυτό ο διοικητικός δικαστής μπορεί να στηριχθεί και στο διαφορετικό (χαμηλότερο) βαθμό/επίπεδο απόδειξης των παραβάσεων φθοροδιαφογή που ισχύει στη διοικητική δική σε σχέση με εκείνο που διέπει την ποινική δική, για τα αντίστοιχα ποινικά αδικήματα, ενόψει και του ότι στην ποινική δική υπάρχει ο κίνδυνος στέρησης της προσωπικής ελευθερίας και όχι απλώς περιουσιακών στοιχείων (πρβλ. ΣτΕ 884/2016 επταμ., σκέψη 8, Ολομ. 1741/2015 σκέψη 14 και 2067/2011 επταμ., σκέψη 13, σε συνδυασμό με ΕΑΔΑ 14.10.2010, 29889/04, Vanjak κατά Κροατίας, σκέψη 68 και ΕΑΔΑ 11.2.2003, Υ. ν. Norway, 56568/00, σκέψη 41).

Επειδή, οι δύο προαναφερμένες διατάξεις της ΕΣΔΑ απαγορεύουν επανειλημμένη τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας τα τελευταία χρόνια, ιδίως σε υποθέσεις διοικητικών παραβάσεων λαθρεμπορίας. Για τις ανάγκες κρίσης της παρούσας αίτησης, μηνυνομένουται κατωτέρω οι αποφάσεις 3182/2010 και 2067/2011 του Δικαστηρίου, δεδομένου, άλλωστε, ότι ουσιαστικό τμήμα του οικείου της δεύτερης από αυτές, αφενός, επαναλαμβάνονται στην ήδη προσβαλλόμενη απόφαση ΣτΕ 3457/2012 και, αφετέρου, παρατίθενται και ανακυρόθενται στην από 30.4.2015 απόφαση του ΕΑΔΑ. Το Β' Τμήμα του ΣτΕ, επιληφθέν (όχι πεναμελή σύνθεση) αίτησης αναιρέσης σε υπόθεση επιβολής σε βάρος ορισμένου φυσικού προσώπου πολλαπλών τελών (συνολικού ύψους 143.747.488 δραχμών) και των διαφρογόντων φόρων (ύψους 17.968.436 δραχμών), για αποδοθείσες στο πρόσωπο αυτό παραβάσεις λαθρεμπορίας υγρών κασιόμων, δέχθηκε με την 3182/2010 απόφαση ότι, μεταξύ άλλων, τα εξής: «[οι διατάξεις του άρθρου 97, § 3 και 8, του Τελωνιακού Κώδικα και του άρθρου 5 § 2 του ΚΑΔ], σε συνδυασμό ερμηνευόμενες, έχουν την έννοια ότι η διοικητική διαδικασία επιβολής πολλαπλού τέλους λόγω της τελωνιακής παραβάσεως της λαθρεμπορίας είναι

αυτοτελής σε σχέση με την αντίστοιχη ποινική διαδικασία και το διοικητικό δικαστήριο, όταν κρίνει επί υποθέσεως επιβολής πολλαπλού τέλους λόγω λαθρεμπορίας, δεν δεσμεύεται από την τυχόν προσηγήσασια σχετική απόφαση ποινικού δικαστηρίου, εκτός εάν πρόκειται για αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση (οπότε δεσμεύεται ως προς την ενόχη ή/και την πραγματική) βάση της, λαμβανομένης υπόψη των κριτηρίων εκτίμησης που συνάγονται από την οικεία νομολογία του ίδιου του ΕΑΔΑ (και, ιδιαίτερα, της ευρείας συνθέ-

δο φορές για την ίδια παράβαση. Συνεπώς, εφαρμόζεται και σε περίπτωση ποινικής διαδικασίας που έχει ολοκληρωθεί χωρίς καταδίκη του κατηγορουμένου (βλ. προαναφερμένη απόφαση ΕΑΔΑ της 10.2.2009 στην υπόθεση Zolotukhin, § 83, 107-110). Περαιτέρω, η ως άνω απαγόρευση είναι εφαρμόσιμη και σε περίπτωση που διοικητικό δικαστήριο της ουσίας, αποφανόμενο επί ενδικο-βοηθήματος ή μέσο σχετικά με πράξη επιβολής εις βάρος ορισμένου διαδικόου πολλαπλού τέλους λόγω λαθρεμπορίας, συνεκτιμά απόφαση ποινικού δικαστηρίου που αφορά σε κατηγορία περί λαθρεμπορίας κατά του ίδιου προσώπου, βάσει των ιδίων κατ' ουσίαν πραγματικών περιστάσεων. Σε τέτοια περίπτωση, εάν η οικεία διαδικασία στα ποινικά δικαστήρια έχει ολοκληρωθεί με αμετάκλητη απόφαση, η οποία δεν βασίζεται σε κρίση περί παραβίασης της συναρτημένης με την ανωτέρω απαγόρευση αρχής non bis in idem, λόγω της διοικητικής διαδικασίας ή δίσης περί επιβολής πολλαπλού τέλους για λαθρεμπορία, το διοικητικό δικαστήριο υποχρεούται να περατώσει την ενώπιόν του διαδικασία, με έκδοση απόφασης που ακυρώνει το επιβληθέν πολλαπλό τέλος ή αποδέχεται ως νόμιμη την γενόμενη από το κατώτερο δικαστήριο ακύρωση του πολλαπλού τέλους». Η κρίση της πεναμελούς σύνθεσης του Β' Τμήματος του ΣτΕ δεν ήταν οριστική και τα παραπάνω, μειζονας ουσιοδαισθητικής, ζήτημα παρεμπέρεχ, προς επίλυση στην επαγγελματική του Τμήματος (μεζ. με κάποιο άλλο ζήτημα, εκείνο της τήρησης της συνταγματικής αρχής της ισότητας των διαδικών, όσον αφορά την εφαρμογή της διατάξεως του άρθρου 5 § 2 του ΚΑΔ σε υποθέσεις λαθρεμπορίας). Κατά παραπομπή της προαναφερμένης 3182/2010 απόφασης, το Β' Τμήμα του Δικαστηρίου, σε επαγγελματική σύνθεση, έκρινε (κατά πλειοψηφία) τα ακόλουθα, με την 2067/2011 απόφαση του: «7. Επειδή, όπως γίνεται παλαιός δεκτό (βλ. ΟΛΣΕ 990/2004 κ.λπ.), οι μηνυνο-δοθέντες διατάξεις του Τελωνιακού Κώδικα και του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, σε συνδυασμό ερμηνευόμενες, έχουν την έννοια ότι η διοικητική διαδικασία επιβολής πολλαπλού τέλους λόγω της τελωνιακής παραβάσεως της λαθρεμπορίας είναι αυτοτελής σε σχέση με την αντίστοιχη ποινική διαδικασία και το διοικητικό δικαστήριο, όταν κρίνει επί υποθέσεως επιβολής πολλαπλού τέλους λόγω λαθρεμπορίας, δεν δε-

σμεύεται από την τυχόν προσηγήσασια σχετική απόφαση ποινικού δικαστηρίου, εκτός εάν πρόκειται για αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση, αλλά υποχρεούται απλώς να την συνεκτιμήσει κατά την διαμόρφωση της κρίσεώς του. [...] 9. Επειδή, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΑΔΑ), το οποίο, κατά το άρθρο 19 της ΕΣΔΑ, έχει ουσιαστική προκείμενη να διασφαλίσει ο σεβασμός των συμβαλλόμενων Κρατών προς τις υποχρεώσεις τους και το οποίο έχει, κατά το άρθρο 32 της ΕΣΔΑ, δικαιοδοσία σε όλα τα θέματα που αφορούν την ερμηνεία και την εφαρμογή της Σύμβασης των πέντε Πρωτοκόλλων της ερμηνείας της διατάξεως αυτή με τρόπο ανάλογο εκείνου του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ, που αναφέρεται σε "κατηγορία ποινικής φύσεως". Πιο συγκεκριμένα, προκειμένου να μην διαφραγεί κάθε Κράτος των υποχρεώσεών του μεταμελόντων καταδικαι και δίσεως που, ως εκ της φύσεώς τους, είναι πράγματι ποινικές σε άλλης μορφής κύρωσεις, όπως π.χ. σε διοικητικές, έκρινε ότι η ένταξη μιας κύρωσης στην ύλη του διοικητικού δικαίου κατά την εσωτερική έννομη τάξη, δεν αρκεί για να αποκλείει την υπαγωγή της στις "κατηγορίες ποινικής φύσεως" κατά την έννοια του άρθρου 6 § 1 της ΕΣΔΑ. Προς τούτο χρησιμοποίησε τρία κριτήρια, τα γνωστά και ως "κριτήρια Engel" (από την απόφαση αρχής του ΕΑΔΑ της 8 Ιουνίου 1976, Engel και λοιποί κατά Ολλανδίας, σκ. 85, Series Α no. 22), το αν η σχετική νομοθετική διάταξη ανήκει στην ύλη του εθνικού ποινικού δικαίου, την φύση της παραβάσεως και, τέλος, την φύση και τον βαθμό σοβαρότητας της κύρωσεως που κινδυνεύει να υποστεί ο ενδιαφερόμενος. Με βάση αυτά, εντάχθηκε στις ποινικής φύσεως τις κύρωσεις που προβλέπονται στο ελληνικό δίκαιο για τελωνιακές παραβάσεις (βλ. απόφαση ΕΑΔΑ της 29.9.1997, Γαροφάλλου ΑΕΒΕ κατά Ελλάδας, σκ. 85, 996/97/1997/909), κάτι που αποδόθηκε και η νομολογία του Δικαστηρίου τούτου (ΣτΕ 689/2009 επταμ.), έτσι και να τα πολλαπλά τέλη, ως απλές οικονομικές κύρωσεις, δεν έχουν, ανεξαρτήτως του ύψους τους, τον απαιτούμενο χαρακτήρα των στερητικών της ελευθερίας κύρωσεως που, πράγματι, δικαιολογεί μια τέτοια κρίση. Στην συνέχεια, το ΕΑΔΑ διευκρίνισε ότι η έννοια της ποινικής δίσεως ή καταδίκης του άρθρου 4 § 1 του 7ου Πρωτοκόλλου είναι αντίστοιχη της εννοίας της κατηγορίας ποινικής φύσεως του άρθρου 6 § 1 ΕΣΔΑ και, συνεπώς, ι-

σχύουν και στην περίπτωση αυτή τα κριτήρια Engel, θεωρούμενα ώστε να περιλαμβάνουν και το κατά πόσο ένα μέτρο επιβάλλεται ως επακόλουθο ποινικής καταδικαστικής και των διαδικασιών λήψεως και επιβολής του μέτρου (βλ. απόφαση ΕΔΑΔ επί του παραδεκτού της 11.12.2007, Haanvig κατά Νορβηγίας, 11187/05, υπό κερ. Β'). Ένας ειδικότερος προβληματισμός που αναπτύχθηκε στους κόλπους του ΕΔΑΔ σε σχέση με το πότε συντρέχει η "ίδια παράβαση", κατέληξε με την απόφαση του σε μείζονα σύνθεση της 10.2.2009, Zolotukhin κατά Ρωσίας, 14939/03, εκ. 82-84, καθώς και την απόφαση της 16.6.2009, Ruotsalainen κατά Φινλανδίας, 13079/03, εκ. 49 επ., ότι υφίσταται ταυτότητα αδικημάτων, όταν πρόκειται για ταυτόσημα ή ουσιαστικά όμοια πραγματικά περιστατικά, στα οποία εμπλέκεται ο ίδιος δράστης και τα οποία έχουν ενότητα τόσο και χρόνο, ανεξάρτητα από το νομικό τους χαρακτηρισμό. 10. Επιπλέον, η εφαρμογή της νομολογίας αυτής του ΕΔΑΔ στην ελληνική έννομη τάξη οδηγεί σε απορροδότητα αποτελέσματα. Έτσι, όταν οι δυο διαδικασίες, διοικητική και ποινική, κινούνται ή μια κατά νομικό πρόσωπο, και η άλλη κατά τον νομικό εκπαιδευμένο, και αν πρόκειται για την ίδια ουσιαστικά επιχείρηση, δεν υπάρχει για το ΕΔΑΔ κανένα απολύτως πρόβλημα, αφού τοπικά πρόκειται για δυο διακεκριμένα πρόσωπα (βλ. ΕΔΑΔ της 6.12.2007, Γιαννιτάκη Ε. & Σ. Μεταφορική ΕΠΕ κλπ. κατά Ελλάδας, 29829/2005). Όταν, όμως, οι δυο διαδικασίες κινούνται κατά το αυτο φυσικό πρόσωπο, όπως εν προκειμένω, τότε, κατά το ΕΔΑΔ, τίθεται θέμα προσβολής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τούτου. Γιατί οι δυο διαδικασίες δεν εμποδίζονται μεν να κινήσουν παράλληλα, όμως, η πρώτη που οριστικοποιείται, οποιαδήποτε, καθιστά επιβεβλημένη την ακρόαση της άλλης λόγω παραβάσεως της αρχής non bis in idem. Όταν, λοιπόν, το διοικητικό δικαστήριο διαπιστώνει ότι η οικεία διαδικασία στα ποινικά δικαστήρια έχει ολοκληρωθεί με αμετάκλητη απόφαση, είτε καταδικαστική είτε αθωωτική, υποχρεούται όχι να διαμενεί εν μέρει από αυτήν, είτε, έστω να την συνεκτιμήσει, αλλά, εκ τούτου και μόνο, να ακροάσει το πολλαπλό τέλος που επιβλήθηκε από τις τελωνειακές αρχές. Αντίστροφα, όταν το ποινικό δικαστήριο διαπιστώσει ότι η διαδικασία στα διοικητικά δικαστήρια έχει ολοκληρωθεί με αμετάκλητη απόφαση, οφείλει, ανε-

ξαρτήτως αποτελέσματος, εκ τούτου και μόνο, να παύσει την ποινική δίωξη. Είναι προφανές ότι, για το ΕΔΑΔ, το σύστημα που έχει κατά νουν ο Έλληνας νομοθέτης, συντακτικός και κοινός δεν μπορεί να λειτουργήσει. Θα πρέπει, κατά την βούληση του, να υπάρξει ένα εξ αρχής όχι, στο οποίο όλες οι κυρώσεις, διοικητικές και ποινικές, να επιβάλλονται από ένα μόνο δικαστήριο. Αλλά κάτι τέτοιο δεν είναι επιτρεπτό αφού, μάλιστα, [...] κατά το Σύνταγμα, ελλείψει διατάξεως αντίστροφης εκκίνησης του 94 § 3, στο μεν διοικητικό δικαστήριο ανήκει κατ' αποκλειστικότητα η επίλυση των διοικητικών διαφορών, στο δε ποινικό η των ποινικών υπό την έννοια που τους δίνει όχι το ΕΔΑΔ, αλλά η ελληνική έννομη τάξη. 11. Επιπλέον, είναι μεν αναμφισβήτητο ότι η αρχή του non bis in idem έχει πεδίο εφαρμογής όταν ο πολίτης, που εύλογα πιστεύει ότι κατόπιν μιας αμετάκλητης διοικητικής απόφασεως έλαβε οριστική ή δικαστική του εμπλοκή, βρίσκεται ξαφνικά και πάλι αντιμέτωπος με νέα, αυτό, όμως, δεν φαίνεται να συμβαίνει, ώστε να τίθεται ζήτημα καταπατήσεως των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του, και όταν αυτός εξ αρχής γνωρίζει ότι, λόγω του θεσπισμένου δικονομικού συστήματος, ένα μέρος της εθνικής του θα κριθεί από ένα κλάδο δικαστηρίου, και ένα άλλο από άλλο, όπως επί τόσες δεκαετίες συμβαίνει στην Ελλάδα. Περαιτέρω, εφ' όσον το ρητό γράμμα του άρθρου 4 § 1 του 7ου Προσθότου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ αναφέρεται σε "ποινική" καταδικά και δίωξη και σε "ποινική δικονομία" των Κρατών, η Ελλάδα, προσχωρώντας σε αυτό και αποβλέποντας στο γράμμα της σχετικής διατάξεως, ανάλογως, όπως αναφέρεται, της ρηθιμίας του άρθρου 57 § 1 της Ποινικής της Δικονομίας, δεν μπορούσε να διανοηθεί ότι μέσω μιας συνεχούς σε βάθος χρόνου εξελισσόμενης νομολογίας του ΕΔΑΔ, αναλύριανε διεθνείς δεσμεύσεις αντίθετες σε πάγια ριζωμένες νομικές της παραδόσεις και στο ίδιο της το Σύνταγμα, όταν, μάλιστα, η διάταξη αυτή δεν έχει διατύπωση και κοινό που συμπίπτουν κατ' ανάγκη με το αναφερόμενο στο δικαίωμα για χρήση απονομή της δικαιοσύνης άρθρο 6 της ΕΣΔΑ η οποία θεσπίστηκε σε άλλο χρονικό σημείο. Έστω, λοιπόν, και αν η ΕΣΔΑ έχει αναθέσει στο ΕΔΑΔ την ερμηνεία της, δεν είναι προφανές ότι η, εξ αβάρης, ασφαλώς, προσαρρέσεως τούτου, διορθωτική ερμηνεία της επιμέρους διατάξεως συνάδει με το γράμμα και τον

οκοπό της, την στιγμή, μάλιστα, που η Ελλάδα, η οποία έχει θεσπίσει από το 1950 την νομοθεσία που αναφέρεται, ασφαλώς δεν την θέσπιζε για να αποφεύγει τις προς το 7ο προσθότο Πρωτόκολλο διεθνείς υποχρεώσεις της, το οποίο υπέγραψε 35 χρόνια μετά, όπως αυτό ερμηνεύθηκε από το ΕΔΑΔ ύστερα από 20 ακόμη χρόνια. Άλλωστε, η διατύπωση αποφάσεων του ίδιου του ΕΔΑΔ, όταν αυτό έχει ασχοληθεί με την ελληνική νομοθεσία και, ειδικότερα, η αποφυγή κάθε σχετικής επισημάνσεως αφήνουν να εννοηθεί ότι δεν υπάρχει σχετική αντίθεση της προς την επιμέρους διάταξη (αποφάσεις της 11.1.1997, Μαριδάκης κατά Ελλάδας, 35533/04, εκ. 30 και της 6.12.2007, Γιαννιτάκη Ε. και Σ. Μεταφορική ΕΠΕ κλπ. κατά Ελλάδας, εκ. 36). Εν πάση περιπτώσει, και αν, ακόμη, είναι εφαρμοστέα η νομολογία του ΕΔΑΔ όπως διευκρινίστηκε τελικά με την απόφαση Zolotukhin, πρέπει, κατ' αναλογία με τα ισχύοντα στην εσωτερική έννομη τάξη βάσει της αρχής της προστατευόμενης εμπιστοσύνης, να θεωρηθεί ότι καταλαμβάνει τις υποθέσεις που δημιουργούνται μετά την διαμόρφωση της και όχι πριν από αυτήν. Και αυτό, απ' ενός για να δίνεται στα Κράτη η δυνατότητα προσαρμογής της νομοθεσίας, ενδεχομένως δε και του Συντάγματος τους προς την εκάστοτε εξελισσόμενη νομολογία του ΕΔΑΔ που, στην προκειμένη περίπτωση, καταλόγους το ερεθισμένο σε διαφορετικές αντιλήψεις σύστημα του ελληνικού νομοθέτη, καταστρέφει εντελώς τον αποτρεπτικό για την λαβερμορία στόχο του με ό,τι αυτό συνεπάγεται, απ' ετέρου δε για να αποφευχθούν εντελώς συμμοιωτικές, άνιστες λύσεις και να μην δίνεται σε ενδεχόμενους δράστες λαβερμορίας, η δυνατότητα, κατ' επιλογή της, να διαφραγούν τις κυρώσεις που τους επιφυλάσσει μια νομοθεσία, την οποία από μακρόν γνωρίζουν. Άλλωστε, σε κάθε περίπτωση, το άρθρο 4 § 1 του 7ου Προσθότου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ όπως έχει ερμηνευθεί από το ΕΔΑΔ δεν θα μπορούσε να τύχει εφαρμογής εν προκειμένω γιατί θα αντίβαινε προς τα άρθρα 94 § 1 και 96 § 1 του Συντάγματος. Πράγματι, εφ' όσον, [...] το διοικητικό δικαστήριο που διαπιστώνει ότι έχει υπάρξει αμετάκλητη καταδικαστική ή αθωωτική απόφαση ποινικού δικαστηρίου υποχρεούται εκ τούτου και μόνο να ακροάσει το πολλαπλό τέλος που επιβλήθηκε από τις τελωνειακές αρχές, το δε ποινικό δικαστήριο, σε ανύπολη περίπτωση, να παύσει εκ τούτου και μόνο

την ποινική δίωξη, η διάταξη αυτή του 7ου Προσθότου Πρωτοκόλλου, όταν εφαρμόζεται, καταλήγει κατ' ουσίαν να στρέφει το δικαστήριο, διοικητικό ή ποινικό, της υποχρεώσεως του να κρίνει την διαφορά, διοικητική ή ποινική, που του έχει αναθέσει το Σύνταγμα, το οποίο δεν αντιλαμβάνεται τους σχετικούς όρους με τον τρόπο που τους αντιλαμβάνεται το ΕΔΑΔ κατά την ερμηνεία του εν λόγω Πρωτοκόλλου. Και να μεν η ΕΣΔΑ και τα Πρωτόκολλα της έχουν στο ελληνικό δίκαιο, όπως κάθε διεθνές σύμβαση, την υπερνομοκτατική ισχύ του άρθρου 28 § 1 του Συντάγματος, αυτό όμως ούτε ορίζει, ούτε αφήνει να νοηθεί ότι έχουν και υπερνομοκτατική ισχύ. Έτσι, μπορεί μεν εύλογα τα Κράτη που υπογράφουν μια διεθνή σύμβαση να περιμένουν την τήρηση της εκ μέρους των λοιπών συμβαλλομένων Κρατών υπό την έννοια ότι αυτά δεν θα μπορούν να αντιτάξουν τα συντάγματά τους, όμως, από καμία διάταξη του Συντάγματος δεν συνάγεται ότι ο Έλληνας δικαστής μπορεί να το παραρτήσει χωρίς να εξέρχεται του πλαισίου των υποχρεώσεών του που διαγράφουν τα άρθρα 87 § 2 [...] και 93 § 4 [...], τότε και αν η στάση του έχει ως συνέπεια να τεθεί ζήτημα διεθνούς εθνικής της Ελλάδας. Συνεπώς, εν πάση περιπτώσει, το Δικαστήριο δεν μπορεί να εφαρμόσει την ως άνω διάταξη του άρθρου 4 § 1 του 7ου Προσθότου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ εν προκειμένω. [...] 12. Επιπλέον, περαιτέρω, η ΕΣΔΑ ορίζει στο άρθρο 6 § 2 ότι «Παν πρόσωπον κατηγορούμενο επί αδικήματι τεκμαίρεται ότι είναι αθώον μέχρι της νομικού αποδείξεως της ενόχής του». Το ΕΔΑΔ, ερμηνεύοντας την διάταξη αυτή, δέχεται παγίως ότι δικαστικές αποφάσεις που ε-πενονται της τελεσίδικης αθωώσεως κατηγορουμένου δεν πρέπει να την παραβλέπουν πρηνήματα. Έτσι και αν εγχείρησε λόγω αμφιβολιών (απόφαση της 27.9.2007, Σταυρόπουλος κατά Ελλάδας, 35522/04). Και να μεν, κατά το ΕΔΑΔ, σκοπός τούτου δεν είναι να εξετάσει τον βαθμό δεσμεύσεως των διοικητικών δικαστηρίων από την απόφαση του ποινικού δικαστηρίου, καθώς κατ' αυτό, η ερμηνεία της εγκρίσεως νομοθεσίας είναι έργο των εθνικών δικαστηρίων [...], καταλήγουμε, πάντως, στην κρίση ότι υπάρχει παραβίαση του τεκμηρίου αθωότητας όποτε το διοικητικό δικαστήριο δεν ακολουθεί προηγούμενη αθωωτική απόφαση του ποινικού, κατ' ουσίαν δεν το αφήνει κανένα περιθώριο. Θα πρέπει, συνεπώς, να ακροάσει την

οχρητική διοικητική πράξη. Προφανώς, με την ίδια λογική, αφού, όπως αναφέρθηκε, και διοικητικές κυρώσεις εντάσσονται με βάση τα "κριτήρια Engel" στις ποινικές φάσεις, θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι και η τελεσίδικη απαλλαγή από αυτές με ακυρωτική απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου έχει ανάλογες συνέπειες, συνιστώντας αθωωτική απόφαση και κολώνοντας, συνεπώς, το ποινικό δικαστήριο που επιλαμβάνεται εκ των υστέρων να ασχοληθεί με την ουσία της ενώπιόν του ποινικής υποθέσεως. Όμως, η νομολογία αυτή του ΕΔΑΔ, που έχει διαμορφωθεί σε περιπτώσεις που καταλογίζεται στον ενδιαφερόμενο μια συμπεριφορά η οποία είτε συνιστά διακεκριμένη διοικητική και ποινική παράβαση που, καταστρωμένη στην νομοθεσία υπό διάφορες προϋποθέσεις, κολάζεται αποτελώς, και διοικητικά και ποινικά, όπως σε ένα πελαρχικό και ποινικό αδίκημα ή σε μια παράβαση του ΚΟΚ και του Ποινικού Κώδικα, είτε, αν δεν αποτελεί διοικητική παράβαση, πάντως εντάσσεται σε σχετική διοικητική διαδικασία, όπως επί υποβολής μεροδότης δηλώσεως για χορήγηση εργατικής κατοικίας στην υπόθεση Σταυρόπουλος κατά Ελλάδας δεν έχει πεδίο εφαρμογής στην περίπτωση που καταλογίζεται στον ενδιαφερόμενο μια μόνο παράβαση η οποία, υπό τις αυτές προϋποθέσεις, αποτελεί συγχρόνως και ποινικό αδίκημα ελεγχόμενο από τον ποινικό δικαστή, και διοικητική παράβαση, ελεγχόμενη από τον διοικητικό, όπως η λαβερμορία κατά τις ως άνω διατάξεις του ελληνικού δικαίου, γιατί τότε απορροφάται από το ζήτημα που κατ' εσχόνην προτάσσεται, το κατά πόσο έχει ή όχι πεδίο εφαρμογής η αρχή non bis in idem [...]. Πάντως, αν, σε αντίθεση με τα παραπάνω, θεωρηθεί ότι το άρθρο 6 § 2 της ΕΣΔΑ όπως έχει ερμηνευθεί από το ΕΔΑΔ καταλαμβάνει την παρούσα υπόθεση υπό την έννοια ότι αποκλείει στο διοικητικό δικαστήριο να την λύσει διαφορετικά από ό,τι το ποινικό, θα αντίβαινε και αυτό προς τα άρθρα 94 § 1 και 96 § 1 του Συντάγματος για τους λόγους που αναφέρθηκαν αναλυτικά στις προηγούμενες σελίδες [...].

Επιπλέον, με την από 20.11.2009 αίτηση του, ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, ** ζητήσε την ανάρτηση της 1461/2008 απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Πειραιά, απορριπτικές έφεσης του κατά της 2814/2002 απόφασης του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πειραιά, με την οποία είχε απορριφθεί προσφυγή του κατά της ... πράξης του

Διευθυντή της ΔΙ.Π.Ε.Α.Κ., περί επιβολής σε βάρος του πολλαπλού τέλους, ποσού 240.724.588 δραχμών, για λαθραία εισαγωγή και κυκλοφορία στη χώρα ενός αυτοκινήτου FERRARI και πολλαπλού τέλους ποσού ... δραχμών για λαθραία εισαγωγή και κυκλοφορία ενός αυτοκινήτου MERCEDES, καθώς και των διαφωνούντων για το δεύτερο σχήμα διαβρών και φόρων, ύψους 133.142.152 δραχμών. Η εν λόγω αίτηση απορριφθηκε ως αβέβαιη με την 3457/2012 απόφαση (πενταμελής σύνθεση) του Β' Τμήματος του ΣτΕ. Με την απόφαση αυτή, κατά της οποίας στρέφεται η υπό κρίση αίτηση επανάλωσης της διαδικασίας, κρίθηκε, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: «[...] 11. [...] Από το συνδυασμό των [διατάξεων του Τελωνειακού Κώδικα και του άρθρου 5 § 2 του ΚΑΔ] συνάγεται ότι [...] η διοικητική διαδικασία επιβολής πολλαπλού τέλους λόγω της τελωνειακής παραβάσεως της λαβερμορίας είναι αποτελώς σε σχέση με την αντίστοιχη ποινική διαδικασία και το διοικητικό δικαστήριο, όταν κρίνει ότι υποθέσεις επιβολής πολλαπλού τέλους λόγω λαβερμορίας, δεν δεσμεύεται από την τυχόν προσηρηθείσα σχετική απόφαση ποινικού δικαστηρίου, εκτός εάν πρόκειται για αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση, αλλά υποχρεούται αιώλως να την συνεκτιμήσει κατά την διαμόρφωση της κρίσεώς του. Περαιτέρω, η ΕΣΔΑ ορίζει στο άρθρο 6 § 2 ότι «Παν πρόσωπον κατηγορούμενο επί αδικήματι τεκμαίρεται ότι είναι αθώον μέχρι της νομικού αποδείξεως της ενόχους του». Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιομάτων του Ανθρώπου (ΕΔΑΔ), ερμηνεύοντας την διάταξη αυτή, δέχεται παγίως ότι δικαστικές αποφάσεις που έπονται της τελεσίδικης αθωώσεως κατηγορουμένου δεν πρέπει να την παραβλέπουν πρηνήματα, έστω και αν εγχείρησε λόγω αμφιβολιών (απόφαση της 27.9.2007, Σταυρόπουλος κατά Ελλάδας, 35522/04). Και να μεν, κατά το ΕΔΑΔ, σκοπός τούτου δεν είναι να εξετάσει τον βαθμό δεσμεύσεως των διοικητικών δικαστηρίων από την απόφαση του ποινικού δικαστηρίου, καθώς κατ' αυτό, η ερμηνεία της εγκρίσεως νομοθεσίας είναι έργο των εθνικών δικαστηρίων [...], καταλήγουμε, πάντως, στην κρίση ότι υπάρχει παραβίαση του τεκμηρίου αθωότητας όποτε το διοικητικό δικαστήριο δεν ακολουθεί προηγούμενη αθωωτική απόφαση του ποινικού, κατ' ουσίαν δεν το αφήνει κανένα περιθώριο. Θα πρέπει, συνεπώς, να ακροάσει την σχετική διοικητική πράξη.

Όμως, η νομολογία αυτή του ΕΔΑΔ, που έχει διαμορφωθεί σε περιπτώσεις που καταλογίζεται στον ενδιαφερόμενο μια συμπεριφορά η οποία είτε συνιστά διακεκριμένη διοικητική και ποινική παράβαση που, καταστρωμένη στην νομοθεσία υπό διάφορες προϋποθέσεις, κολάζεται αποτελώς, και διοικητικά και ποινικά, όπως σε ένα πελαρχικό και ποινικό αδίκημα ή σε μια παράβαση του ΚΟΚ και του Ποινικού Κώδικα, είτε, αν δεν αποτελεί διοικητική παράβαση, πάντως εντάσσεται σε σχετική διοικητική διαδικασία, δεν έχει πεδίο εφαρμογής στην περίπτωση που καταλογίζεται στον ενδιαφερόμενο μια μόνο παράβαση η οποία, υπό τις αυτές προϋποθέσεις, αποτελεί συγχρόνως και ποινικό αδίκημα ελεγχόμενο από τον ποινικό δικαστή, και διοικητική παράβαση, ελεγχόμενη από τον διοικητικό, όπως η λαβερμορία κατά τις ως άνω διατάξεις του ελληνικού δικαίου, γιατί τότε απορροφάται από το ζήτημα που κατ' εσχόνην προτάσσεται, το κατά πόσο έχει ή όχι πεδίο εφαρμογής η αρχή non bis in idem. Άλλωστε, και αν ακόμη έχει εφαρμογή στην περίπτωση αυτή η ως άνω νομολογία, δεν αποκλείει, κατ' την έννοια της να στρέψει την κρίση του εκ των υστέρων επιλαμβανόμενο διοικητικό δικαστήριο σε στοιχεία διαφορετικά εκείνων στα οποία έχει στρέψει την κρίση του το ποινικό, όπως συμβαίνει εν προκειμένω. Πάντως, αν, σε αντίθεση με τα παραπάνω, θεωρηθεί ότι το άρθρο 6 § 2 της ΕΣΔΑ όπως έχει ερμηνευθεί από το ΕΔΑΔ καταλαμβάνει την παρούσα υπόθεση υπό την έννοια ότι αποκλείει στο διοικητικό δικαστήριο να την λύσει διαφορετικά από ό,τι το ποινικό, θα αντίβαινε προς τα άρθρα 94 § 1 και 96 § 1 του Συντάγματος, διότι θα κατέληγε κατ' ουσίαν να στρέφει το δικαστήριο, διοικητικό ή ποινικό, της υποχρεώσεως του να κρίνει την διαφορά, διοικητική ή ποινική, που του έχει αναθέσει το Σύνταγμα, το οποίο δεν αντιλαμβάνεται τους σχετικούς όρους με τον τρόπο που τους αντιλαμβάνεται το ΕΔΑΔ. Συνεπώς, εν πάση περιπτώσει, το Δικαστήριο δεν μπορεί να εφαρμόσει την ως άνω διάταξη (ΣτΕ 62/2012, 2067/2011, 4506/2011 7η, ΣτΕ 3555/ 2011, 2978/2011).

Επιπλέον, στην προκειμένη περίπτωση, από την αναπροβλεπόμενη απόφαση προκύπτουν τα εξής: Στις 15.10.1994 υπάλληλοι της Διεύθυνσης Παρακολούθησης και Ελέγχου Αναστατικών Καθεστώτων (ΔΙΠΕΑΚ) διαπίστωσαν ότι στον χώρο

στοιβαμένους της επί της οδού [...] στη Βούλα οικίας του αναπερισπασμένου ήταν σταθμεμένο το με αριθμό κυκλοφορίας ** ιδιωτικής χρήσεως επιβατικό αυτοκίνητο, μάρκας MERCEDES 600 SL, το οποίο, όπως προέκυψε από τη σχετική παραγγελία αγοράς (purchase order), την επιβεβαίωση παραγγελίας (confirmation of order), την εντολή χρεώσεως (debit advice), το πιστοποιητικό Τ2 και την οικεία φορτωτική, αγοράσθηκε από τον τελευταίο τον Νοέμβριο του έτους 1992 από τη Mercedes στη Γερμανία, με τη μεσολάβηση της **, αντιπροσώπου της Mercedes στο **, που δηλώθηκε και ως τόπος κατοικίας του. Το εν λόγω αυτοκίνητο, το τιμήμα του οποίου, ύψους 200.000 DM, εξοφλήθηκε από τον αναπερισπασμένο την Τράπεζα της Στουτγάρδης μέσω Ελβετίας, εφοδίασθηκε με προσωρινές γερμανικές πινακίδες με αριθ. ... ι-οχός εξή μηνών, συνοδεύόμενο με από το υπ' αριθ. ... πιστοποιητικό Κοινωνικής Διαμετακόμισης Τ2, φορτωθείκη από τη Mercedes Γερμανίας με άλλα επτά αυτοκίνητα και κοινή φορτωτική, με προορισμό την αντιπροσωπεία Mercedes ** από την οποία όμως ουδέποτε παρελήφθη. Σύμφωνα με το ... έγγραφο της Διεύθυνσης του Τελωνείου Αθηνών προς τη ΔΙΠΕΑΚ, το ανώτερο αυτοκίνητο, με τοχό κυκλοφορίας έως 16.6.1993, όπως προκύπτει από τη σχετική παραγγελία του αρμόδιου υπαλλήλου του Ε Τελωνείου Πατρών, δεν παραδόθηκε στο Τελωνείο Αθηνών, ούτε καταχωρήθηκε σε αυτό το πιστοποιητικό Τ2 για να πιστοποιηθεί η παραλαβή του και να δοθεί ο τελωνειακός προορισμός, αλλά παραλήφθηκε από τον ίδιο τον αναπερισπασμένο, ο οποίος, χωρίς να καταβάλει τις οφειλόμενες διαμορολογικές επιβαρύνσεις, το κυκλοφορούσε αρχικώς με τις προσωρινές γερμανικές πινακίδες..., στη συνέχεια δε με τις πινακίδες με αριθ. .... που τοποθετήθηκε, με τις οποίες και εντοπίσθηκε το αυτοκίνητο στην οικία του. Το συμπέρασμα από των ελεγκτικών τελωνειακών οργάνων ερεδιάσει την διαπίστωσή ότι σφηνόνα με τα βιβλία της αντιπροσωπείας της Mercedes ** και τα εκδιδόμενα στο όνομα του αναπερισπασμένου τιμολόγια παροχής υπηρεσιών, στις 7.1.1993 επισκέπτε-ατο το αυτοκίνητο με αριθμό κυκλοφορίας ... αριθμό πλαισίου..., αριθμό κινητήρα ... και ημερομηνία πρώτης κυκλοφορίας 18.12.1992 και στις 8.11.1993, 12.12.1993, 8.2.1994, 11.5.1994 και 26.5.1994 επισκέπτεσε το με αριθ. κυκλοφορίας ...

αυτοκίνητο, με τα αυτά ως άνω λοιπά στοιχεία, πλην του αριθμού πλαισίου, διαφοροποιούμενου ως προς τα τρία αρχικά γράμματα (WDB αντί VIN). Εξάλλου, στις 12.12.1994, αρμόδιοι τελωνειακοί υπάλληλοι, διενεργώντας έλεγχο στο κατώστημα επισκευής αυτοκινήτων Ferrari της εταιρείας Genesis A.E. [...], προέβησαν σε δειμύση και στη συνέχεια σε κατάσχεση (σχετ. η από 20.9.1995 έκθεση κατάσχεσης) του με αριθ. κυκλοφορίας ... αυτοκινήτου Ferrari, με αριθμό πλαισίου ..., ιδιοκτησία του αναρρεσιόντος, καθόσον, όπως προέκυψε από την έρευνα των βιβλίων και στοιχείων της ανωτέρω εταιρείας, το εν λόγω αυτοκίνητο εισήλθε στο συντεργείο στις 16.11. 1992, 31.3.1993, 16.6.1993, 22.7.1993 και 3.11.1993, με πινάκιδες κυκλοφορίας ..., και στις 13.1.1994, 25.1.1994 και 12.10.1994 με πινάκιδες κυκλοφορίας ..., τα οποία γράμματα για την επισκευή του εκδόθηκαν στο όνομα της εταιρείας του αναρρεσιόντος ... Σύμφωνα με το ... έγγραφο του Τελωνείου Πατρών προς τη ΔΙΠΕΑΚ, το αυτοκίνητο με αριθ. κυκλοφορίας ..., εισήλθε στην Ελλάδα στις 17.9. 1991 με το πλοίο ** και παραδόθηκε σε ελεύθερη χρήση. Από περαιτέρω έρευνα των αρμοδίων ελληνικών και γερμανικών τελωνειακών αρχών, προέκυψε ότι το ασφαλιστήριο υπ' αριθ. ... της εταιρείας **, που αφορούσε ασφάλιση του αυτοκινήτου Ferrari με αριθ. κυκλοφορίας ... ήταν πλαστό, καθόσον ο αναρρεσιόν δεν ήταν ασφαλισμένος στην εταιρεία αυτή, το δε ασφαλιστήριο γνωστός να εκδίδει κενό, αν δεν ήταν ακόμη γνωστά τα στοιχεία του οχήματος, καθώς και ότι οι πινάκιδες **, χορηγήθηκαν στον αναρρεσιόντα, κάτοικο Πεσκάρα Ιταλίας, την 1.10.1993 για ένα αυτοκίνητο μάρκας Volskswagen, τύπου Golf. Σύμφωνα με δε έγγραφο της ασφαλιστικής εταιρείας **, το αυτοκίνητο Ferrari, με πινάκιδες κυκλοφορίας ..., ήταν ασφαλισμένο στην εν λόγω εταιρεία για το διάστημα 13.3.1992 - 9.12.1993 στο όνομα της **, σκόζου του αναρρεσιόντος. Από τον έλεγχο των φορολογικών στοιχείων του τελευταίου - ο οποίος με τη σκόζου και τον υπό του είναι μόνιμο κάτοικο Ελλάδας, με ιδιότητα οικία στη Βουλιά [...] και δευτερεύουσα στα Καλύβια Αττικής - προέκυψε ότι ήταν ασφαλισμένος κατά τα έτη 1974 - 2000 στο Ταμείο Ασφάλισης Εμπόρων, με την ιδιότητα του εταίρου της ** καθώς και ότι είναι διαχειριστής και νόμιμος εκπρόσωπος ή διευθύνων σύμβουλος ή υπεύθυνος σειράς εται-

ρειών, με έδρα την Ελλάδα, με συμμετοχή και μελών της οικογένειας του (γονείς, αδέρφους, τέκνο). [...] Με την έγγραφη, αρχική και συμπληρωματική, απολογία του [ενάμιον των τελωνειακών αρχών], ο αναρρεσιόν υποστήριξε ότι από της γεννησώας του, το έτος 1943, ήταν μόνιμος κάτοικος Αλεξάνδρειας Αιγύπτου, και από το 1982 Μιλάνου Ιταλίας, εγγεγραμμένος σύμφωνα με το από 23.4.1997 Πρωτοδικείο του Προξενικού Γραφείου της Ελληνικής Προξείας στη Ρώμη, αρχικά στα Μητρώα μόνιμων κατοίκων Γεν. Προξενικού Μιλάνου και από 1.4.1997 στα Προξενικά Μητρώα με αριθ. ..., διαμένον στην Πεσκάρα από 29.12.1988, στα δημοτολόγια της οποίας είναι εγγεγραμμένος, ότι από 19.2.1987 είναι μέλος του Επιμελητηρίου Εμπορίου, Βιοτεχνίας και Γεωργίας της Μοδένα, όπου, απενός έχει ουσιαστική εταιρεία με τους **, με αντικείμενο εργασίων την εξαγωγή, εμπορία χονδρικής, εισαγωγή και εξαγωγή αντικειμένων ρουχισμού και αφετέρου, είχε μεθώσει [...] κατοικία κατά τα έτη 1991 - 1995, υποβάλλοντας κατά το διάστημα αυτό τις οικείες φορολογικές δηλώσεις και καταβάλλοντας τον αναλογούντα φόρο κύκλου εργασίων, σύμφωνα με τις αντίστοιχες βεβαιώσεις του Δημόσιου Ταμείου της Περιφερειακής Εφορίας της Μπλάνσια. Για τα ανατομή δύο αυτοκίνητα, ο αναρρεσιόν, στην έγγραφη απολογία του υποστήριξε, για το μεν Ferrari, με αριθ. κυκλοφορίας ..., ότι με αυτό, που έφερε στην Ελλάδα με το πλοίο ** στις 17.9.1991 και του παραδόθηκε σε ελεύθερη χρήση, μετακινούντο ο ίδιος και ο συνταξίας του ** μεταξύ Ελλάδας και Ιταλίας, για δε το Mercedes, που παραγγέλλθηκε από τον ίδιο, για λογαριασμό του παραναφερθέντος Ιταλού συνταξίου του, στον οποίο ανήκε, και στις 16.12.1992 χορηγήθηκε από το Τελόνιο Πατρών άδεια κυκλοφορίας με το καθεστώς της ελεύθερης χρήσεως, έως 16.6.1993, ενώ υποβάλλοντας σε συντήρηση στη Ελλάδα και τελικός πωλητής στη Γερμανία, σύμφωνα με την από 26.4.1997 υπεύθυνη δήλωση του ** στο Δημαρχείο της Μοδένα και την από 7.5.1997 υπεύθυνη δήλωση του **. Περαιτέρω, ο αναρρεσιόν έθεσε υπόψη των τελωνειακών αρχών την 36398/1998 απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Αθηνών, με την οποία κηρύχθηκε αθώος της απαγγελλόμενης σε βάρος του κατηγορίας για λαθρεμπορία, με την αιτιολογία ότι, ως μόνιμος κά-

τοικος Ιταλίας, είχε το δικαίωμα να κυκλοφορεί αυτοκίνητο με ξένες πινάκιδες. Ενόψει των ανωτέρω, ο Διευθυντής της Διεύθυνσης Παρακολούθησης και Ελέγχου Ανασταλτικών Καθεστώτων, με την ... πράξη του, χαρακτήρισε την, από τον αναρρεσιόντα, κυκλοφορία στο εσωτερικό της χώρας, χωρίς να έχει τη συνήθη κατοικία στο εξωτερικό και χωρίς να τηρηθεί η διαδικασία της προαρινής εισαγωγής τους, δύο οχημάτων με ξένες πινάκιδες με τη χρησιμοποίηση τεχνασμάτων και μεθοδεύσεων (πλαστές πινάκιδες, μετάθεση πινακίδων από το V.W. GOLF στο FERRARI κ.λπ.), με σκοπό τη διαφυγή της καταβολής στο Δημόσιο των αναλογουσών δασμοφορολογικών επιβαρύνσεων, τελωνειακή παράβαση - λαθρεμπορία, υπαίτιο δε αυτής τον αναρρεσιόντα, στον οποίο καταλόγισε, για το αυτοκίνητο Mercedes, με αριθμό κυκλοφορίας ..., που διέφυγε της κατασχέσεως, τους αναλογούντες δασμούς και φόρους, ποσού 133.142.152 δραχμών, καθώς και πολλαπλό τέλος ύψους 266.284.304 δραχμών, για δε το αυτοκίνητο Ferrari, πολλαπλό τέλος, ύψους 240.724.588 δραχμών, υπολογισθέν στο διπλάσιο των διαφυγόντων δασμών και φόρων. Κατά της τελευταίας καταλογιστικής πράξεως, ο ήδη αναρρεσιόν άσκησε προσφυγή, με την οποία υποστήριξε ότι: α) ως μόνιμος κάτοικος εξωτερικού - επικαλεσθείς προς απόδειξη αυτού, πιστοποιητικό του Προξενικού Γραφείου της Ελληνικής Προξείας στη Ρώμη, σύμφωνα με το οποίο είναι μόνιμος κάτοικος Ιταλίας από το έτος 1982 έως και 23.4.1997, δελτίο ταυτότητας του Δήμου Πεσκάρα Ιταλίας και την κατάθεση φορολογικών δηλώσεων ετών 1991 - 1994 στη Μοδένα Ιταλίας, με καταβολή των αναλογούντων φόρων - δικαιοστέ ελεύθερης κυκλοφορίας στην Ελλάδα αυτοκινήτων με ξένες πινάκιδες [...]. Με την πρωτόδικη απόφαση, απορρίπτεται, ως κατ' ουσίαν αβυσμική, η προσφυγή, με την αιτιολογία ότι τα επίμαχα δύο αυτοκίνητα, τα οποία δεν αποδείχθηκε ότι δεν ανήκουν στον αναρρεσιόντα - αντεξάντρε της συνδρομής ή μη στο πρόσωπό του, ως μόνιμο κατοίκου εξωτερικού, του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας τους - δεν επανεξηγήθηκαν με την πάροδο της χορηγήσεως άδειας ελεύθερης χρήσεως, αλλά παρέμειναν και κυκλοφορούσαν στη χώρα, με χρήση διαφόρων τεχνασμάτων, όπως η αντικατάσταση των αρχικών πινακίδων κυκλοφορίας με άλλες, με σκοπό τη διαφυγή της κατα-

βολής στο Δημόσιο των δασμοφορολογικών επιβαρύνσεων, που αναλογούσαν στη νόμιμη εισαγωγή και κυκλοφορία τους. Ο αναρρεσιόν άσκησε έφεση με την οποία υποστήριξε ότι: 1) δεν υπέπεσε στις αποδιόδρες σ' αυτόν λαθρεμπορικές παραβάσεις, αφού, ως μόνιμος κάτοικος εξωτερικού - επικαλούμενος, προς απόδειξη αυτού, το σύνολο των στοιχείων που είχε επικαλεσθεί προς τούτο πρωτόδικως (προξενικές βεβαιώσεις περί μόνιμης κατοικίας του στην Ιταλία, φορολογικές δηλώσεις υποβληθείσες στην Ιταλία κ.ά.) - δικαιοστέ ελεύθερης κυκλοφορίας στην Ελλάδα αυτοκινήτων με ξένες πινάκιδες, [...] 5) δεν εκτιμήθηκε ορθώς η αθωατική για τον αναρρεσιόντα αμετάκλητη απόφαση του ποινικού δικαστηρίου (υπ' αριθ. 36398/1998 απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Αθηνών), [...] το δικασόν [Εφετείο] απέρριψε τον πέμπτο λόγο εφέσεως με την αιτιολογία ότι δεν μπορεί να συναχθεί αντίθετη κρίση από την υπ' αριθ. 36398/1998 απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Αθηνών - που, άλλωστε δεν δεσμεύει, κατ' άρθρο 5 § 2 [...] του ΚΑΔ, το Δικαστήριο - με την οποία κηρύχθηκε ζητήματα αφορούντα όχι την (δικαστική) τελωνειακή παράβαση, αλλά το ποινικό αδίκημα της λαθρεμπορίας, για το οποίο ο αναρρεσιόν κηρύχθηκε αθώος, με τη σκέψη ότι δικαιοστέ ατελείως εισαγωγής και κυκλοφορίας στην Ελλάδα αυτοκινήτων, ως μόνιμος κάτοικος Αλεξάνδρειας, γεγονός που, όπως ήδη δεχθεί, δεν αναιρεί τη στοιχειοθέτηση της επίμαχης παραβάσεως. [...] 18. Επειδή, προβάλλεται η η αναρρεσιόντα απόφαση παραβάσεως το άρθρο 6 § 2 της ΕΣΑΑ, και ειδικά την προαρινότητα από αυτό αρχή του τεκμηρίου της αθωότητας, όπως έχει ερμηνευθεί από το ΕΑΔΑ, δεχόμενοι ότι δεν μπορεί να συναχθεί κρίση για την μη τέλεση της διοικητικής παραβάσεως της λαθρεμπορίας από την αμετάκλητη αθωατική 36398/1998 απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Αθηνών, και διαμορφώνοντας αποτελεσματική κρίση για τη διάπραξη της παραβάσεως αυτής. Επικουρούμε, προβάλλεται ότι το δευτεροβάθμιο δικαστήριο δεν συνεκτίμησε για τη διαμόρφωση της κρίσεώς του την αμετάκλητη απόφαση του ποινικού δικαστηρίου και ιδίως κατά το μέρος αυτής που αναγράφεται στην απόφαση του αναρρεσιόντος ότι την παράνομη αντικατάσταση πινακίδων αριθμού κυκλοφορίας. Και αυτός όρος, ο λόγος είναι απορριπτός ως αβυσμικός, κατά το μεν πρώτο του σκέ-

λος διότι, όπως έγινε δεκτό ανωτέρω, το δικασόν παραπορεύεται να διαμορφώσει αντίθετη κρίση από το γνόμενα δεκτά με την αμετάκλητη αθωατική απόφαση, κατά το δε δεύτερο σκέλος του διότι, όπως προκύπτει από το παρατεθέν περιεχόμενο της αναρρεσιόντα, το δικασόν διοικητικό έφεση αιτιολογούν ειδικώς την κρίση του ως προς την τέλεση από τον αναρρεσιόντα της διοικητικής παραβάσεως της λαθρεμπορίας, στην οποία καταλήγει, κατόπιν συνεκτιμήσεως και της ποινικής αποφάσεως (πρβλ. ΟΛΣΤΕ 990/2004, 2067/2011 επιμτ. σκ. 7, 501/2012).

Επειδή, κατόπιν της ως άνω 3457/2012 απόφασης του ΣΤΕ, ο αιτών άσκησε (την υπ' αριθ. 9028/13) προσφυγή ενάμιον του ΕΑΔΑ, η οποία έγινε δεκτή με την από 30.4.2015 απόφαση του Α' Τμήματος του ΕΑΔΑ. Στην απόφαση αυτή (δημοσιεύεται στη γαλλική γλώσσα) έγιναν δεκτά και κηρύχθηκαν τα ακόλουθα, σε σχέση με την προσφυγή του αιτούντος (βλ. επίσημη μετάφραση της απόφασης, που έχει αναρτηθεί στον ιστότοπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους): «[...] Υπ' αριθ. 9028/2013 προσφυγή [...] 27. Σε αδικαιολογητή ημερομηνία, ποινική δίωξη ασκήθηκε κατά του προσφευγόντος για λαθρεμπορία. Ειδικότερα, κατηγορήθηκε ότι εισήγαγε στην Ελλάδα, το Νοέμβριο του 1992, δύο πολυτελή αυτοκίνητα (μάρκας «Φερράρι» και «Μερσέντες» - μοντέλο 600SL) χωρίς να καταβάλει τα τέλη και τους τελωνειακούς δασμούς, και ότι κυκλοφόρησε χωρίς να έχει λάβει την άδεια των τελωνειακών αρχών. Κατηγορήθηκε επίσης ότι προκειμένου να κυκλοφορήσει με τα αυτοκίνητα αυτά στην Ελλάδα, είχε καταφύγει σε τεχνασμάτα, όπως είναι η αλλαγή των πινακίδων κυκλοφορίας. 28. Στις 21 Μαΐου 1998, ο προσφευγόν αθωώθηκε από το Πλημμελειοδικείο Αθηνών για την κατηγορία της λαθρεμπορίας. Ειδικότερα, το δικαστήριο αυτό διαπίστωσε ότι ο προσφευγόν ήταν μόνιμος κάτοικος Ιταλίας και, κατά συνέπεια, είχε δικαίωμα να οδηγεί στην Ελλάδα αυτοκίνητα με ξένες πινάκιδες κυκλοφορίας. Επιπλέον, το Πλημμελειοδικείο θεώρησε ότι δεν είχε αποδειχθεί ότι ο προσφευγόν είχε καταφύγει σε τεχνασμάτα, όπως είναι η αλλαγή των πινακίδων κυκλοφορίας (υπ' αριθ. 36398/1998 απόφαση). Η απόφαση αυτή κατέστη αμετάκλητη. 29. Το 2001, η αρμόδια διοικητική υπηρεσία επέβαλε στον προσφευγόντα διοικητικά πρόστιμα για την εισαγωγή και την κυκλοφορία στην Ελλάδα, του Νοέμ-

βριο 1992, χωρίς την καταβολή των τελών και των δασμών, των δύο προαναφερθέντων πολυτελών αυτοκινήτων. Δύο πρόστιμα του επιβλήθηκαν, α-ζίας 240.724.548 δραχμών (706.455.019 ευρώ περίπου) και 266.284.304 δραχμών (781.465.308 ευρώ περίπου) (πράξη αριθ. 33/96/1.3.2001). Τα πρόστιμα αντιστοιχούσαν στο διπλάσιο του οφειλόμενου για φόρους και δασμούς ποσού για την εισαγωγή των δύο αυτοκινήτων. 30. Στις 4 Απριλίου 2001, ο προσφευγόν κατέθεσε προσφυγή κατά της υπ' αριθ. 33/96/1.3. 2001 πράξης ενάμιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πειραιώς. 31. Στις 29 Νοεμβρίου 2002, το Διοικητικό Πρωτοδικείο Πειραιώς απέρριψε την προσφυγή, λέγοντας ότι η υπ' αριθ. 3698/1998 απόφαση του Πλημμελειοδικείου Αθηνών, που αθωώσε τον προσφευγόντα για το αδίκημα της λαθρεμπορίας δεν δεσμεύει τα διοικητικά δικαστήρια. Επισήμανε επίσης ότι εν προκειμένω το υλικό στοιχείο και το στοιχείο της πρόθεσης του αδικημάτων της λαθρεμπορίας πληρούνταν και, ανεξαρτήτως του ερωτήματος αν ο προσφευγόν ήταν μόνιμος κάτοικος Ελλάδας ή εξωτερικού, από τον φάκελο προκύπτει ότι είχε χρησιμοποιήσει τεχνασμάτα, μεταξύ άλλων την αντικατάσταση των πινακίδων κυκλοφορίας, για να διαφύγει την πληρωμή των τελωνειακών δασμών (απόφαση αριθ. 2814/2002). 32. Στις 13 Ιουνίου 2003, ο προσφευγόν άσκησε έφεση. [...] Πρόσφατη επίσης στο Διοικητικό Πρωτοδικείο το ότι δεν συνεκτίμησε την αθωατική απόφαση αριθ. 36398/1998 [...] 33. Στις 15 Σεπτεμβρίου 2008, το Διοικητικό Εφετείο Πειραιώς απέρριψε την προσφυγή και επρόκειτο το σκεπτικό του Διοικητικού Δικαστηρίου. Σε ό,τι αφορά ιδίως στην αιτίαση σχετικά με την αναλογικότητα των ποσών που επιβλήθηκαν, το Διοικητικό Εφετείο σημείωσε ότι ανέρχονταν στο διπλάσιο των ποσών που οφείλε ο προσφευγόν για δασμούς και φόρους και ότι η αρχή της αναλογικότητας δεν τύγχανε εφαρμογής στην παρούσα περίπτωση (απόφαση αριθ. 1461/2008). 34. Στις 20 Νοεμβρίου 2009, ο προσφευγόν άσκησε αίτηση αναιρέσεως της υπ' αριθ. 1461/2008 απόφασης. Υποστήριξε μεταξύ άλλων ότι η απόφαση του Διοικητικού Εφετείου είχε παραβιάσει τις αρχές του τεκμηρίου αθωότητας, το ne bis in idem καθώς και την αναδρομικότητα της λιγότερο αποστηρής ποινής. 35. Στις 19 Φεβρουαρίου 2012, το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε την αίτηση αναιρέσεως. Κάνοντας ανα-

φορά στο άρθρο 137 Γ. § 7 (νόμος αριθ. 2960/2001) του νέου Τελωνειακού Κώδικα, επισήμανε ότι δεν συνέτρεχε κανένας λόγος εφαρμογής του εν προκειμένω καθώς εκείνο προέβλεπε το ίδιο νομικό καθεστώς και την ίδια ποινή με το παλιό Τελωνειακό Κώδικα ως προς την εισαγωγή οχημάτων χωρίς πληρωμή δασμών και την χρήση τεχνασμάτων. Το Συμβούλιο της Επικρατείας συμπεραίνει ότι η επίμαχη πράξη δεν μπορούσε, όπως υποστήριξε ο προσφευγόν, να χαρακτηριστεί ως αδική τελωνειακή παράβαση σύμφωνα με το νέο Κώδικα. Επίσης, το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο παραδέχθηκε ότι η διοικητική διαδικασία σχετικά με την επιβολή των διοικητικών προστίμων για λαθρεμπορία ήταν αποτελής σε σχέση με την οικεία ποινική διαδικασία. Κατά το Συμβούλιο της Επικρατείας, λόγω της αποτελέσεως των δύο αντών διαδικασιών, τα διοικητικά δικαστήρια δεν δεσμεύονται από τα συμπεράσματα των ποινικών δικαστηρίων σε περίπτωση αθωώσεως του ενδιαφευγόμενου. Το Συμβούλιο της Επικρατείας έκανε αναφορά στη νομολογία του δικαστηρίου σχετικά με το τεκμήριο της αθωότητας και, ιδίως, στην απόφαση Βασιλείου Σκαρφόπουλος κατά Ελλάδας (αριθ. 35522/ 04, 27 Σεπτεμβρίου 2007). Θεώρησε ότι η νομολογία αυτή δεν μπορούσε να εφαρμοστεί στην περίπτωση όπου το αποδιόδομένο στον ενδιαφευγόμενο αδίκημα συνιστούσε ταυτόχρονα τόσο ποινικό όσο και διοικητική παράβαση. Κατά το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο, η κατάσταση αυτή έθετε μάλλον ζήτημα σε σχέση με την αρχή ne bis in idem. Ακόμη, παραδέχθηκε ότι σε κάθε περίπτωση το διοικητικό δικαστήριο παρέμεινε πάντα αρμόδιο για να εξετάσει την υπόθεση βασίζόμενο σε άλλα στοιχεία από εκείνα τα οποία έλαβε υπόψη το ποινικό δικαστήριο. Σε αντίθετη περίπτωση, το διοικητικό δικαστήριο θα στερείτο της δυνατότητας που του έδινε το Σύνταγμα να εξετάζει αυτή την κατηγορία υποθέσεων της αρμοδιότητάς του. Εν προκειμένω, το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε ότι το Διοικητικό Εφετείο είχε λάβει υπόψη του την υπ' αριθ. 36398/1998 απόφαση χωρίς να δεσμευτεί από τα συμπεράσματά της [αφσ] και είχε αιτιολογήσει επαρκώς την απόφασή του ως προς το ότι ο προσφευγόν είχε τελείσει το αδίκημα της λαθρεμπορίας (απόφαση αριθ. 3457/2012). [...] 36. Το άρθρο 94 § 1 του ελληνικού Συντάγματος ορίζει ότι "στο Συμβούλιο της Επικρατείας και τα τακτικά διοικητικά δικα-

στήρια υπάγονται οι διοικητικές διαφορές, όπως νόμος ορίζει". Από την πλευρά του, το άρθρο 96 § 1 του Συντάγματος ορίζει ότι "στα τακτικά ποινικά δικαστήρια ανήκει η τιμωρία των εγκλημάτων και η λήψη όλων των μέτρων που προβλέπονται οι ποινικοί νόμοι". [...] 37. Κατά τον υπ' αριθ. 2081/1939 νόμο, τα ποινικά δικαστήρια ορίζονται ως τα μοναδικά αρμόδια δικαστήρια για την καταστολή του αδικήματος της λαθρεμπορίας και την εξέταση των αιτήσεων αποζημιώσεως από το Κράτος. Στη συνέχεια, ο υπ' αριθ. 1514/1950 νόμος, ο οποίος τροποποιεί τον υπ' αριθ. 1165/1918 νόμο, εισήγαγε εκ νέου το διοικητικό πρόστιμο (πολλαπλόν τέλος) για το αδίκημα της λαθρεμπορίας. 38. Οι οικείες διατάξεις του υπ' αριθ. 1165/1918 νόμου (Τελωνιακός Κώδικας), όπως εφαρμόζονταν κατά την εποχή των πραγματικών περιστάσεων, προβλέπουν τα εξής: Άρθρο 89 " (...) 2. Σε τελωνιακά παραβάσεις χαρακτηρίζονται, επίσης η κατ' συνθήκη των εν άρθρο 100 του παρόντος μνημονοποιημένων τρόπων διαφυγής ή απώλειας διαφυγής της πληρωμής των ανηκόντων του Δημοσίου τελών και δικαιωμάτων, ως και η μη τήρησης των εν τοις αυτοί άρθρο 100 καθοριζόμενων λοιπών διατάξεων, επέρχονται δε κατά των υπευθύνων πολλαπλόν τέλος και συμφωνίες προς τις διατάξεις του παρόντος νόμου και αν επιβλεπεί κτηνή αρμοδιότητα δεν συνιστούν τα στοιχεία αξιοποιήσιμα λαθρεμπορίας" (...) Άρθρο 97 " (...) 3. Κατά των οποσδήποτε συμμετασχόντων της κατά την § 2 του άρθρο 89 του παρόντος τελωνιακής παραβάσεως και αναλόγως του βαθμού της συμμετοχής εκάστου, επιβάλλεται πολλαπλόν τέλος από του διπλού μέχρι του δεκαπλού των βαρυνόντων το αντικείμενον ταύτης δασμών, τελών και δικαιωμάτων, διά πάντας τους συνυπαυτούς σχεστές της ποινικής δίωξης αυτών." (...) Άρθρο 102 "1. Η κατά το άρθρον 100 λαθρεμπορία τιμωρείται α) με φυλάκισή τουλάχιστον έξι μηνών. Εάν όμως η λαθρεμπορία έχει αντικείμενο με σημαντικής αξίας ή προοριζόται για ατομική χρήση από τον υπαίτιο, το ελάχιστο όριο της ποινής μενώνεται στο μισό. (...) Άρθρο 103 "Δεν ασκείται ποινική δίωξη όταν οι δασμοί, τέλη ή δικαιώματα του Δημοσίου που αντιστοιχούν στο αντικείμενο της λαθρεμπορίας δεν υπερβαίνουν τα 5.000.000 δρχ. [περίπου 15.000 ευρώ]". 39. Το άρθρο 137 Γ. § 7 του υπ' αριθ. 2960/2001 ορίζει τα εξής: "Οι διατάξεις (...) για τη λαθρεμπορία των

άρθρων 142 και επ. του παρόντος Κώδικα εφαρμόζονται στις περιπτώσεις δήλωσης ψευδών στοιχείων ή χρήσης ιδιαίτερων τεχνασμάτων που έχουν ως συνέπεια τη μη πληρωμή ή τη μερική πληρωμή των οφειλόμενων τελών ή δασμών”. 40. Το άρθρο 5 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (νόμος αριθ. 2717/ 1999) ορίζει: “1. Τα δικαστήρια [διοικητικά] δεσμεύονται από τις αποφάσεις των άλλων διοικητικών δικαστηρίων στο μέτρο που αυτές αποτελούν δεδικασμένο, σύμφωνα με όσα ορίζουν οι σχετικές διατάξεις. 2. Τα δικαστήρια [διοικητικά] δεσμεύονται επίσης από τις αποφάσεις των πολιτικών δικαστηρίων, οι οποίες, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, ισχύουν έναντι όλων καθώς και από τις αμετάκλητες καταδικαστικές αποφάσεις των ποινικών δικαστηρίων ως προς την εννοχή του δράστη”. 41. Οι σχετικές διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προβλέπουν τα εξής: Άρθρο 473 “1. Οπου νόμος δεν ορίζει ειδική προθεσμία, η προθεσμία για την άσκηση εσωτερικών ένδικων μέσων είναι δέκα ημέρες από τη δημοσίευση της απόφασης. Αν ο δικαιούμενος δεν είναι παρών κατά την απαγγελία της απόφασης, η πιο πάνω προθεσμία είναι επίσης δεκαήμερη, εκτός αν αυτός διαμένει στην αλλοδαπή ή είναι άγνωστη η διαμονή του, οπότε η προθεσμία είναι τριάντα ημερών και αρχίζει από την επιδότηση της απόφασης (...). 2. Η αίτηση αναιρέσης κατά της καταδικαστικής απόφασης μπορεί να ασκηθεί από εκείνον που καταδικάστηκε (...) μέσα σε προθεσμία είκοσι ημερών, η οποία αρχίζει σύμφωνα με την § 1 (...). 3. Η προθεσμία για την άσκηση της αναιρέσης αρχίζει από τότε που η τελεστική απόφαση θα καταχωρηθεί, καθυστερημένη, στο ειδικό βιβλίο που τηρείται από τη γραμματεία του ποινικού δικαστηρίου. Η καθυστερημένη απόφαση πρέπει να γίνει μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε ημερών, διαφορετικά ο Πρόεδρος του ποινικού δικαστηρίου υπέχει υπεύθυνη εθύνη.” Άρθρο 486 § 1 “Προκειμένου για αδικήματα, έφεση κατά αλώωτης απόφασης (...) μπορεί να ασκηθεί: α) από τον κατηγορούμενο αν αλώωθηκε για έμπρακτη μετένοια (...), β) εάν ο μνηστής καταδικάστηκε σε αποζημίωση και στη δικαστική δαπάνη γ) από τον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών κατά των αποφάσεων των Πταιρομειοδικίων ή των Πλημμελειοδικίων (...) καθώς και από τον Εισαγγελέα Εφετών κατά των αποφάσεων των Πλημμελειοδικίων όπου έχει αρμοδιότητα (...)”.

Άρθρο 506 “Αίτηση αναιρέσης κατά αλώωτικής απόφασης μπορεί να ασκηθεί α) από τον κατηγορούμενο αν αλώωθηκε (...), β) από τον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών (...), γ) εάν η αλώωση οφειλέται σε λανθασμένη εφαρμογή ή ερμηνεία ποινικής διατάξης ή κατάχρηση εξουσίας (...) και δ) εάν ο μνηστής καταδικάστηκε σε αποζημίωση και στη δικαστική δαπάνη (άρθρο 71).” Άρθρο 546 “(...) 2. Είναι απαράβατη η απόφαση που δεν υπόκειται σε ένδικο μέσο ή εκείνη κατά της οποίας δεν ασκήθηκε κανένα ένδικο μέσο μέσα στην προβλεπόμενη προθεσμία ή εκείνη κατά της οποίας απορρίφθηκε ένδικο μέσο που ασκήθηκε.” [...] 43. Στην υπ’ αριθ. 2067/2001 απόφαση του, το Συμβούλιο της Επικρατείας παραδέχθηκε, μεταξύ άλλων, ότι [...] 47. Στην απόφαση του Hans Akerberg Fransson (υπόθεση C-617/10), της 26ης Φεβρουαρίου 2013, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (τμήμα μείζονος συνθέσεως) έκρινε τα εξής: [...] 49. Στις τρεις προσφορές, οι προσφεύγοντες παραπονούνται ότι μην έχοντας πράγματι συνεκτιμήσει τις αθώοιες τους από τα ποινικά δικαστήρια, τα διοικητικά δικαστήρια παραβίασαν την αρχή ne bis in idem καθώς και εκείνη του τεκμηρίου αθωότητας. Επικαλούνται τα άρθρα 4 του υπ’ αριθ. 7 Πρωτοκόλλου καθώς και του άρθρου 6 § 2 της Σύμβασης, διατάξεις που έχουν ως εξής: [...] Α. Επί της ισχυριζόμενης παραβίασης του άρθρου 4 του υπ’ αριθ. 7 Πρωτοκόλλου [...] Επί του παραδεκτού α) Οι θέσεις του μέρους 50. Η Κυβέρνηση αναφέρεται στη νομολογία του Δικαστηρίου ως προς τα κριτήρια που πρέπει να συνεκτιμώνται για να απορριφθεί επί του ζητήματος αν μια διαδικασία ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων αφορά σε “κατηγορία ποινικής φύσης” κατά την έννοια του άρθρου 6 της Σύμβασης. Τονίζει την αποτελία της διοικητικής διαδικασίας σε σχέση με την ποινική δική για την παράβαση της Λαθρομηνίας και υποστηρίζει ότι ο σκοπός της πρώτης δεν είναι η ποινική καταστολή της παράβασης αυτής. Απεικονίζει, η επιβολή διοικητικού προστίμου αποβλέπει, κατά το ελληνικό δίκαιο, στην εξασφάλιση της είσπραξης από το Κράτος των οφειλόμενων ποσών για τελωνειακούς δασμούς και στην αποτροπή της τέλεσης λαθρομηνίας. 51. Οι προσφεύγοντες ισχυρίζονται ότι το άρθρο 4 του υπ’ αριθ. 7 Πρωτοκόλλου ήταν εφαρμοστέο εν προκειμένω εφόσον οι διαδικασίες ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων ήταν ποινικής

φύσης. β) Η εκτίμηση του Δικαστηρίου 52. Το Δικαστήριο υποστηρίζει την πάγια νομολογία του κατά την οποία προκειμένου να προσδιοριστεί εάν συντρέχει “κατηγορία ποινικής φύσης”, τρία κριτήρια λαμβάνονται υπόψη: ο νομικός χαρακτήρας του επιδικού μέτρου κατά το εθνικό δίκαιο, η ίδια η φύση αυτού, και η φύση και ο βαθμός σοβαρότητας της “κώρωσης” (Engel και λοιποί κατά Κάτω Χωρών, 8 Ιουνίου 1976, § 82, σμρ. Α αριθ. 22). Τα κριτήρια αυτά είναι εξάλλου διαζευκτικά και όχι σωρευτικά: για να προσδιοριστεί η ύπαρξη “κατηγορίας ποινικής φύσης”, αρκεί η εν λόγω παράβαση να είναι, εκ φύσης, “ποινική” κατά την Σύμβαση ή να έχει επιφέρει κώρωση σε βάρος του ενδιαφερόμενου, κώρωση η οποία, από την φύση της και το βαθμό βαρύτητας της, ανήκει γενικά στην “όλη του ποινικού δικαίου”. Αυτό δεν εμποδίζει την υιοθέτηση σωρευτικής προσέγγισης εάν η ξεχωριστή ανάλυση κάθε κριτηρίου δεν επιτρέπει την εξαγωγή σαφούς συμπεράσματος ως προς την ύπαρξη «κατηγορίας ποινικής φύσης» (Jussila κατά Φινλανδίας (GC), αριθ.73053/01, §§ 30 και 31, ΕΔΔΑ 2006-ΧΙΙΙ, και Zaicevs κατά Λετονίας, αριθ. 65022/01, § 31, ΕΔΔΑ 2007-ΙΧ (αποσπάσματα)). 53. Επίσης, το Δικαστήριο σημειώνει ότι στην υπόθεση Μαριδάκης κατά Ελλάδας (αριθ. 35533/04, απόφαση της 11ης Ιανουαρίου 2007) η οποία αφορούσε στην επιβολή διοικητικού προστίμου στον προσφεύγοντα λόγω παράβασης του Τελωνειακού Κώδικα κατά την πώληση πετρελαιοειδών προϊόντων, δέχθηκε ως αποδεδειγμένη την ύπαρξη “κατηγορίας ποινικής φύσης” κατά την έννοια του άρθρου 6 της Σύμβασης. Ειδικότερα, το Δικαστήριο έκρινε τα εξής: “(...) το επιβαλλόμενο στον προσφεύγοντα πρόστιμο προβλεπόταν στον Τελωνειακό Κώδικα και δεν χαρακτηριζόταν στο εσωτερικό δίκαιο ως ποινική κώρωση. Εντούτοις, σε σχέση με τη βαριά φύση της παράβασης της λαθρομηνίας, με τον αποτρεπτικό και κατασταλτικό χαρακτήρα της επιβαλλόμενης κώρωσης, καθώς και με το αυξημένο ποσό του προστίμου, το Δικαστήριο θεωρεί ότι το δικαίωμα για τον προσφεύγοντα ήταν εν προκειμένω αρκετά σημαντικό για να δικαιολογηθεί την εφαρμογή του ποινικού τμήματος του άρθρου 6 εν προκειμένω.” (Μαριδάκης, προαναφερθείσα, § 21). 54. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι, κατά την παραπάνω των παρούσων υποθέσεων, η απόφαση Μαριδάκης είχε να κάνει με την εφαρμογή των

διατάξεων του Τελωνειακού Κώδικα, το οποίο προέβλεπε την επιβολή προστίμου ύψους διπλάσιου έως δεκαπλάσιου των τελών επί του αντικείμενου της διοικητικής παράβασης (βλ. Μαριδάκης, προαναφερθείσα, § 7). Το Δικαστήριο δεν βρίσκει επόμενο κανένα λόγο να απομακρυνθεί από τα προαναφερμένα συμπεράσματα στο την απόφαση Μαριδάκης, δηλαδή ότι οι εν λόγω διοικητικές κωρώσεις ανήκαν στην ύλη του ποινικού δικαίου. 55. Το δικαστήριο κρίνει χρήσιμο στο σημείο αυτό να σημειώσει ότι τα εν λόγω πρόστιμα που επιβλήθηκαν δεν ήταν τα μέγιστα. Κοιτώνταν μεταξύ του διπλάσιου και του τριπλάσιου των οφειλόμενων τελών και τελωνειακών δασμών. Ταυτόχρονα, ανέρχονταν σε εκατόν τριάντα χιλιάδες ευρώ περίπου στην περίπτωση του δεύτερου προσφεύγοντα και σε πολλές εκατοντάδες χιλιάδες ευρώ στην περίπτωση των υπολοίπων προσφευγόντων [μεταξύ των οποίων και ο *]. Επομένως, τα πρόστιμα ήταν, από το ύψος τους, αδιαμφισβήτητης ασυμπτρότητας και επέφεραν στα φυσικά πρόσωπα στα οποία αφορούσαν πολύ σημαντικές οικονομικές συνέπειες. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει εξάλλου ότι η ποινική χροιά μιας δικής εξαρτάται από το βαθμό βαρύτητας της κώρωσης στην οποία υπόκειται α priori το πρόσωπο για το οποίο πρόκειται (Engel και λοιποί, προαναφερθείσα, § 82) και όχι από τη βαρύτητα της κώρωσης που τελικά επιβλήθηκε (Dubus S.A. κατά Γαλλίας, αριθ. 5242/04, § 37, 11 Ιουνίου 2009). Εν προκειμένω, το άρθρο 97 του υπ’ αριθ. 1165/1918 νόμου προέβλεπε ότι το επιβαλλόμενο πρόστιμο μπορούσε να φτάσει το δεκαπλάσιο του ποσού, αντικείμενο του οφειλόμενου φορολογικού ή τελωνειακού τέλους. Εάν ίσχυε η περίπτωση αυτή εν προκειμένω, είναι εμφανές ότι οι επιπτώσεις στην οικονομική κατάσταση των προσφευγόντων θα ήταν ακόμη βαρύτερες. 56. Υπό το φως των ανωτέρω και δεδομένου του μεγάλου ύψους των επιβαλλομένων προστίμων και εκείνων στα οποία υπέκειντο οι προσφεύγοντες, το Δικαστήριο εκτιμά ότι οι εν λόγω κωρώσεις ανήκουν στην ύλη του ποινικού δικαίου λόγω της ασυμπτρότητας τους και του αποτρεπτικού τους χαρακτήρα (βλ.τε, Grande Stevens και λοιποί κατά Ιταλίας, αριθ.18640/10, 18647/10, 18663/10, 18668/10 και 18698/10, § 99, 4 Μαρτίου 2014 και, a contrario, Inocencio κατά Πορτογαλίας (dec.), αριθ. 43862/98, ΕΔΔΑ 2001-Ι). Συντρέχει λοιπόν λόγος να απορριφθεί η έν-

σταση της Κυβέρνησης στο σημείο τούτο. 57. Εξάλλου, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προβλήως αβάσιμη κατά την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης. Τονίζει εξάλλου ότι δεν προσκομεί σε κανένα άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή [...] 61. Οι προσφεύγοντες απαντούν ότι η αρχή ne bis in idem παραβιάστηκε σαφώς εν προκειμένω εφόσον “καταδικάστηκαν” από τα διοικητικά δικαστήρια για την παράβαση παρά την προηγούμενη αθώωση τους από τα ποινικά δικαστήρια αναφορικά με όμοια πραγματικά περιστατικά και όμοιο χαρακτηρισμό. 62. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 4 του υπ’ αριθ. 7 Πρωτοκόλλου έχει την έννοια της απαγόρευσης διώξης ή εκδίκασης προσώπου για δεύτερη “παράβαση” αν αυτή έχει ως αφετηρία ουσιαστικά όμοια πραγματικά περιστατικά (Sergueï Zolotoukhine κατά Ρωσίας (GC), αριθ. 14939/03, § 82, ΕΔΔΑ 2009). 63. Η εγγύηση, την οποία κατοχυρώνει το άρθρο 4 του υπ’ αριθ. 7 Πρωτοκόλλου, τίθεται σε εφαρμογή όταν ασκείται νέα ποινική δίωξη και η προηγούμενη αθώωση ή καταδικαστική απόφαση έχει ήδη αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου. Στο στάδιο αυτό, τα στοιχεία του φακέλου θα περιλαμβάνουν υποχρεωτικά την απόφαση με την οποία η πρώτη “ποινική διαδικασία” περατώθηκε και τον κατάλογο των κατηγοριών σε βάρος του προσφεύγοντος στη νέα διαδικασία. Κανονικά, τα έγγραφα αυτά θα περιέχουν μία έκθεση των γεγονότων αναφορικά με την παράβαση για την οποία έχει ήδη δικαστεί ο προσφεύγων και μία άλλη αναφορικά με την δεύτερη παράβαση για την οποία κατηγορείται. Οι εκθέσεις αυτές αποτελούν χρήσιμο σημείο εκκίνησης για την εξέταση από το Δικαστήριο του ζητήματος εάν τα πραγματικά περιστατικά των δύο διαδικασιών είναι όμοια ή ουσιαστικά τα ίδια. Αδιόφορο ποια τμήματα των νέων αυτών κατηγοριών λαμβάνονται τελικά υπόψη ή απορρίπτονται στην μεταγενέστερη διαδικασία εφόσον το άρθρο 4 του υπ’ αριθ. 7 Πρωτοκόλλου προβλέπει εγγύηση κατά νέων διαφώσεων ή του κινδύνου νέων διώξεων, και όχι απόφραξη μίας δεύτερης καταδικής ή μίας δεύτερης αθώωσης (Sergueï Zolotoukhine, προαναφερθείσα, § 83). 64. Το Δικαστήριο πρέπει επομένως να εξετάσει τα πραγματικά περιστατικά που περιγράφονται στις εκθέσεις αυτές, τα οποία

αποτελούν ένα σύνολο συγκεκριμένων περιστάσεων που εμπλέκουν τον ίδιο παραβάτη και είναι αδιαχώριστα συνδεδεμένες μεταξύ τους στον χρόνο και τον χώρο, και η συνδρομή των περιστάσεων αυτών θα πρέπει να αποδεικνύεται για να απαγγελθεί καταδική ή να κινήθει ποινική δίωξη (Sergueï Zolotoukhine, προαναφερθείσα, § 84). [...] 65. Εφαρμόζοντας τις αρχές αυτές εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει, κατά πρώτο λόγο, ότι μόλις έκρινε ότι συντρέχει λόγος να θεωρηθεί ότι οι διαδικασίες ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων αφορούσαν σε “κατηγορία ποινικής φύσης” σε βάρος των προσφευγόντων (§ 55 παραπάνω). Κατά δεύτερο λόγο, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι προσφεύγοντες αθώωθηκαν ποινικά με αποφάσεις του Εφετείου και του Πλημμελειοδικείου Αθηνών. Δεδομένου ότι, όπως προκύπτει από τον φάκελο, κανένα ένδικο μέσο δεν ασκήθηκε κατά των προαναφερόμενων αποφάσεων, αυτές καλύπτουν αμετάκλητες κατά το άρθρο 473 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας το 1992, το 2000 και το 1998 αντίστοιχα και απέκριναν επομένως ισχύ δεδικασμένου. [...] 67. Ενόψει των ανωτέρω, το Δικαστήριο θεωρεί ότι, από την στιγμή που οι αθώωσις αποφάσεις στις πρώτες ποινικές διαδικασίες απέκριναν ισχύ δεδικασμένου [το 1998, στην υπόθεση *], έπρεπε να θεωρηθεί ότι οι προσφεύγοντες “έχαν ήδη αθωθεί με αμετάκλητη απόφαση” κατά την έννοια του άρθρου 4 του υπ’ αριθ. 7 Πρωτοκόλλου. Παρά ταύτα, οι “νέες ποινικές διαδικασίες”, οι οποίες ξεκίνησαν σε βάρος τους δεν περατώθηκαν αφού τα δικαστήρια που επιλήφθηκαν της υπόθεσης έλαβαν γνώση αυτών. Πράγματι, συνεξίστηκαν και κατέληξαν, πολλά χρόνια μετά την ολοκλήρωση των ποινικών διαδικασιών, στην έκδοση των αποφάσεων από το Συμβούλιο της Επικρατείας, το 2011 και το 2012 αντίστοιχα, σε τελευταίο βαθμό. 68. Μένει να προσδιοριστεί εάν οι νέες αυτές διώξεις είχαν ως αφετηρία πραγματικά περιστατικά, τα οποία ήταν ουσιαστικά όμοια με εκείνα που έγιναν αντικείμενο της οριστικής αθώωσης. [...] σε ό,τι αφορά στην υπ’ αριθ. 9028/13 προσφυγή, το αντικείμενο των “δύο ποινικών διαδικασιών” ήταν η εισαγωγή στην Ελλάδα από τον τρίτο προσφεύγοντα, το Νοέμβριο του 1992, δύο πολυτελών αυτοκινήτων

χωρίς την καταβολή των τελών και δασμών και η κυκλοφορία της οποίας χωρίς την προηγούμενη απόκτηση άδειας από τις τελωνειακές αρχές. Κατά συνέπεια, τα πραγματικά περιστατικά για τα οποία κατηγορούνται οι προσφεύγοντες ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων και των διοικητικών δικαστηρίων αναφέρονταν ακριβώς στις ίδιες συμπεριφορές που σημειώθηκαν κατά το ίδιο χρονικό διάστημα. 69. Κατά τα λοιπά, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η Κυβέρνηση δεν αμφισβήτησε το γεγονός ότι τόσο οι ποινικές όσο και οι διοικητικές επιμέρους διαδικασίες αφορούσαν στις ίδιες περιστάσεις. Πράγματι, συγκεντρώνει την προσήχη της σε δύο γενικότερα στοιχεία, τα οποία έχουν ιδίως η υπ’ αριθ. 2067/2011 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, στην οποία η Κυβέρνηση κίνη εγχείριση αναφοράς στις παρατηρήσεις της κατά πρώτο λόγο, το ότι το ελληνικό Κράτος δεν μπορούσε να προβλέψει την εξέλιξη της νομολογίας επί του άρθρου 4 του υπ’ αριθ. 7 Πρωτοκόλλου ως προς την έννοια της “ποινικής διαδικασίας”, πράγμα που θα αμφισβητούσε πραγματικά την παραδοσιακή διαδικασία του δικαιοδοτικού συστήματος σε ό,τι αφορά στις προβλεπόμενες από τον Τελωνιακό Κώδικα παραβάσεις. Κατά δεύτερο λόγο, ο τρόπος με τον οποίο το Δικαστήριο εκλαμβάνει την αρχή ne bis in idem θα εργόταν σε αντίθεση με την αποτελία, κατά το εθνικό δίκαιο, του διοικητικού δικαστηρίου σε σχέση με την ποινική διαδικασία, και a fortiori την αρμοδιότητα του διοικητικού δικαστή να προβάλει σε διαφορετική εκτίμηση της ίδιας επίδικας συμπεριφοράς, η οποία ήταν προηγούμενης το αντικείμενο ποινικής δικής. 70. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει κατ’ αρχήν ότι, αντίθετα με τις διεθνείς συνθήκες κλασικού τύπου, η Σύμβαση υπερβαίνει το πλαίσιο της απλής αμοιβαότητας μεταξύ των συμβαλλόμενων Κρατών. Πέραν ενός δύσκολου διμερούς δεσμεύσεων, δημιουργεί αντικειμενικές υποχρεώσεις [...]. Επιμυθιστικά, κάθε ερμηνεία των απαριθμούμενων δικαιωμάτων και ελευθεριών πρέπει να συμβιβάζεται με “το γενικό πνεύμα [της Σύμβασης] που στόχο έχει τη διασφάλιση και την προώθηση των ιδεών και αξιών μιας δημοκρατικής κοινωνίας” (Soering κατά Ηνωμένου Βασιλείου, 7 Ιουλίου 1989, § 87, σμρ. Α αριθ.161, και mutatis mutandis, Klass και λοιποί κατά Γερμανίας, 6 Σεπτεμβρίου 1978, § 34, σμρ. Α αριθ. 28). Επιπλέον, το Δικαστήριο τονίζει ότι τα “κρι-

τήρια Engel”, πρόσφορα για να προσδιοριστεί η ύπαρξη “κατηγορίας ποινικής φύσης” εισήχθησαν στη νομολογία το 1976 (βλ.τε § 51 παραπάνω). Δεδομένου ότι η Ελλάδα αναγνώρισε στις 20 Νοεμβρίου 1985 το δικαίωμα ατομικής προσφυγής, ήταν ήδη ενήμερη τόσο του ιδιαίτερου χαρακτήρα του “γενικού πνεύματος” της Σύμβασης ως συνθήκης ουλολογικής εγγύησης των δικαιωμάτων του ανθρώπου, η οποία δημιουργήθηκε για την προστασία του ατόμου (βλ.τε Matzakoulou και Askarou, και Klass και λοιποί, ανωτέρω) όσο και του αποτελεσματικού τρόπου με τον οποίο το Δικαστήριο εκλαμβάνει την έννοια της “κατηγορίας ποινικής φύσης”. Κατά τελευταίο λόγο, το Δικαστήριο σημειώνει ότι αν και η Κυβέρνηση κάνει λόγο για τη διαδικασία του δικαιοδοτικού συστήματος σε ό,τι αφορά στην παράβαση της λαθρομηνίας ως μία καλά ριζωμένη μέρα στην εσωτερική έννομη τάξη παράδοσης, ο υπ’ αριθ. 2081/1999 νόμος είχε εισαχθεί έως το 1950 για ενιαία ποινική διαδικασία σε σχέση με την εν λόγω παράβαση (βλ.τε § 37 ανωτέρω). 71. Ως προς το επιχείρημα της Κυβέρνησης αναφορικά με την αποτελία της διοικητικής δικαιοδοσίας σε σχέση με τα ποινικά δικαστήρια, το Δικαστήριο κρίνει ακόμη να μην υποστηρίξει ότι το εσωτερικό δίκαιο δεν ακολουθεί σε όλες τις περιπτώσεις την αρχή της ασυμπτρότητας αποτελειών του διοικητικού και του ποινικού τομέα, αλλά προβλέπει εν προκειμένω εξαιρετικές στην εν λόγω αρχή. Πράγματι, το άρθρο 5 § 2 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας ορίζει ότι τα διοικητικά δικαστήρια δεσμεύονται από τις καταδικαστικές και αμετάκλητες αποφάσεις των ποινικών δικαστηρίων σε ό,τι αφορά στην εννοχή του υπαίτιου της παράβασης (βλ.τε παράγραφο 39 ανωτέρω). 72. Επίσης, το Δικαστήριο σημειώνει ότι το άρθρο 4 του υπ’ αριθ. 7 Πρωτοκόλλου δεν απαγορεύει κατά κανόνα την επιβολή στερεητικής της ελευθερίας ποινής και προστίμου για τα ίδια επίδικα γεγονότα, υπό τον όρο να τηρείται η αρχή ne bis in idem. Ως εκ τούτου, στην περίπτωση της καταστολής της λαθρομηνίας η αρχή αυτή δεν παραβιάζεται εάν οι δύο κωρώσεις, στερεητική της ελευθερίας και χρηματική, επιβάλλονται στο πλαίσιο μιας ενιαίας δικαστικής διαδικασίας. Εξάλλου, το γεγονός ότι στις υπ’ αριθ. 3453/12 και 42941/12 προσφυγές, η ποινική διαδικασία δεν είχε ακόμη τελειώσει κατά την έναρξη της διοικητικής διαδικασίας, δεν είναι καθεστώς προβλήμα-

πρόσβα σε υποθέσεις πολλαπλών τελών λαθρεμπορίας οι οποίες συζητήθηκαν μετά τις αρχές του 2013 και στις οποίες ορίστηκε ζήτημα εφαρμογής του κανόνα *ne bis in idem*, (ii) πρόκειται για ε-πύλη/ηλεκτρονική βάση της κρίσης του Δικαστηρίου περί μη εφαρμογής του άρθρου 4 § 1 του 7ου Πρωτοκόλλου της ΕΕΔΑ σε υπόθεση παρόμοια με την παρούσα, (iii) δεν υιοθετήθηκε η απόφαση της Ολομέλειας του Δικαστηρίου στην απόφαση 1741/2015 ούτε βρισκόει έρευνα σε κάποια άλλη απόφαση της (iv) βρισκόται σε αντίθεση προς τη νομολογία περί εφαρμογής της διάταξης του άρθρου 5 § 2 του ΚΔΑ σε υποθέσεις λαθρεμπορίας (αντίφαση) η οποία, άλλωστε, επισημαίνεται στη σκέψη 71 από το 30.4.2015 απόφαση του ΕΔΔΑ), δεδομένου ότι, αν ήταν ορθό, θα έπρεπε κατά λογική αναγκαιότητα να γίνει επίθεση δεκτό ότι εν τέλει, στο άρθρο 94 § 1 του Συντάγματος η ε-πύλη διάταξη του ΚΔΑ (στο μέτρο που υπονοείται το διοικητικό δικαστήριο να ακολουθεί την α-μετάκλητη καταδικαστική κρίση του ποινικού δικαστηρίου στην αντίστοιχη ποινική υπόθεση φοροδιαφυγής/λαθρεμπορίας, στερούνται του κατ'ουσίαν την εξουσία να κρίνει ο ίδιος την ενώπιόν του διοικητική διαφορά), η οποία, όμως, έχει κριθεί ως συνάδουσα προς τα άρθρα 4 § 1 και 20 του Συντάγματος με την απόφαση ΟΛΣΕΣ 1741/2015, χωρίς να μην τη την ίδια τη ΣτΕ 2067/2011 (επιτ.), αλλοί να τεθεί το αντίθετο (2011/2011) απόφαση, η οποία, όμως, έχει κριθεί ως αντίθετη της προς το άρθρο 94 § 1 του Συντάγματος, (v) δεν συνάδει με την προαναφερμένη (βλ. ανωτέρω σκέψη 8) βασική αρχή της "φύλης" προς την ΕΕΔΑ ερμηνείας του Συντάγματος, η επίμαχη διάταξη (του άρθρου 94 § 1) το οποίο μπορεί ελόγως και είναι ορθό να ερμηνευθεί από την έννοια ότι ουδόλως αποκλείει την εφαρμογή του κανόνα του άρθρου 4 § 1 του 7ου Πρωτοκόλλου της ΕΕΔΑ σε υποθέσεις πολλαπλών τελών λαθρεμπορίας, όπως η παρούσα, όπου ο κανόνας αυτός, όπως ερμηνεύεται από το ΕΔΔΑ, δεν θίγει την κατανομή της δικαιοδοσίας μεταξύ των διοικητικών και των ποινικών δικαστηρίων, αλλά έχει διαφορετικό αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής και, συγκεκριμένα, κατοχυρώνει θεμελιώδη εγγύηση υπέρ του δικωμένου από τις δημόσιες αρχές η οποία, σε περίπτωση δόξης του για ποινικό αδίκημα λαθρεμπορίας, δύναται, μεταξύ άλλων, να έχει επιρροή στο νομώδη της διοικητικής πρόχεις περί επιβολής σε βάρος του

πολλαπλό τέλος και, δη, όχι μόνο επιγενόμενα, κατά τη διάρκεια της οικείας διοικητικής δίκης, αλλά και εξ αρχής, κατά την έκδοση της καταλογιστικής διοικητικής πράξης (όπως συνέβη στην υπό κρίση υπόθεση του ** στην οποία η ως βάρος του ποινική διαδικασία είχε ήδη ολοκληρωθεί αμετάκλητα κατά το χρόνο έκδοσης της πράξης με την οποία τον καταλογίσθηκαν τα επίδικα πολλαπλά τέλη: βλ. σκέψη 72, in fine, της από 30.4.2015 απόφασης του ΕΑΔΑ) και, συνακόλουθα, να έχει συνέπειες ως προς το βάσιμο της κατ' αυτής ασκούμενης ένδικης προσφυγής ή των περαιτέρω ασκούμενων ένδικων μέσων. Τούτων επίτα ότι η εφαρμογή του άρθρου 4 του 7ου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ στην υπό κρίση υπόθεση δεν προσκρούει στο άρθρο 94 § 1 του Συντάγματος, ούτε, άλλοτε, ανακύπτει ζήτημα αντίθεσης της προς κάποια άλλη συνταγματική διάταξη. Συνεπώς, πληρούνται και η δεύτερη από τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στη σκέψη 8 της παρούσας απόφασης.

Επειδή, η εφαρμογή, σε υπόθεση όπως η παρούσα, του άρθρου 4 του 7ου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ δεν άγει σε παραβίαση άλλης υποχρέωσης της χώρας από το διεθνές δίκαιο. Ειδικότερα, δεν δημιουργεί ζήτημα παραβίασης των αρχών της υπεροχής, της ενότητας και της αποτελεσματικότητας του δικαίου της ΕΕ και, ιδίως, της υποχρέωσης των κρατών μελών να προβλέπουν και να επιβάλλουν κατάλληλες κυρώσεις για παράβαση των διατάξεών του. Σχετικώς παρατηρείται ότι ακόμα και σε περίπτωση, που, πάντως, δεν φαίνεται να συντρέχει εν προκειμένω, στην οποία η αποδιδόμενη παράβαση λαθρεμπορίας αφορά στη διαοργική δασμηνή ή άλλων φόρων του εθνικού δικαίου, τόσο οι ποινικές κυρώσεις και τα συναφώς επιβαλλόμενα μέτρα που προβλέπονται από τα άρθρα 102 και 107 του Τελωνιακού Κώδικα όσο και τα πολλαπλά τέλη που προβλέπονται στο άρθρο 97 του ίδιου Κώδικα έχουν, κατ' αρχήν, (αυτοτέλως) αρκούντως αποτρεπτικό χαρακτήρα, ενόψει της φύσης και της βαρύτητας τους και, επομένως, ο αποκλεισμός της εφαρμογής της μίας εκ των δύο αυτών κατηγοριών κυρώσεων (σε υπόθεση όπως η παρούσα, των διοικητικών), δυνάμει του κανόνα ne bis in idem, δεν προσκρούει στην προαναφερόμενη υποχρέωση της Ελλάδας από το εθνικό δίκαιο. Και τούτο ανεξαρτήτως αν οι νομοθετικές διατάξεις περί επιβολής ποινικών κυ-

ρώσεων αποδεικνύονται, στην πρακτική εφαρμογή τους, λιγότερο αποτελεσματικές για την αποτροπή της τέλεξης φορολογικών και τελωνειακών παραβάσεων, σε σχέση με τις προβλεπόμενες διοικητικές κυρώσεις, ενόψει, αφενός, του βαθμού αποδείξης που απαιτείται για την ποινική καταδίκη (βλ. ανωτέρω σκέψη 9, in fine) και των ποινικών διαφορών μεταξύ της ποινικής και της διοικητικής διαδικασίας και δικής περί τέτοιων παραβάσεων, που καθιστούν χειρότερη την απαλλαγή του από κατηγορούμενου στην ποινική δίκη (πρβλ. ΟΛΣΕ: 1741/2015 σκέψη 14), και, αφετέρω, των προβλημάτων που αντιμετωπίζει το οικονομικό σύστημα και τα οποία έχουν επιπτώσεις στη δυνατότητα εκτέλεσης των ποινικών κυρώσεων και, κατά συνέπεια, στην πρακτική αποτελεσματικότητα της πρόβλεψης και του καταλογισμού τους. Συνεπώς, πληρούνται η τρίτη από τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στη σκέψη 8 της παρούσας απόφασης.

Επειδή, με την απόφαση ΣτΕ 2067/2011 επιπ., έγινε, μεταξύ άλλων, (κατά πλειοψηφία) δεκτό ότι [...] πρέπει, κατ' αναλογία με τα ισχύοντα στην εσωτερική έννομη τάξη βάσει της αρχής της προστατευμένης εμπιστοσύνης, να θεωρηθεί ότι [η απόφαση Ζολοτγκήιν του ΕΑΔΑ, του έτους 2009, στην οποία διεκρινίσθηκε ότι τα κριτήρια Engel εφαρμόζονται και σε σχέση με το άρθρο 4 του 7ου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, για την εκτίμηση του "ποινικού" χαρακτήρα των διαδικασιών επιβολής κυρώσεων] καταλαμβάνει τις υποθέσεις που δημιουργούνται μετά την διαμόρφωσή της, και όχι πριν από αυτήν [...] για να γίνεται στα Κράτη η δυνατότητα προσαρμογής της νομοθεσίας, ενδεχομένως δε και με το Συντάγμα τους τους προς την εκαστοτέ εξελισσόμενη νομολογία του ΕΑΔΑ που, στην προκειμένη περίπτωση, καταλήγουν το ερειδόμενο σε διαφορετικές αντιλήψεις σύστημα του ελλανου νομολογία, καταστρέφει εντέλως τον αποτρεπτικό για την λαθρεμπορία στόχο του [...]". Η κρίση αυτή αντιμετωπίσθηκε ειδικά και απορρίφθηκε αιτιολογημένα με την από 30.4.2015 απόφαση του ΕΑΔΑ (βλ. σκέψη 70). Πάντα τούτο, να μην η συνταγματική αρχή της αμετακλήτου δικαίου θα μπορούσε ενδεχομένως, υπό εξαιρετικές συνθήκες, αναγόμενες σε επακτικό δημόσιο συμφέρον, να δικαιολογηθεί τον κατά χρόνον περιορισμό της εφαρμογής νέου νομολογιακού κανόνα του ΕΑΔΑ και, περαιτέρω, της υποχρέωσης

συνμόρφωσης της Ελληνικής Πολιτείας προς σχετική απόφαση του ΕΑΔΑ (πρβλ. ΟΛΣΕ: 4003/2014 και 4446/2015), αλλά, εν προκειμένω, δεν προβλέπεται από το Δημόσιο ούτε προκύπτει η συνδρομή τέτοιων συνθηκών ούτε, άλλωστε, ενόψει των γενομένων δεκτών στην προσηγομένη σκέψη, μπορεί να θεωρηθεί, κατ' αρχήν, ότι η εφαρμογή του κανόνα ne bis in idem σε διοικητικές διαφορές πολλαπλών τελών, όπως η παρούσα, καταλείπει τον αποτρεπτικό χαρακτήρα του νομοθετικού συστήματος κυρώσεων για παραβάσεις λαθρεμπορίας. Εξάλλου, δεν ανακύπτει ζήτημα συνδρομής κάποιου άλλου λόγου δημοσίου συμφέροντος, δυνάμενου να δικαιολογήσει τον αποκλεισμό της εφαρμογής του κανόνα ne bis in idem στην παρούσα υπόθεση και τη μη εκτέλεση του αντίστοιχου σκέλους της από 30.4.2015 απόφασης του ΕΑΔΑ. Τούτων επίτα ότι πληρούνται και η τέταρτη από τις προϋποθέσεις που τίθενται στη σκέψη 8 της παρούσας απόφασης.

Επειδή, η κρίση του ΕΑΔΑ περί συνδρομής των προϋποθέσεων εφαρμογής της διάταξης του άρθρου 4 § 1 του 7ου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ (βλ. ανωτέρω σκέψη 9) και περί παραβίασης της στην περίπτωση του αιτούντος παρίσταται επαρκώς αιτιολογημένη και εύλογη, λαμβανομένων υπόψη των οριστικών κριτηρίων εκτίμησης που απορρέουν από τη νομολογία του ίδιου του ΕΑΔΑ (βλ. ιδίως τις αποφάσεις του ΕΑΔΑ στις οποίες παραπέμπει η ΣτΕ 3182/2010, καθώς και τις πιο πρόσφατες αποφάσεις ΕΑΔΑ 20.5.2014, 11828/11, Nykänen v. Finland, ΕΑΔΑ 20.5.2014, 37394/11, Glantz v. Finland, ΕΑΔΑ 27.11.2014, 7356/10, Luczy Dev v. Sweden, ΕΑΔΑ 27.1.2015, 17039/13, Riinas v. Finland, ΕΑΔΑ 10.2.2015, 53753/12, Kiivinen v. Finland, ΕΑΔΑ 9.6.2016, 66602/09, Σομαρινέθς κατά Ελλάδας, σχετικές με παραβίασεις της φορολογικής νομοθεσίας), αλλά και από τη συναφή νομολογία του ΑΕΕ, που, άλλωστε, συνεκτιμήθηκε στην από 30.4.2015 απόφαση του ΕΑΔΑ (βλ. σκέψεις της 47 και 73, όπου γίνεται αναφορά στην υπόθεση C-617/10, Åkerberg Fransson). Κατά συνέπεια, πληρούνται και η πέμπτη από τις προϋποθέσεις που τίθενται στη σκέψη 8 της παρούσας απόφασης.

Επειδή, την 8.5.2015, ήτοι λίγες ημέρες μετά από την έκδοση της από 30.4.2015 απόφασης του ΕΑΔΑ, δημοσιεύθηκε η 1741/2015 απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας,

στην οποία αναφέρονται ως ημερομηνίες διάσχεσης η 11.11.2013 και η 7.4.2015, δηλαδή ημερομηνίες προγενέστερες εκείνης της έκδοσης της ως άνω απόφασης του ΕΑΔΑ. Με την εν λόγω απόφαση της Ολομέλειας κλήθηκαν, μεταξύ άλλων, τα εξής: «7. Επειδή, το άρθρο 4 § 1 του, κερθέντος με το ν. 1705/1987 (ΦΕΚ Α 89), του Πρωτοκόπου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) ορίζει ότι «Κανένας δεν μπορεί να διαχθεί ή καταδικασθεί ποινικά από τα δικαστήρια του ίδιου Κράτους για μια παράβαση για την οποία ήδη αθώωθηκε ή καταδικάσθηκε με αμετάκλητη απόφαση σύμφωνα με το νόμο και την ποινική δικονομία του Κράτους αυτού». Η παρατεθείσα διάταξη εκφράζει την αρχή ne bis in idem, στην οποία αναφέρεται το δίκασαν δικαστήριο και η οποία αποτελεί, επίσης, γενική αρχή του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ενότητας [...] και επιβεβαιώνεται στο άρθρο 50 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ένωσης (2000/C 364/01), έχοντας και την τυπική ισχύ θεμελιώδους δικαιώματος της Ενότητας. [...] 11. Επειδή, όπως έχει κριθεί (βλ. ΣτΕ 990/2004 Ολομ., 1522/2010 επιμ., 2667/2011 επιμ. κ.ά.), από τον συνδυασμό των [...] διατάξεων των §§ 2 του άρθρου 89 και 3 του άρθρου 97 του Τελωνιακού Κώδικα προς την § 8 του ίδιου άρθρου 97 αυτού, (προσπεθείσα με το άρθρ. 4 του ν. 1514/1950) καθώς και προς την διάταξη της § 2 του άρθρου 5 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας προκύπτει ότι η διαδικασία διοικητικής βεβαίωσης της τελωνειακής παραβάσεως, που κατατείνεται στην επιβολή του πολλαπλού τέλους, είναι αυτεπλήρης και διακεκρυμένη σε σχέση με την αντίστοιχη ποινική διαδικασία. Η αυτεπλήρης των δύο διαδικασιών (ποινικής και διοικητικής) έχει την έννοια ότι το διοικητικό δικαστήριο, όταν αποφασίζει περί του αν τελέσθηκε η διοικητική παράβαση, δεν διαμετρείται από την τυχόν προσηγομένη σχετική απόφαση ποινικού δικαστηρίου, εκτός εάν πρόκειται για αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση, οπότε δεσμεύεται ως προς την εννομή του δράστη. Παρά την μη δεσμευότητα, όμως, υποχρεούται να εκτιμήσει αυτήν κατά την διαμόρφωσή της κρίσεώς του, χωρίς να απαιτείται πανομοιότυπη εξαγωγή περί τούτου. 12. Επειδή, άνω αφορά την αρχή ne bis in idem που διαλαμβάνεται στο άρθρο 50 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, το δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ενωσης, με την [...] από-

φαση της της 26.2.2013, C-617/10, Hans Åkerberg Fransson, επί προδικαστικού ερωτήματος που υπέβαλε το Harparanda Tingsrätt της Σουηδίας στο πλαίσιο ποινικής δίκης για φοροδιαφυγή και, ειδικότερα, για υποβολή ανακριβών δηλώσεων φόρου εισοδήματος και φόρο προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ), δέχθηκε, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: "34. ... το άρθρο 50 του Χάρτη δεν εμποδίζει την εκ μέρους κράτους μέλους επιβολή, για την ίδια πράξη παραβάσεως των υποχρεώσεων που αφορούν την επιβολή δηλώσεων στον τομέα του ΦΠΑ, ενός συνδυασμού φορολογικών και ποινικών κυρώσεων. Συγκεκριμένα, προκειμένου να εξασφαλίσουν την εισπράξη του συνόλου των εσόδων από ΦΠΑ και, κατ' επέκταση, την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, τα κράτη μέλη διαθέτουν ελευθερία επιλογής των κυρώσεων που επιβάλλονται. ... Οι κυρώσεις αυτές μπορούν συνεπώς να λαμβάνουν τη μορφή διοικητικών ή ποινικών κυρώσεων ή ενός συνδυασμού των δύο. Μόνον όταν η φορολογική κύρωση έχει ποινικό χαρακτήρα, κατά την έννοια του άρθρου 50 του Χάρτη, και έχει καταστεί απρόσβλητη, η εν λόγω διάταξη εμποδίζει την άσκηση ποινικής δίωξης για την ίδια πράξη κατά του ίδιου προσώπου. 35. ... η εκτίμηση της ποινικής φύσεως των φορολογικών κυρώσεων σπριζείται σε τρία κριτήρια. Το πρώτο είναι ο νομικός χαρακτηρισμός της παραβάσεως κατά το εσωτερικό δίκαιο, το δεύτερο η ίδια η φύση της παραβάσεως και το τρίτο η φύση και η σοβαρότητα της κυρώσεως που ενδέχεται να επιβληθεί στον διαπράξαντα την παράβαση (απόφαση της 2ης Ιουνίου 2012, C-489/10, Bondas, σκ. 37). 36. Εναπόκειται στο [εθνικό] δικαστήριο να εκτιμήσει, με γνώμονα τα κριτήρια αυτά, αν πρέπει να προβεί σε εξέταση της προβλεπόμενης από την εθνική νομοθεσία ποινικής φύσεως φορολογικών και ποινικών κυρώσεων σε σχέση με τα εθνικά πρότυπα κατά την έννοια της σκέψης 29 της παρούσας αποφάσεως, πράγμα που θα μπορούσε να το οδηγήσει, ενδεχομένως, να κρίνει ότι η σύσταση αυτή είναι αντίθετη προς το εν λόγω πρότυπο, υπό την προϋπόθεση ότι οι αναπροσμενόμενες κυρώσεις είναι αποτελεσματικές, ανάλογες των παραβάσεων και αποτρεπτικές ... 37. Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο δεύτερο, στο τρίτο και στο τέταρτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η αρχή ne bis in idem που διαλαμβάνεται στο άρθρο 50 του Χάρτη δεν εμποδίζει την εκ μέρους

κράτους μέλους επιβολή, για την ίδια πράξη παραβάσεως..., διαδοχικών μιας φορολογικής και μιας ποινικής κυρώσεως, στον βαθμό που η πρώτη κύρωση δεν έχει ποινικό χαρακτήρα, πράγμα το οποίο το αιτούν δικαστήριο οφείλει να εξακριβώσει". 13. Επειδή, το πολλαπλόν τέλος που προβλέπει ο Τελωνιακός Κώδικας και δια παραπομπής ε' αυτόν ο ν. 2127/1993 δεν συνιστά ποινή του ποινικού δικαίου (ποινή stricto sensu), που επιβάλλεται από τα ποινικά δικαστήρια υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις της ποινικής διαδικασίας με σκοπό αυτόν που χαρακτηρίζει την "ποινή", δηλαδή την γενικότερη νομική, ηθική και κοινωνική αποδοκιμασία της συμπεριφοράς του δράστη, αλλά 'χει χαρακτήρα, όπως ρητώς άλλωστε διαλαμβάνεται στη διάταξη του άρθρου 89 παρ.2 του Τελωνιακού Κώδικα, διοικητικές κυρώσεις που επιβάλλονται από διοικητικά όργανα - από τον οικιαστικό έλεγχο των διοικητικών δικαστηρίων και εξοπλίζεται διαφορετικό σκοπό, που είναι η διασφάλιση της εισπράξεως κοινοτικών και εθνικών πόρων καθώς και η τήρηση και ομαλή εφαρμογή των κανόνων της τελωνειακής διαδικασίας (πρβλ. απόφαση ΕΑΔΑ της 14.9.2004, επί του παραδεκτού, Rosenquist κατά Σουηδίας, 60619/00, βλ. και αποφάσεις ΕΑΔΑ της 8.6.1995, Jamil κατά Γαλλίας, 11/1994/458/539, σκ. 14, Goktan κατά Γαλλίας, σκ. 48, της 24.10.1986, Agosi κατά Ηνωμένου Βασιλείου, 9118/80, σκ. 63-67), καθιστώντας την παράβαση οικονομικά ασυμφορή. Δηλαδή, το εν λόγω πολλαπλόν τέλος όχι μόνο κατά τον τοπικό χαρακτηρισμό του στην ελληνική νομοθεσία αλλά και κατά τη φύση και το χαρακτήρα του διαφέρει από τις κυρώσεις ποινικής φύσεως. Επιβάλλεται, ειδικότερα, για την αντιμετώπιση των συνεπειών συμπεριφοράς, που συνιστούν παραβίαση διοικητικής φύσεως υποχρέωσης κάθε συναλλασσομένου, της καταβολής, δηλαδή, προς το Δημόσιο οφειλόμενων φορολογικών επιβαρύνσεων, που έχουν, μάλιστα, ταυτοχρόνως, και τον χαρακτήρα πόρων της Ευρωπαϊκής Ενότητας. Η αντιμετώπιση συνίσταται στην αναπλήρωση των ποσών, την καταβολή των οποίων αποφεύγει με την παράνομη συμπεριφορά του ο υπόχρεος, με ανάλογη προς τα άνω αναπροσμενόμενη τους, για την κάλυψη όλων των νεοεπείδων δαπανών, στις οποίες προβαίνει το κράτος για τον εντοπισμό των συμπεριφορών αυτών, που, από τη φύση τους, είναι δυσχερές εντοπι-

μες αλλά που επιτρέπουν την προσπάθεια σημαντικών οικονομικών ωφελημάτων σε εκείνον που τη επιχειρεί επιτυχώς. Άλλωστε, οι προβλεπόμενες στον Τελωνιακό Κώδικα ποινές για το ποινικό αδίκημα της λαθρεμπορίας συνίστανται, κατά κανόνα, σε στέρηση της ελευθερίας του δράστη (φυλάκιση ή κάθειρξη) και ουδόλως δύνανται να αντιμετωπιστούν με τις χρηματικές κυρώσεις του αντίστοιχου διοικητικού αδικήματος (βλ. άρθρο 102 του Τελωνιακού Κώδικου, ν. 1165/1918, όπως ίσχυε, και άρθρο 157 του ισχύοντος νον Εθνικού Τελωνιακού Κώδικου, ν. 2960/2001). Συνεπώς, εφ' όσον η κύρωση του πολλαπλού τέλους δεν έχει ποινικό χαρακτήρα, δεν ανακύπτει ζήτημα εφαρμογής της αρχής ne bis in idem που διαλαμβάνεται στο άρθρο 4 § 1 του 7ου Πρωτοκόπου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ καθώς και στο άρθρο 50 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ένωσης. Κατ' ακολουθίαν, ούτε η έναρξη της ή εξέλιξη της διαδικασίας επιβολής του πολλαπλού τέλους και της τυχόν ανοίγεισης ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων δίκης καλύπτει σε περίπτωση που για την ίδια παράβαση έχει ολοκληρωθεί η ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων διαδικασία με απόφαση που έχει καταστεί απρόσβλητη. Μεσφηναν [δίο Σύμβουλοι] [...]. Στη συνέχεια, με την από 1.7.2015 αίτηση της βάσει του άρθρου 43 της ΕΣΔΑ, η Ελληνική Δημοκρατία ζήτησε την εισαγωγή του Τμήμα ευρείας σύνθεσης του ΕΑΔΑ, των τριών προσφυγών (μεταξύ των οποίων και του ήδη αιτούντος **) που είχαν γίνει δεκτές με την από 30.4.2015 απόφαση του ΕΑΔΑ. Στην αίτηση αυτή προβλήθηκε ως λόγος παραπομπής των υποθέσεων στο Τμήμα ευρείας σύνθεσης του ΕΑΔΑ, μεταξύ άλλων, ότι το πολλαπλό τέλος δεν έχει "ποινικό" χαρακτήρα, κατά την έννοια του άρθρου 4 § 1 του 7ου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, με επιχειρηματολογία η οποία επαναλαμβάνεται (σχεδόν αυταπόδεικτα) η ως άνω σκέψη 13 της απόφασης ΟΛΣΕ: 1741/2015. Η εν λόγω αίτηση απορρίφθηκε (χωρίς αιτιολογία) την 14.9.2015, με απόφαση της αρμόδιας πενταμελούς επιτροπής του ΕΑΔΑ. Περαιτέρω, την 9.6.2016 δημοσιεύθηκε η απόφαση του Α' Τμήματος του ΕΑΔΑ επί της προσφυγής Σομαρινέθς κατά Ελλάδας (66602/09), με την οποία διαπιστώθηκε παραβίαση του άρθρου 4 § 1 του 7ου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ σε υπόθεση παρόμοια με εκείνη οι οποίες κλήθηκαν με την από 30.4.2015 απόφαση του ΕΑΔΑ. Στις σκέ-

ψεις 31-35 της ανωτέρω από 9.6.2016 απόφασης της, το ΕΑΔΑ απάντησε σε ένσταση της Ελληνικής Κυβερνήσεως, σύμφωνα με την οποία το επίδικο πολλαπλό τέλος (ώρους 140.000 ευρώ περίπου, ι-όσομο με το διπλάσιο των διαφυγομένων φόρων και δυνάμενο κατά νόμο να φθάσει στο δεκαπλάσιο αυτών) δεν είχε "ποινικό" χαρακτήρα και την απέρριψε, με ειδική αιτιολογία, κατ' εφαρμογή των κριτηρίων Engel, αφού υπενέθυσε την ανάλογη κρίση του στην απόφαση του Μαριδάκης κατά Ελλάδας του 2007.

Επειδή, ο χαρακτηρισμός μιας διοικητικής κύρωσης ως "ποινική", κατά την αυτόνομη έννοια του άρθρου 4 § 1 του 7ου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ και του άρθρου 50 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, διενεργείται με βάση τα ίδια κριτήρια, που είναι γνωστά ως κριτήρια Engel (από την ομώνυμη απόφαση της Ολομέλειας του ΕΑΔΑ του έτους 1976 - τα οποία κριτήρια υποδιετεί και το ΑΔΕ: βλ. ιδίως την προαναφερόμενη απόφαση Åkerberg Fransson, C-617/10). Αυτά αφορούν (πέραν του χαρακτηρισμού της κύρωσης κατά το εθνικό δίκαιο, που, κατά το ΕΑΔΑ, δεν είναι κρίσιμο στοιχείο, όσον αφορά τις διοικητικές, κατά το εθνικό δίκαιο, κυρώσεις), στη φύση της παράβασης και στη φύση και τη βαρύτητα της κύρωσης. Σχετικά με τη φύση της παραβάσεως, εξετάζεται, ιδίως, αν ο κανόνας που την προβλέπει αφορά γενικά, αν υποκαταστάσει τον δικαίω, λ.χ. υπό την ιδιότητα ως ως φορολογούμενων, στοιχείο που συμβάλλει στη θεμελίωση του "ποινικού" χαρακτήρα της υποθέσεως. Επίσης, εξετάζεται ο σκοπός του κανόνα, δεδομένου ότι οι "ποινικές" κυρώσεις αποβλέπουν τόσο στην αποτροπή της παραβάσεως όσο και στον κολασμό του παραβάτη. Ο γενικός, υπό την ανωτέρω έννοια, χαρακτήρας του οικείου κανόνα σε συνδυασμό με τον τιμωρητικό και αποτρεπτικό σκοπό της προβλεπόμενης κύρωσης οδηγούν στο συμπέρασμα ότι πρόκειται περί "ποινικής" υποθέσεως (βλ. λ.χ. ΕΑΔΑ 28.6.2011, 40301/04, Pop v. Romania, σκ. 25). Σε σχέση με τον επιβαλλόμενο σκοπό, αποδίδεται βαρύτητα και στο συμφέρον για την εξομείωση του οποίου έχει θεσπιστεί ο σχετικός κωφωτικός κανόνας, δεδομένου ότι τα γενικά συμφέροντα της κοινωνίας, όπως η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, προστατεύονται κατ' αρχήν από το "ποινικό" δίκαιο. Τέλος, η υπατιότητα (βόλος ή αμελία), ως νόμιμη προϋπόθεση για την επιβολή

της κύρωσης, λαμβάνεται επίσης υπόψη ως στοιχείο που κατατείνει στην αποδοχή της ύπαρξης "ποινικής" διαδικασίας (βλ. λ.χ. ΕΔΔΑ Ολομ. 10.6.1996, 19390/92, Benham v. United Kingdom, σκέψη 96). Το έτερο κριτήριο συνίσταται στη φύση και στη βαρύτητα της κύρωσης, ειδικότερα της πιο ασυμμετρίας που μπορούσε να επιβληθεί κατά τον κρίσιμο χρόνο και, δευτερευόντως, της πράγματος καταγγελλόμενης στη συγκεκριμένη υπόθεση. Α-ναφορικά με χρηματικές κυρώσεις εξετάζεται το ύψος του οικείου ποσού (κατ' αρχήν το μέγιστο που μπορούσε να καταλογισθεί). Πρόστυμα μερικῶν χιλιάδων ευρώ εκτιμώνται συνήθως ως ακούσιως σοβαρά, ώστε να συνηγορούν στην ύπαρξη "ποινής" (βλ. λ.χ. ΕΔΔΑ 23.7.2002, 36985/97, Västberga Taxi Aktieföretag & Vulic v. Sweden, σκέψη 80: πρόστιμο που αντιστοιχούσε περίπου σε 3.700 ευρώ). Είναι ενόητο ότι τούτο ισχύει πολύ περισσότερο για διοικητικά πρόστιμα εκατοντάδων χιλιάδων ευρώ, όπως τα επιβληθέντα στην παρούσα υπόθεση σε βάρος του αιτούντος. Κατά συνδυαστική εκτίμηση και εφαρμογή των ανωτέρω κριτηρίων Engel, έχει κριθεί επανειλημμένα, τόσο από το ΕΔΔΑ όσο και από το Συμβούλιο της Επικρατείας, ότι έχουν "ποινικό" χαρακτήρα, κατά την αυτόνομη έννοια της ΕΣΔΑ, πολλαπλά τέλη λαθρεμπορίας μεγάλου ύψους (ανερχόμενου σε δεκάδες ή εκατοντάδες χιλιάδες ευρώ), όπως τα επίδικα (βλ. ΕΔΔΑ 11.1.2007, 35533/04, Μαριδάκης κατά Ελλάδας, σκέψεις 20-21, ΕΔΔΑ 6.12.2007, 29829/05, Γιαννιτσά Μεταφορική ΕΠΕ και Γιαννιτσάκης κατά Ελλάδας, σκέψη 19, ΕΔΔΑ 21.2.2008, 33997/06, Χατζηγιουλιάδου κατά Ελλάδας, σκέψεις 19-20, ΕΔΔΑ 30.4.2015, 3453/12, 42941/12, 9028/13, Καπετανίου και άλλοι κατά Ελλάδας, σκέψεις 52-56, ΕΔΔΑ 9.6.2016, 66602/09, Σιομανιδής κατά Ελλάδας, σκέψεις 31-35, καθώς και ΣτΕ Β' Τμ. 689/2009 επταμ., 3182/2010, 2067/2011 επταμ. κ.ά.). Η τούται κρίση στηρίζεται σε εύλογη εφαρμογή των κριτηρίων Engel, όπως αυτά έχουν εξειδικευθεί και αποσαφηνισθεί στη νομολογία του ΕΔΔΑ, κατά τα προεκτεθέντα, λαμβανόμενου υπόψη (i) του ύψους των (επιτελλομένων και επιβληθέντων στις προαναφερόμενες υποθέσεις) πολλαπλών τελών, (ii) του χαρακτήρα των πολλαπλών τελών ως διοικητικών κυρώσεων, για παραβάσεις της τελωνειακής/φορολογικής νομοθεσίας, με βασικό σκοπό τόσο την αποτελεσματική αποτροπή από τη διά-

πραξη στο μέλλον παρόμοιων παραβάσεων φοροδιαφυγής όσο και τον κολασμό του παραβάτη (βλ. λ.χ. ΟΛΣτΕ 990/2004 σκέψη 13 και ΣτΕ 1217/2006 επταμ., 2454/2013, 4593/2013 - βλ. επίσης ΔΕΚ 12.7.2001, C-262/99, Λοολοούδης, σκέψεις 69-71), (iii) στο ότι διοικητική παράβαση λαθρεμπορίας και πολλαπλό τέλος για την παραβίαση αυτή μπορούν να καταλογισθούν μόνο σε φυσικό πρόσωπο, όχι και σε νομικό πρόσωπο, ιδίως «[...] ελλείποντος η προϋπόθεσης κάθε αδικήματος, ο άμεσος συνέχιστος της αδικίας πράξης, που δεν μπορεί να διαπραχθεί παρά μόνον από φυσικό πρόσωπο, ως και το δυνατό του καταλογισμού της [...]» (ΟΛΣτΕ 671/2010), (iv) για τον καταλογισμό λαθρεμπορίας, που συνιστά "διοικητικό αδίκημα" (βλ. ΟΛΣτΕ 1741/2015 σκέψη 13 και ΣτΕ 144/2015, 2641/2003, 4164/1999 κ.ά.) απαιτείται, κατά πάγια νομολογία του παρόντος Δικαστηρίου, άμεσος δόλος του παραβάτη, ήτοι σκοπός μη καταβολής των οφειλόμενων φόρων, οι οποίοι καταλογίζονται χωριστά και δεν περιλαμβάνονται στο πολλαπλό τέλος (βλ. σχετικά άρθρο 97 § 5 του Τελωνειακού Κώδικα/ν. 1165/1918). Εξάλλου, ο ανωτέρω συλλογισμός της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας στην απόφαση 1741/2015 τείνει υπόψη του ΕΔΔΑ, ιδίως διαμέσου της από 1.7.2015 αίτησης της Ελληνικής Κυβέρνησης για εισαγωγή στο Τμήμα εφετίς σύνθεσης του ΕΔΔΑ των προσφονών που κριθήκαν με την από 30.4.2015 απόφαση του Α' Τμήματος του ΕΔΔΑ, και ειμίσως, πλην σαφώς, απορριπτήθηκε από το ΕΔΔΑ, τόσο δια της μη αποδοχής της εν λόγω αίτησης της Ελληνικής Κυβέρνησης όσο και με την προσφατή από 9.6.2016 απόφαση του Ε-ΔΔΑ στην υπόθεση Σιαμανιδής κατά Ελλάδας, στην οποία το ΕΔΔΑ επιβεβαίωσε την ταχυνόμενη νομολογία του περί του "ποινικού" χαρακτήρα πολλαπλών τελών λαθρεμπορίας σημαντικού ύψους, όπως τα επιβληθέντα εν προκειμένω στον αιτούντα, απορρίπτοντας αιτιολογώντας τους πει- που το αντίθετο ισχυρισμούς της Ελλάδας. Ενόψει των προηγουμένων, η σκέψη 13 της απόφασης 1741/2015 της Ολομέλειας του Δικαστηρίου δεν μπορεί να θεωρηθεί ως (οιγινενής) νομολογιακό δεδομένο, ικανό να θεμελιώσει το συμπέρασμα ότι, με βάση αυτό, το ΕΔΔΑ δεν θα ενέμενε στην κρίση του περί της "ποινικότητας", κατά την ΕΣΔΑ, φύσης των επιχαρα πολλαπλών τελών που καταλογίσθηκαν στον αιτούντα ** και, συνακόλουθα,

περί παράβασης των δικαιωμάτων του από το άρθρο 4 § 1 του 7ου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ. Εξάλλου, δεν προκύπτει από τη μεταγενέστερη της από 30.4.2015 απόφασης του ΕΔΔΑ νομολογία η ύπαρξη κάποιου άλλου στοιχείου, που θα μπορούσε σε εύλογος να θεωρηθεί ως ικανό να οδηγήσει στην ανατροπή της εν λόγω κρίσης του ΕΔΔΑ. Κατά συνέπεια, πληροίται και η έκτη των προϋποθέσεων που τίθενται στη σκέψη 8 της παρούσας απόφασης.

Επειδή, ούτε το Δημόσιο ισχυρίζεται ούτε από τη δικαιογραφία προκύπτει ότι έχει λάβει χώρα πράξη κρατικό οργάνου, με την οποία να θεραπεύεται κατ' ουσίαν η διαπιστωθείσα από το ΕΔΔΑ παράβαση του άρθρου 4 § 1 του 7ου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, όσον αφορά τον αιτούντα, και να αιρούνται τα δοσμένα γι' αυτόν αποτελέσματα της. Επομένως, συντρέχει και η τελευταία των προϋποθέσεων που αναφέρονται στη σκέψη 8 της παρούσας απόφασης.

Επειδή, τούτων έπειτα ότι η υπό κρίση αίτηση επανάληψης της διαδικασίας πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή ως βάσιμη, κατ' αποδοχή του λόγου με τον οποίο προβάλλεται ότι η απόφαση 3457/2012 του Συμβουλίου της Επικρατείας, κατά το σκέλος της που αφορά στη διαφορά από την επιβολή σε βάρος του αιτούντος πολλαπλών τελών λαθρεμπορίας, ενέχει παραβίαση (εφαρμόζιμη ερμηνεία και εφαρμογή) του άρθρου 4 § 1 του 7ου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, βάσει των κριθέντων με την από 30.4.2015 απόφαση του ΕΔΔΑ επί της υπ' αριθμ. 9028/2013 προσφυγής του αιτούντος. Κατόπιν της μερικής αποδοχής της κρινόμενης αίτησης για τον ανωτέρω λόγο και σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στις σκέψεις 8 (in fine), 13 και 14 της παρούσας απόφασης, παρέλκει ως αλυσιτελής η εξέταση του έτερου προβαλλόμενου λόγου, που αφορά στη διαπιστωθείσα από το ΕΔΔΑ παραβίαση της διάταξης του άρθρου 6 § 2 της ΕΣΔΑ και του ες αυτής απορρέοντος τεκμηρίου αβωότητας του αιτούντος.

Επειδή, κατά συνέπεια, η υπ' αριθμ. 3457/2012 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας πρέπει να εξαφανισθεί κατά το αναφερόμενο στην προηγούμενη σκέψη σκέλος της (περί επιβολής πολλαπλών τελών στον αιτούντα). Συνακόλουθα, καθίσταται, ως προς το αντίστοιχο μέρος της εκ νέου εκκρεμής, ενόψει του Συμβουλίου της Επικρατείας, η από 20.11.2009 αίτηση του ** για την α-

ναίρεση της 1461/2008 απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Πειραιά. Το Δικαστήριο, επιλαμβανόμενο της εν λόγω αίτησης αναιρέσης, τη δέχεται εν μέρει, για τον ίδιο ως άνω λόγο, δηλαδή διότι, εν προκειμένω, η Διοίκηση και, στη συνέχεια, τα διοικητικά δικαστήρια της οσίας έλαβαν υπόψη την υπ' αριθμ. 36398/1998 απεταλέλητη απόφαση του Πλημμελειοδικείου Αθηνών (περί αβωότητας του αιτούντος από την ποινική κατηγορία λαθρεμπορίας για τις ίδιες παραβάσεις για τις οποία του επιβλήθηκαν πολλαπλά τέλη με την ** πράξη του Διευθυντή της ΔΙ.Π.Ε.Α.Κ.) κατά τρόπο που παραβιάζει τον κανόνα ne bis in idem, όπως αυτός κατοχυρώνεται στη διάταξη του άρθρου 4 § 1 του 7ου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ. Για το λόγο αυτό, πρέπει να αναρτηθεί η 1461/2008 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Πειραιά, κατά το μέρος της που αφορά στον καταλογισμό σε βάρος του αιτούντος των επιχαρα πολλαπλών τελών λαθρεμπορίας. Δεδομένου, δε, ότι η υπόθεση δεν χρήζει διεκρίσισης κατά το οικείο πραγματικό τμήμα, το Δικαστήριο τη διακατεί, κατά το αναφερόμενο μέρος της δικάζει και, για τον ίδιο παραπάνω λόγο, δέχεται εν μέρει την έφεση του αιτούντος κατά της 2814/2002 απόφασης του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πειραιά, εξαφανίζοντας την εν λόγω πρωτόδικη απόφαση, κατά το σκέλος της με το οποίο απορριπτήθηκε η προσφυγή του αιτούντος κατά της επιβολής σε βάρος του πολλαπλών τελών, περαιτέρω δε, δικάζει και δέχεται εν μέρει την προσφυγή αυτή, για τον ίδιο ως άνω λόγο, και ακυρώνει την ... πράξη του Διευθυντή της Διεύθυνσης Παρακολούθησης και Ελέγχου Αναστατικών Καθεστώσεων, κατά το μέρος της με το οποίο επιβλήθηκαν στον αιτούντα πολλαπλά τέλη, ύψους ... δραχμών και ... δραχμών, για λαθρεμία εισαγωγής και κυκλοφορία στη χώρα ενός αυτοκινήτου FERRARI και ενός αυτοκινήτου MERCEDES.

Απορρίπτεται εν μέρει και δέχεται κατά τα λοιπά την αίτηση επανάληψης της διαδικασίας, σύμφωνα με το σκοπικό.

Εξαφανίζεται εν μέρει την απόφαση 3457/2012 του Συμβουλίου της Επικρατείας. Δέχεται εν μέρει την από 20.11.2009 αίτηση αναιρέσης του αιτούντος και αναγει εν μέρει την 1461/2008 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Πειραιά.

Δικάζει και δέχεται εν μέρει την έφεση και εξαφανίζει εν μέρει την 2814/2002 απόφαση του

Διοικητικού Πρωτοδικείου Πειραιά.

Δικάζει και δέχεται εν μέρει την προσφυγή. Ακυρώνει την ... πράξη του Διευθυντή της ΔΙ.Π.Ε.Α.Κ., κατά το μέρος της με το οποίο επιβλήθηκαν στον αιτούντα πολλαπλά τέλη ύψους ... δραχμών και ... δραχμών, για λαθρεμία εισαγωγής και κυκλοφορία στη χώρα δύο αυτοκινήτων.

ΣΧΟΛΙΟ

Συμμόρφωση προς την απόφαση του ΕΔΔΑ (διαπίστωση παραβίασης της αρχής «ne bis in idem»³ και του τεκμηρίου αβωότητας σε υποθέσεις επιβολής πολλαπλών τελών λαθρεμπορίας). Επανέληψη διαδικασίας.

1.1.- Με την ιστορική με αριθμό 1992/2016⁴ (Β' Τμ. επταμ.) απόφαση, το Συμβούλιο της Επικρατείας με εισήγηση των Πάρδερκο κ. Ι. Δημητράκου⁵ και πληρεξούσιος διευγέρτο Δ. Β. Χειρδάρη, έκανε δεκτή την αίτηση για επανάληψη της διαδικασίας εκδίκασης αίτησης αναιρέσης ενώπιόν του, κατόπιν σχετικής καταδικαστικής απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ). Με την απόφαση αυτή καθώς και την ΣτΕ 1993/2016, κρίθηκε ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις που τίθενται από το δικαστήριο, καθ' ερμηνεία του άρθρου 105Α του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, όσον αφορά στη διαπιστωθείσα από το ΕΔΔΑ παραβίαση του κανόνα ne bis

in idem, ενώ, δηλαδή α) διόδοι αβωότητας για την κατηγορία της λαθρεμπορίας από το ποινικό δικαστήριο της επιβληθείσας διοικητικής χρηματική κύρωσης (πολλαπλά τέλη) για την ίδια παράβαση και το σχετικά ένδικα βοηθή- ματο και μέσο που δόκησαν ενώπιόν των διοικητικών δικαστηρίων απορριπτήσαν ως αβάσιμα.

2.- Σύμφωνα με το σόζωμα «ne bis in idem», «κανένας δεν μπορεί να διωχθεί ή να καταδικαστεί ποινικά από το δικαστήριο του ίδιου Κράτους, για μία παράβαση για την οποία ήδη αβωότητα ή καταδικάστηκε με αμετάκλητη απόφαση σύμφωνα με τον νόμο» (άρθρο 4 του 7ου Πρωτοκόλλου ΕΣΔΑ που κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον Ν. 1705/1987 (ΦΕΚ Α' 89) στις 29 Οκτωβρίου 1987). Η νομολογία του ΕΔΔΑ σχετικά με το ζήτημα για ένα διαμορφώ- μεθο αφορά κυρίως τις αποφάσεις του ΕΔΔΑ Vassiliadis Stavroulous v. Greece, §39-41, Diamantidis v. Greece (no. 2), § 42 επ., Υπόθεση Zolotukhin κατά Ρωσίας, Καπεντόνας και λοιποί κατά Ελλάδα, Öztürk v. Germany, αριθ. 8547/79, Engel and Others v. the Netherlands, Series A, no. 22, Α.Β. κατά Νορβηγίας 2016). Η Ελληνική νομολογία αναφέρεται κυρίως στις αποφάσεις ΣτΕ 1741/2015 Ολομ., 1992-1993/2016, 2039/2015, 1741/2015 Ολομ., 1566/2015, 1565/2015, 1403/2015, 221/2015, 4571/2014, 1522/2010, 2067/2010.

3.- Με την από 30 Απριλίου 2015 απόφαση του υπ' αριθ. 3453/12, 42941/12 και 9028/13 Καπεντόνας και λοιποί κατά Ελλάδα, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο δικαιώμα- των του Ανθρώπου⁶ καταδίκασε την Ελλάδα για παραβία- σεις που αφορούσαν στην εφαρμογή της αρχής **ne bis in idem**⁷ (άρθρο 4 του ΕΡδμού Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ) και στο τεκμήριο αβωότητας (άρθρο 6 § 2 ΕΣΔΑ), στο πλαίσιο της επιβολής επιβολή διοικητικών προστίμων σε άτομα που

6. Πρόσφατη και πολύ σημαντική απόφαση ΕΔΔΑ (ευρ. συνβ.) 15.11.2016, A and B v. Norway (24130/11 & 29758/11) σύμφωνα με την οποία δεν στοχοθετείται παράβαση της διάταξης του άρθρου 4 του 7ου Πρωτοκόλλου, εάν το κοδού κράτος τεκμηρίωσε ότι οι δύο επιχαρα διαδικασίες συνδέονται ακρόντως με το ίδιο σόζωμα, κατ' ουσίαν και κατά χρόνον, ώστε να αποτελούν ένα συνεκτικό σύνολο.- βλ. Η επιρροή της ποινικής δικής στην διοικητική διαδικασία και ίδια για φορολογικές διαδικασίες, υπό το φως των θεμελιωδών δικαιωμάτων, στην πρόσφατη νομολογία του ΣτΕ και του ΕΔΔΑ (ΣτΕ 1992-1993/2016, ΕΔΔΑ 15.11.2016 Α και Β κατά Νορβηγίας) (Ι. Δημητράκου, Παρέδρου ΣτΕ) σε <http://www.humanrightscaseweb.gr/>.

7. βλ. πρόσφατη νομολογία ΣτΕ: 2403/2016(Θ), 2402/2016(Θ), 1993/2016(Β' Τμ.), 1992/2016(Β' Τμ.), 1665/2016(Ε'), 1290/2016(Δ'), 1288/2016(Δ'), 1037/2016(Β'), 1035/2016(Β'), 1034/2016(Β'), 1028/2016(Β'), 4309/2015(ΟΛ.), 4201/2015(Δ') 3999/2015(Γ') 2895/2015(Ε'), 2797/2015(Δ' Τμ.), 2796/2015(Δ' Τμ.), 2543/2015(Ε'), 2403/2015(Β' Τμ.).

έχουν κατηγορηθεί για λαθρεμπόριο και είχαν παράλληλα σιωπηθεί σε παράλληλη διαδικασία ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων. Το δικαστήριο κατά τρόπο αναλυτικό και χρήσιμο για κάθε εφαρμοστή του δικαίου, έθεσε όλα τα σημαντικά ζητήματα, αλλά και την νομολογία που το αφορούν, ώστε η ίδια η σχολαζόμενη απόφαση να προσοδιάζει σε αναλυτικό εγχειρίδιο όντος απολύτως πλήρους και ακα- τονήτου.

4.- Στο άρθρο 195 Α ΚΔΔ ορίζονται οι όροι και προϋ- ποθέσεις επαναλήψεως της διαδικασίας. Κρίθηκε από το δικαστήριο ότι: 1) η εφαρμογή του τεκμηρίου αβωότητας προϋποθέτει αμετάκλητη αβωτική απόφαση 2) το τεκ- μτήριο αβωότητας επιβάλλει στον διοικητικό δικαστή να λά- βει υπόψη του την οικεία αμετάκλητη αβωτική ποινική απόφαση με ειδική απολογία με συλλογισμό τόσο να μην θέτει εν αμφιβάλλω την ορθότητα της απολογικής κρίσης του ποινικού δικαστή. Έτσι ο διοικητικός δικαστής δεν δεσμεύεται από την αβωτική ποινική απόφαση, αλλά υποχρεούται να απολογηθεί ειδικά την αποκλίνουσα άπο- ψή για παράβαση και αυτό να το πράξει εκτιμώντας με διαφορετικό τρόπο το αποδεικτικό μέσο.

5.- Το Δικαστήριο έθεσε συγκεκριμένες προϋποθέσεις προκειμένου να επιτραπεί η επανάληψη της διαδικα- σίας, οι οποίες πρέπει να συντρέχουν **συνεπικτικά** και είναι οι ακόλουθες:

(α) **η διαπιστωθείσα από το ΕΔΔΑ παράβαση δια- τάξης της ΕΣΔΑ είναι τέτοια ώστε να τελεεί σε απώ- δει συνθήκη** προς το σκοπικό και το διαποκτικό της ο- κείας, απορριπτικής της αίτησης αναιρέσης, απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας, ώστε η άρση της εν λόγω παράβασης και των συνεπειών της μπορεί να επιτευχθεί μέσω της (ολικής ή μερικής) εξάρθρωσης της προσβαλ- λόμενης απόφασης του παρόντος δικαστηρίου και, περαι- ρω, μέσω της νέας κρίσης και αποδοχής (εν όλη ή εν μέρ- ει) της αίτησης αναιρέσης (λ.χ. η προϋπόθεση αυτή δεν συντρέχει σε περίπτωση που το ΕΔΔΑ έχει απλώς διαπί- στωσε παράβαση του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ, αποκλειστικά και μόνο από την άποψη της υπέρβασης της εύλογης διάρ- κειας της δικής).

(β) **η συμμόρφωση προς τη σχετική απόφαση του ΕΔΔΑ δεν συνεπάγεται παραβίαση κανόνα του Συντάγματος**, το οποίο (για μην υπερχωρή της ΕΣΔΑ αλ- λά), πάντως, πρέπει να ερμηνεύεται (όχι σύμφωνα με την ΕΣΔΑ, αλλά), στο μέτρο του εφικτού, κατά τρόπο "φιλικό" προς την ΕΣΔΑ, όπως αυτή ερμηνεύεται και εφαρμόζεται από το ΕΔΔΑ, τούτο δε έχει, ιδίως, την έννοια ότι, εάν είναι εύλογος υποτιμήσεις περισσότερες της μιας εκδοχής ως προς την έννοια ορισμένης συνταγματικής διάταξης, πρέ- πει, τουλάχιστον κατ' αρχήν, να προκρίνεται από τον Έλ-

ληνα δικαστή εκείνη που μπορεί να "συμβιώσει" με την ΕΣΔΑ και τη σχετική νομολογία του ΕΔΔΑ, όχι αυτή που οδηγεί σε σύγκρουση με την τελευταία.

(γ) **η συμμόρφωση προς την απόφαση του ΕΔΔΑ δεν οδηγεί σε παραβίαση άλλης υποχρέωσης της χώρας από το διεθνές δίκαιο**, ιδίως δε από το ενισιακό δίκαιο, η οποία, ενόψει των περιεχομένων της και των συν- θετικών της συγκεκριμένης περίπτωσης και κατόπιν στόθι- μων της συγκεκριμένων έννομων αγαθών, κρίνεται σημα- ντικότερη, σε σχέση με εκείνη που απορρέει από το άρθρο 46 της ΕΣΔΑ.

(δ) **η συμμόρφωση προς την απόφαση του ΕΔΔΑ δεν προσκοπεί, λαμβανομένων υπόψη και των συνεπειών της συγκεκριμένης περίπτωσης, σε κά- ποιον άλλο επιτακτικό λόγο δημοσίου συμφέροντος** η εξυπηρέτηση του οποίου, σταθμιζόμενη με την ανάγκη εκτέλεσης της απόφασης του ΕΔΔΑ, βάσει της αρχής της έλλειψης ισορροπίας, κρίνεται ότι υπερέχει.

(ε) **η απόφαση του ΕΔΔΑ, που αποδίδει σε όργα- να της Ελληνικής Δημοκρατίας παράβαση μίας ή πε- ριοσώτερων διατάξεων της ΕΣΔΑ, δεν είναι εμφανώς ελλείψης, σαφούς ή/και αυθαίρετης** ως προς τη νόμιμη (ή/και την πραγματική) βάση της, λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων εκτίμησης που συνάγονται από την οικεία νομολογία του ίδιου του ΕΔΔΑ (και, ιδιαίτερα, της ευρείας σύνθεσής του), αλλά και του Δικαστηρίου της ΕΕ (ΔΕΕ), της θεμελιώδους αρχής της (δικαιοκρατικής και ουσιαστικής) επικουρικότητας του ελέγχου του ΕΔΔΑ, καθώς και της συ- νολικής υποχρέωσης του να επαρκεί απολύτως στην α- πορρόφηση των, με τις οποίες διαπιστώνεται παράβαση της ΕΣΔΑ από κράτος μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης.

(στ) **η διαπίστωση των επιχαρα παραβάσεων, που δέχθηκε η σχετική απόφαση του ΕΔΔΑ, δεν κλονίζεται** (ώστε να μην μπορεί πλέον να θεωρηθεί δικαιο- λογική, σύμφωνα και με το κριτήριο που προκύπτει από την οικεία νομολογία του ΕΔΔΑ), **συνεπεία σφινγε- νών στοιχείων**, που απορρέουν είτε από απόφαση του ίδιου του ΕΔΔΑ είτε από απόφαση του ΔΕΕ είτε, τέλος, από απόφαση ανώτατου δικαστηρίου της χώρας, με την οποία γίνεται ερμηνεία ή/και εφαρμογή του εθνικού δικαίου κοινή να θεμελιώσει το συμπέρασμα ότι, με βάση το νεότερο αυ- το νομολογιακό δεδομένο, το ΕΔΔΑ δεν θα ενέμενε στην κρίση του περί συνδρομής της αποδοθείσας στην Ελλάδα παράβασης της ΕΣΔΑ.

(ζ) **δεν έχει μεσολαβήσει πράξη κρατικού οργ- άνου, με την οποία να θεραπευθεί κατ' ουσίαν η διαπιστωθείσα από το ΕΔΔΑ παράβαση** και να αιρούνται τα δοσμένα για τον αιτούντα αποτελέσματα της, κατά τρώ- νο ώστε η επιδικαζόμενη από τον αιτούντα επανάληψη

δικασίας και εξεφώνηση της προσβαλλόμενης δικαστικής απόφασης να παρίσταται αλυσιτελής για την προστασία των προσβαλλόμενων δικαιωμάτων του.

Τέλος, σε περίπτωση, όπως η παρούσα, στην οποία με τη σχετική απόφαση του ΕΑΔΑ αποδόθηκαν στην Ελλάδα περισσότερες της μίας παραβάσεις των κατοχυρωμένων στην ΕΣΔΑ δικαιωμάτων τινός δικαίου (εν προκειμένω, εκκένων από την ημερίαν από το άρθρο 4 § 1 του 7ου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ και από το άρθρο 6 § 2 της ΕΣΔΑ), ο ο-ποιός ζητά από το ΣτΕ την επανάληψη της διαδικασίας εκδίκασης της υπόθεσής του, ενόψει των κριθέντων από το ΕΑΔΑ, η αποδοχή της αίτησης επανάληψης για έναν από τους προσβαλλόμενους λόγους, που αντιστοιχεί σε μία από τις διαπιστωθείσες από το ΕΑΔΑ παραβάσεις της ΕΣΔΑ, ενδέχεται, αναλόγως του είδους και του ειδικότερου περιεχομένου των επίμαχων παραβάσεων, **να συνιστά προσηκουσα εκτέλεση της απόφασης του ΕΑΔΑ και να καθιστά αλυσιτελή την εξέταση των λοιπών προσβαλλόμενων λόγων, που αντιστοιχούν στις λοιπές αποδοθείσες παραβάσεις της ΕΣΔΑ.**

6.-Για την εφαρμογή της αρχής «ne bis in idem» με τη σχολιαζόμενη κρίθηκε ότι απαιτείται, κατ' αρχήν, να συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις: (α) πρέπει να υπάρχουν περισσότερες της μίας διακριτέμενες διαδικασίες επιβολής κύρωσης, οι οποίες δεν συνδέονται στενά μεταξύ τους, (β) οι διαδικασίες αυτές πρέπει να είναι "ποινικές" κατ' την αυτόνομη έννοια της ΕΣΔΑ, ήτοι, βάσει των κριτηρίων Engel, κατ' εφαρμογή των οποίων μπορούν να θεωρηθούν ως "ποινικές" και κυρώσεις που επιβάλλονται από δικαστικά όργανα, ενόψει της φύσης των σχετικών παραβάσεων ή/και του είδους και της βαρύτητας των προσβαλλόμενων γ' αυτές δικαστικών κυρώσεων, (γ) η μία από τις διαδικασίες πρέπει να έχει περατωθεί με αμετάκλητη απόφαση και (δ) οι διαδικασίες πρέπει να στρέφονται κατά του ίδιου προσώπου και να αφορούν στην ίδια κατ' αυτούς παραβατική συμπεριφορά. Σύμφωνα με την νομολογία του ΕΑΔΑ το εκ των υστέρων επιλαμβανόμενο δικαστικό δικαστήριο, που κρίνει επί της δικαστικής παράβασης της λαθρεμπορίας δεν δεσμεύεται από την οικεία αμετάκλητη αποφασιολογική απόφαση του ποινικού δικαστηρίου, αλλά υποχρεούται να τη συνεκτιμήσει και, δη, κατά τρόπο ειδικό, ώστε, εφόσον αποβλέπει σε μία αυστηρότερη κρίση του ποινικού δικαστή, να μην καταλείπει εύλογες αμφιβολίες ως προς το σεβασμό του τεκμήριου αθωότητας, που απορρέει από την τελική έκδοση της ποινικής δίκης.

II. Επιλόγος

H υπ' αριθ. 1992/2016 ιστορική απόφαση του ΣτΕ, α-

ποτελεί εξέλιξη της νομολογίας για το ζήτημα σε θετική κατεύθυνση καθώς και έμπρακτη και ουσιαστική συμμόρφωση στην νομολογία του ΕΑΔΑ. Απόφαση σταθμού του ΕΑΔΑ αποτελεί η απόφαση (ευρ. συνθ.) 15.11.2016, Α and B v. Norway (24130/11 & 29758/11) (με ψήφους 16-1*) αναφορικά με την επιβολή κυρώσεων, την αρχή ne bis in idem (αρθ. 4 του 7ου Πρωτοκόλλου ΕΣΔΑ) σε συνδυασμό με την αρχή της αναλογικότητας και την σφαιρική διοικητικής και ποινικής διαδικασίας επιβολής κυρώσεων σε βάρος του ίδιου προσώπου, για την ίδια κατ' αυτούς ουσίαν φορολογική παράβαση (μη δήλωση φορολογητέου εισοδήματος και μη πληρωμή του αναλογούντος φόρου), διαδικασίες που συνδέονται αρκούντως στενά μεταξύ τους, κατ' ουσίαν και κατά χρόνον, με συνέπεια να μην παραβιάζεται ο κανόνας «ne bis in idem».

Εχουμε την άποψη ότι σύντομα θα υπάρξουν και νεότερες νομολογιακές εξελίξεις για το ζήτημα αυτό.

ΑΝΤΩΝΗΣ Π. ΑΡΓΥΡΟΣ
argyros.office@gmail.com

8. <http://www.humanrightscaselaw.gr/>

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΠΡΟΣΦΑΤΗΣ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ ΣτΕ

Εμπέλετα: Κωνσταντίνος Π. Σαμαρτζής, Δικηγόρος

ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ

1990/2016 – Πρόεδρος: Ν. Σακελλαρίου, Πρόεδρος, Εισηγητής: Κ. Παπαρτζής, Σύμβουλος

ΤΑΙΠΕΔ. Σκοπός και χαρακτηρισμός. Το Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ) συστάθηκε με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Α' του ν. 3906/2011 ως ανώνυμη εταιρία, με σκοπό να αποκατάξει, χωρίς αντίληψη, με αποφάσεις της Διοικητικής Επιτροπής Αναδιορθώσεων και Αποκρατικοποιήσεων, στοιχεία της ιδιότητας περιουσίας του Ελληνικού Δημοσίου και, περαιτέρω, να αξιοποιεί αυτά τα περιουσιακά στοιχεία με συμβάσεις ιδιωτικού δικαίου, τις οποίες συνάπτει το ίδιο με ιδιώτες επενδυτές. Για τη σύναψη των συμβάσεων αυτών το ΤΑΙΠΕΔ διενεργεί διαγωνισμούς προς επιλογή των αντιπροβλλόμενων επενδυτών.

ΠΥΣ για παραχώρηση αεροδρομίων. Μη εκτελεστές χαρακτηρισμός. Δεν υπόκεινται στην έγκριση του Υπουργικού Συμβουλίου οι διαγωνισμοί του ΤΑΙΠΕΔ και οι επί τη βάση των σχετικών διαγωνιστικών όρων συναινέσεις συμβάσεως μεταξύ του Ταμείου και των επιλεγμένων επενδυτών. Το Υπουργικό Συμβούλιο δύναται να αποφασίζει τη συνιστάση των συμβάσεων που συνάπτονται μεταξύ του ΤΑΙΠΕΔ και των επενδυτών, προκειμένου να συμβάλλεται και το Ελληνικό Δημόσιο με την ιδιότητα του τρίτου συμβαλλόμενου και μόνον ως προς τους όρους που προβλέπονται α) ειδικά προς αποζημίωση για πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του Ελληνικού Δημοσίου γενικώς και β) ανάληψη δικαιωμάτων και υποχρεώσεων εκ μέρους του Ελληνικού Δημοσίου ειδικώς στις συμβάσεις παραχώρησης δικαιωμάτων λειτουργίας, συντήρησης και εκμετάλλευσης υποδομών. Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου (ΠΥΣ) που δεν εγκρίνεται στην παραχώρηση από το ΤΑΙΠΕΔ των δικαιωμάτων διοίκησης, διαχείρισης, λειτουργίας, ανάπτυξης, επέκτασης, συντήρησης και εκμετάλλευσης των 14 περιφερειακών κρατικών αεροδρομίων και τους ειδικότερους όρους αυτής της παραχώρησης, αλλά που δηλώνει τη βούληση του Ελληνικού Δημοσίου να συμβληθεί, με την ιδιότητα του τρίτου συμβαλλόμε-

νου, κατά τα ανωτέρω, στις σχετικές συμβάσεις που πρόκειται να συναφθούν μεταξύ του ΤΑΙΠΕΔ ως παραχωρητή και της παραχωρησιούχου εταιρίας και ορίζει τα κρατικά όργανα που θα εκπροσωπούν τον Ελληνικό Δημόσιο, με την ίδια πάντως ιδιότητα του τρίτου συμβαλλόμενου, κατά την υπογραφή των συμβάσεων. Η ανωτέρω ΠΥΣ δεν έχει χαρακτηρισμό εκτελεστή διοικητικής πράξης, διότι με αυτή το Ελληνικό Δημόσιο δηλώνει συμβατική βούληση αποδοχής όρων που κατοχυρώνουν αστικής φύσης δικαιώματα του παραχωρησιούχου.

ΤΜΗΜΑΤΩΝ

1816/2016 (Ε' Τμ.) – Προεδρεύον: Χ. Ράμμος, Σύμβουλος, Εισηγητής: Χ. Παπανοκόλου, Πρόεδρος

Περιβάλλον. Όρια ακροτοκικού ελέγχου πράξεων έγκρισης περιβαλλοντικών όρων σχεδιασμού έργων. Κατά την άσκηση του ακροτοκικού ελέγχου πράξεων εκδιδόμενων για την εκ των προτέρων εκτίμηση των επιπτώσεων στον περιβάλλον σχεδιασμένων έργων ή δραστηριοτήτων, στον οποίον ελέγχο περιλαμβάνεται και η πύλη περί τη πράξη, ο δικαστής εξετάζει, μεταξύ άλλων, εάν η μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, που αποτελεί το βασικό μέσο εργαλείου των αρχών της πρόληψης και προαύλησης, ανταποκρίνεται προς τις απαιτήσεις του νόμου και εάν το περιεχόμενό της είναι επαρκές ώστε να παρέχεται στα αρμόδια διοικητικά όργανα η δυνατότητα να διακρίνουν και αξιολογούν τους κινδύνους και τις συνέπειες του έργου και να εκτιμούν εάν η πραγματοποιήσή του είναι σύμφωνη με τις διατάξεις της οικείας νομοθεσίας και τις συνταγματικές επιταγές. Παράβαση των ανωτέρω αρχών μπορεί να εληφθεί ειδικώς από τον ακροτοκικό δικαστή μόνον εάν, από τα στοιχεία της διοικητικής και με βάση τη διαδικασία της κοινής πέρας, προκύπτει ότι η προκαλούμενη από το έργο ή τη δραστηριότητα βλάβη του περιβάλλοντος είναι μη επανορθώσιμη ή είναι προφανώς δυσανάλογη με το προσδοκώμενο όφελος και έχει τέτοια έκταση και συνέπειες, ώστε πρόδηλο να αντιστρατεύεται τις αρχές αυτές.

1847/2016 (Α' Τμ.) – Προεδρεύον: Α. Γκότης, Αντιπρόεδρος, Εισηγητής: Σ. Μαρκιτζής, Σύμβουλος

Επίσκοπος παραγωγής υπηρεσιών υγείας από το Κράτος στο πλαίσιο των αντικειμενικών δυνατοτήτων του. Ναι μεν το άρθρο 21 § 3 Συντ. ι-ορίζει ειδικά εκ του Συντάγματος υποχρέωση του Κράτους για τη λήψη θετικών μέτρων προς προστασία της υγείας των πολιτών, στους οποίους δίνει δικαίωμα να απαιτήσουν από την Πολιτεία την πραγματοποίηση της αντιστοίχης υποχρέωσης της με την παροχή υπηρεσιών υγείας υψηλού επιπέδου, πλην όμως η υποχρέωση αυτή, καθ' όσον αφορά στα δημόσια Νοσοκομεία, στα οποία το Κράτος συνάπτει την παροχή των υπηρεσιών υγείας, νοείται στο πλαίσιο των εκάστοτε υφιστάμενων αντικειμενικών δυνατοτήτων τους (από άποψη, μεταξύ άλλων, τεχνολογική εξοπλισμού και εξειδικευμένου επιστημονικού προσωπικού) αναλόγως των διατιθέμενων σε αυτά από τον κρατικό προϋπολογισμό οικονομικών πόρων. Μη χρήση μισθιακής μεθόδου εξέτασης αίματος που χαρακτηρίζεται από μεγάλη δυσκολία εφαρμογής και απαιτεί κέντρα ελέγχου υψηλής τεχνολογίας και εξειδικευμένου προσωπικού και η οποία δεν εφαρμόζεται στην Ελλάδα και διεύθυνε στα κέντρα αμοδοσίας των Νοσοκομείων σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο, αλλά μόνον σε εξειδικευμένα ιδιωτικά κέντρα ή στα κέντρα αναφοράς AIDS, δεν μπορεί να στοιχειοθετήσει παράβαση δημοσίου Νοσοκομείου να παρέχει υπηρεσίες υγείας των επιπέδου που αξιώνει η ως άνω συνταγματική διάταξη [Μειωμένη].

1851/2016 (Α' Τμ.) – Προεδρεύον: Γ. Παπαγεωργίου, Σύμβουλος, Εισηγητής: Ο. Νικολαράκου, Πρόεδρος

Λήψη εγγράφων που περιέχουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Δικαιώμα πρόσβασης. Κάθε προσώπου σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν και τα οποία αποτελούν αντικείμενο επεξεργασίας, και αντίστοιχη υποχρέωση του υπαλλήλου επεξεργασίας να εξασφαλίσει την πρόσβαση του ενδιαφερομένου στα εν λόγω δεδομένα. Το δικαίωμα αυτό ασκείται με την υποβολή σχετικής αίτησης από το προσώπου που υποβάλλονται στον υπαλλήλου επεξεργασίας. Άρνηση ικανοποίησης του ως άνω αιτήματος και αθέτηση της σχετικής υποχρέωσης του υπαλλήλου

επεξεργασίας συνιστά, σε περίπτωση που ο υπαλλήλος επεξεργασίας είναι διοικητική αρχή, εκτέλεση διοικητική πράξη. Κατά της ρητής ή σιωπηλής απόρριψης από τον υπαλλήλου επεξεργασίας αίτησης του ενδιαφερομένου για την πρόσβαση σε προσωπικά δεδομένα, που τον αφορούν, χωρίς απροσδόκητο – προσωρινή ενόπληση της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΧ), η απόφαση δε της Αρχής αυτής επί της προσυμφωνίας αποτελεί εκτελεστή πράξη, δεσμευτική για τον υπαλλήλου επεξεργασίας, ο οποίος, εφ' όσον δεν ασκήσει τα προβλεπόμενα κατά της πράξης αυτής ένδικα μέσα, έχει υποχρέωση σε συμμόρφωση με απόφαση παράλειψης του ΓΕΣ να συμμορφωθεί με τη πράξη της ΑΠΔΠΧ.

1852/2016 (Α' Τμ.) – Προεδρεύον: Ε. Σαρπ, Αντιπρόεδρος, Εισηγητής: Ο. Νικολαράκου, Πρόεδρος

Αλλάξη επωνύμου τέκνου. Προϋποθέσεις. Το επώνυμο αποτελεί μεν στοιχείο της προσωπικότητας του ατόμου, πλην η πρόσκτηση ή η αλλαγή του δεν αποτελεί στην ιδιωτική βούληση, αλλά ενδιαφέρει τη δημόσια τάξη ως θέμα συνιστάμενο με την ασφάλεια των συνολικών και των εννόμων εν γένει σχέσεων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου του ατόμου, χωρίς δε κατ' αρχήν διά της δικαιοσύνης οδού. Το αρμόδιο διοικητικό όργανο οφείλει σε κάθε περίπτωση, προπαντός, να εκτιμή τους λόγους που επικαλείται ο αιτών τη μεταβολή του επωνύμου του και να αποφανθεί, εν όψει της σοβαρότητας των λόγων αυτών, εάν ενδείκνυται ή όχι να εγκριθεί η ζητούμενη μεταβολή, αιτιολογώντας ειδικά, από την άποψη αυτή, την απόφασή του. Το κατ' αρχήν αμετάκλητο της κατ' το άρθρο 1503 ΑΚ κοινής δήλωσης του γονέου για το επώνυμο του τέκνου τους (δήλωση), η οποία δύναται, πάντως, να ακυρωθεί, κατά τις γενικές περί δικαιοπραξιών διατάξεις, λόγω πλάνης, απάτης ή απειλής, κατά τη διαδικασία της αμφισβητούμενης δικαιοσύνης) δεν αποκλείει τη μεταβολή του επωνύμου του τέκνου, ακόμη και με την αντικατάσταση του αρχικού επωνύμου με το επώνυμο του άλλου γονέα, το οποίο είχε αποκαταστήσει με την εν λόγω δήλωση, κατόπιν αίτησης του ίδιου του τέκνου ή, εφ' όσον είναι ανήλικο, των γονέων του ως αποκτώντων τη γονική μέριμνα και εκπροσωπούμενων από, σύμφωνα με τη διαδικασία και υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου μόνου του ν.δ. 2573/1953, εφ' όσον, δηλαδή, συντρέχουν σοβαροί λόγοι, οι οποίοι δικαιολογούν, κατά την αιτιολογημένη κρίση του αρμοδίου οργάνου,

την αυτοίμενη μεταβολή. Η ερμηνεία αυτή επιβάλλεται εν όψει της κατοχύρωσης του συνταγματικού δικαιώματος της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας [Μειωμένη].

1880/2016 (Ε' Τμ.) – Πρόεδρος: Α. Ράντος, Αντιπρόεδρος, Εισηγητής: Χ. Λυκούρα, Πρόεδρος

Περιορισμοί ιδιοκτησίας προς προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος. Δικαιώματα αποζημίωσης του ιδιοκτήτη. Για την αποζημίωση του ιδιοκτήτη ακινήτου, επί του οποίου επιβάλλονται μέτρα περιοριστικά της ιδιοκτησίας με σκοπό την προστασία στοιχείων του πολιτιστικού περιβάλλοντος, απαιτείται η υποβολή σχετικής αίτησης, από τον οποίον απορρέει η ρητορική Πράξη Πολιτικού με πράξη εκδιδόμενη ύστερα από γνώμη της οικείας Επιτροπής. Η απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, με την οποία ολοκληρώνεται η διαδικασία αυτή, αποτελεί εκτελεστή διοικητική πράξη, η οποία υπόκειται σε αίτηση ακρόασης, δεδομένου ότι δεν προβλέπεται άλλο ένδικο βοήθημα κατ' αυτής. Εφ' όσον αναγνωρίζεται το ανωτέρω ειδικό δικαίωμα προς αποζημίωση και θεσπίζεται σχετική διαδικασία, ο ενδιαφερόμενος οφείλει να ασκήσει το δικαίωμά του με την τήρηση της διαδικασίας αυτής και δεν δικαιούται να ασκήσει αίτηση κρινόμενη ειδικώς στο άρθρο 24 § 6 Συντ. Εξάλλου, μέσω της διαδικασίας αυτής, ο ενδιαφερόμενος δύναται να απαιτήσει την ικανοποίηση κάθε είδους αξιώσεων του που πηγάζουν από τους ανωτέρω συγκεκριμένους περιορισμούς της ιδιοκτησίας του, στις οποίες περιλαμβάνονται οι οι απαιτήσεις για την κατά τη παρελθόν στήριξη της χρήσης της. Στην περίπτωση που τα αιτήματα αυτά αφορούν τόσο στον παρόντα όσο και στον παρελθόντα χρόνο, δεν παρέχεται να παρβληθούν και από κοινού. Είναι άλλο το ζήτημα της δυνατότητας του θημένου ιδιοκτήτη να ασκήσει, αντί της αίτησης ακρόασης ή μετά την ακρόαση της πράξης αυτής, αίτηση αποζημίωσης κατ' επίκληση του άρθρου 105 ΕισΑΚ, ισχυριζόμενος ότι η εκδιδόμενη επί της αίτησης του εκτελεστική διοικητική πράξη, που δέχεται μόνον εν μέρει η απορρίπτεται την αίτηση αυτή, είναι παράνομη και ζημιώδης για τον ιδιοκτήτη.

1882/2016 (Ε' Τμ.) – Πρόεδρος: Α. Ράντος, Αντιπρόεδρος, Εισηγητής: Χ. Λυκούρα, Πρόεδρος

Άρση ρητορικής απαλλοτρίωσης και ε-

Παναφάνεια του πολεοδομικού καθεστώτος του ακινήτου. Όταν οι πολεοδομικές δεσμεψίες της ιδιοκτησίας διατηρούνται πέραν του εύλογου κατά τις περιστάσεις χρόνου, χωρίς τη συνέταξη της απαλλοτρίωσης των βαρυνόμενων ακινήτων, ανακύπτει υποχρέωση του αρμόδιου κατά περίπτωση οργάνου της Διοίκησης να άρει τη ρητορική απαλλοτρίωση ή το ρητορικό μέρος, η υποχρέωση δε αυτή δεν αναφέρεται από το γεγονός ότι, για την άρση της απαλλοτρίωσης ή του βάρους, απαιτείται η τροποποίηση του σχεδίου πόλης ή της πολεοδομικής μελέτης, για την οποία ο νόμος προβλέπει την τήρηση ορισμένων διατυπώσεων. Η Διοίκηση, όταν διαπιστώνει ότι συντρέχουν κατ' αρχήν οι προϋποθέσεις για την άρση ρητορικής απαλλοτρίωσης ή το ρητορικό μέρος, οφείλει να πράξει εξετάσει σχετικά αιτήματα του ενδιαφερομένου ιδιοκτήτη, που έχει υποβληθεί διά της διοικητικής οδού, είτε κατόπιν έκδοσης δικαστικής απόφασης, που ακυρώνει την άρνηση της Διοίκησης να ικανοποιηθεί το σχετικό αίτημα), οφείλει να επιληφθεί του ζητήματος, προκειμένου να προβεί στην άρση της ρητορικής απαλλοτρίωσης ή του ρητορικού μέρους και, ταυτοχρόνως, να ρυθμίσει εκ νέου το πολεοδομικό καθεστώς του συγκεκριμένου ακινήτου, διότι, με μόνη την άρση της απαλλοτρίωσης ή του βάρους, το ακίνητο δεν καθίσταται αυτομάτως οικοδομήσιμο.

Αποσές δυνατότητας της Διοίκησης. Η Διοίκηση δεν δεσμεύεται να καταστήσει, άνευ ετέρου, το ακίνητο οικοδομήσιμο, αλλά οφείλει να εξετάσει εάν συντρέχουν λόγοι που ες αντικείμενο δεν επιτρέπουν τη δόμησή του (όπως, όταν πρόκειται για ακίνητο με δασικό χαρακτήρα, εντός αγιαλίου, σε ζώνη προστασίας ρέματος) και, περαιτέρω, να συνεκτιμήσει, κατά τρόπο εκτιμητικό, εφ' όσον τα μορφολογικά χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου ακινήτου, καθώς και τα χαρακτηριστικά και το νομοθετικό καθεστώς του οικισμού και της ευρύτερης περιοχής, στην οποία αυτό εντάσσεται (πικνοδομημένος οικισμός, οικισμός παραδοσιακός κατά τις διατάξεις του ν. 1577/1985, οικισμός υπαχόμενος στις διατάξεις του ν. 3028/2002, οικισμός σε περιοχή φυσικού κάλλους, οικισμός σε περιοχή προστασίας της φύσης κ.λπ.), εφ' όσον οι πολεοδομικές ανάγκες και τον πολεοδομικό σχεδιασμό της περιοχής, ιδίως δε την ανάγκη δημοσιονομικής κοινότητας και κοινωνικών γόνων, και, τέλος, τις δεσμεψίες και καταθέσεις πλάνων υφιστάμενου χωροταξικού σχεδίου ή Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου ή άλλων συναφών σχεδίων, προκειμένου να αποφευχθούν οι αποσπασματικές ρυθμίσεις. Εν όψει των εκτιμήσεων αυτών, η Διοίκηση οφεί-

λει να κρίνει εάν η ιδιοκτησία πρέπει, για κάποιο νόμιμο λόγο, να παραμείνει εκτός πολεοδομικού σχεδιασμού ή να δομηθεί εκ νέου, με την επισημειωμένη ρυμοτομική απαλλοτρίωσης ή ρυμοτομικού βάρους, εφ' όσον συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η δυνατότητα άμεσης αποζημίωσης των θυγομένων ιδιοκτητών, ή να καταστεί οικοδομήσιμη, είτε με τους γενικούς όρους δόμησης είτε, ενδεχομένως, με ειδικούς όρους δόμησης που πρέπει να καθοριστούν.

Προϋποθέσεις επανεισβολής ρυμοτομικής απαλλοτρίωσης. Η ενάγκεια επανεισβολής της ρυμοτομικής απαλλοτρίωσης ή του ρυμοτομικού (πολεοδομικού) βάρους προϋποθέτει, εκτός από την ύπαρξη σοβαρής πολεοδομικής ανάγκης, χάριν της οποίας επιβάλλεται η σχετική πολεοδομική ρύθμιση, και την ύπαρξη πρόθεσης και δυνατότητας για την άμεση κατά τον νόμο συνέλιξη της απαλλοτρίωσης με την καταβολή της οφειλόμενης αποζημίωσης. Η συνδρομή και των δύο αυτών προϋποθέσεων πρέπει να φροντίζεται τελικά από το όργανο που έχει την αποσπαστική αρμοδιότητα στο θέμα αυτό, η σχετική δε κρίση του πρέπει να έχει πλήρη και ειλικρινή αιτιολογία, που μπορεί να προκύπτει και από τα στοιχεία του φακέλου. Κατά την έρευνα των ως άνω προϋποθέσεων πρέπει να συνεκτιμάται και η συμπεριφορά της Διοίκησης κατά το διαρρέσαν χρονικό διάστημα, από την αρχική επιβολή της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης ή του βάρους μέχρι την άρση τους, αλλά και το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε μέχρι την εκ νέου επιβολή της απαλλοτρίωσης ή του πολεοδομικού βάρους.

■
 νος, δεν παράγουν έννομες συνέπειες, όμως, ως εκ της φύσης και του περιεχομένου τους αλλά και για λόγους ασφαλείας του δικαίου, είναι εν πάση περιπόσει ακυρωτικές προς αποφυγή του ενδεχομένου της εφαρμογής τους στο μέλλον.

1918/2016 (Γ' Τμ.) – Προεδρεύουν: Α. Σκαλτσούνης, Σύμβουλος – Εισηγητής: Φ. Ντζίμης, Σύμβουλος

Ανικανότητα υπαλλήλου για λόγους υγείας. Αρμόδιες είναι η Υγειονομική Επιτροπή και η Υγειονομική Σύμβουλος. Η Υγειονομική Επιτροπή του Ο.Α.Ε.Δ. διαπιστώνει τη φύση της νόσου υπαλλήλου και το ύψος ή μη αυτής και, εν όψει των διαπιστώσεων της, εκφέρει κρίση περί της από άποψη υγείας αντικειμενικής, κατ' αρχήν, καταλληλότητας του υπαλλήλου να παραμείνει στην υπηρεσία. Ακολούθως επιλαμβάνεται το Υγειονομικό Συμβούλιο, στο οποίο (καθώς από πορεία, λόγω της σύνταξης του, τις υπό του Συντάγματος απαιτούμενες, προς τούτο εισηγήσεις) ανήκει η αρμοδιότητα να κρίνει, εν όψει των διαπιστώσεων της Υγειονομικής Επιτροπής, εάν υφίσταται ή μη δυνατότητα απόρριψής της για την υπηρεσία συνέχισης της εκτέλεσης στον καθήκον του υπαλλήλου ή άλλων παρεμφερών καθηκόντων που προσδιάζουν στη θέση που αυτός κατέχει, κατ' εκτίμηση, ειδικότερα, και όλων των λοιπών τυχόν συντρέχοντων δεδομένων, δηλαδή της φύσης και των ιδιαίτερων συνθηκών της εκτελούμενης από αυτόν εργασίας.

Συντάξεις ακρόασης διοικητικής πράξης. Η ακρόαση διοικητικής πράξης απαιτείται ως προϋπόθεση στον χρόνο έκδοσης της πράξης που έχει ακυρωθεί. Περαιτέρω, η νέα πράξη, που τυχόν εκδίδει η Διοίκηση, ανατρέχει στον χρόνο εκείνου και δέχεται, κατ' αρχήν, από το νομικό και πραγματικό καθεστώς που ισχύει τότε και όχι από το ισχύον κατά τον χρόνο, κατά τον οποίο λαμβάνουν χώρα οι ενέργειες συμμόρφωσης προς την ακυρωτική απόφαση. Σε περίπτωση ακρόασης σύνταξης διοικητικής ενέργειας, η Διοίκηση, επιλαμβάνεται και πάλι της υπόθεσης, πρέπει να κρίνει από τα σημεία, στο οποίο ανατρέχει η ακρόαση και εντέλει, και να λάβει υπ' όψη όλων εκείνα τα στοιχεία που είχε εκτιμήσει κατά την αρχική της κρίση.

1923/2016 (ΣΤ' Τμ.) – Πρόεδρος: Χ. Ράμμος, Αντιπρόεδρος – Εισηγητής: Ε. Παπαδημητρίου,

Σύμβουλος

Αίτηση ανάφρασης. Επίδοση σε πρόσωπο άγνωστης διαμονής. Η κοινοποίηση αίτησης ανάφρασης σε πρόσωπο άγνωστης διαμονής γίνεται κατά τις διατάξεις της Πολιτικής Δικονομίας. Για τη διενέργεια έγκυρης κοινοποίησης στην περίπτωση αυτή πρέπει να βεβαιώνεται στη σχετική έκθεση του δικαστικού επιμελητή ή του οργάνου, που είναι αρμόδιο για την επίδοση, ότι ο αναμεσβλήτος δεν αναζητεί στη διεύθυνση που δηλώνει και ότι, παρά το ότι καταβλήθηκε κάθε προσπάθεια, δεν κατέστη δυνατό να εντοριθεί η νέα κατοικία ή διαμονή του. Επί αίτησης ανάφρασης ενόσπου του ΣτΕ, οι κοινοποιήσεις προς αναμεσβλήτο άγνωστης διαμονής γίνονται στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και οι δημοσιεύσεις σε δύο ημερησίες εφημερίδες της Αθήνας, ενώ, αν το πρόσωπο στο οποίο γίνεται η επίδοση διαμένει ή έχει την έδρα του στο εξωτερικό, η επίδοση γίνεται, κατά τα ανωτέρω, στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, ο οποίος, όταν παραλάβει το έγγραφο, οφείλει να το αποστείλει στον Υπουργό των Εξωτερικών, που έχει περαιτέρω την υποχρέωση να το διαβιβάσει σε εκείνον προς τον οποίο γίνεται η επίδοση.

1963/2016 (Α' Τμ.) – Προεδρεύουσα: Ε. Σαρπ, Αντιπρόεδρος, Εισηγητής: Α. Χριστοφορίδης, Σύμβουλος

Ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις ε-πεχειρήσεων. Περικεζόμενο. Θεμελιώδη κανόνα για την κατάσταση των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων, που αντιστοιχούν ένα σύνολο, αποτελεί η τήρηση της αρχής της απεικόνισης της πραγματικής εικόνας όπως αφορά στην περιουσιακή διάρθρωση, τη χρηματοοικονομική θέση και τα αποτελέσματα χρήσης των εν λόγω επιχειρήσεων, τον κανόνα δε αυτόν πρέπει να υπηρετεί η εφαρμογή των κανόνων του λογιστικού δικαίου. Η αρχή της απεικόνισης της πραγματικής εικόνας επιβάλλει αφ' ενός οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις των εταιριών να απεικονίζουν τις δραστηριότητες και τις συναλλαγές, που φέρνουν στα περιγράφοι, και αφ' ετέρου οι λογιστικές πληροφορίες να δίδονται με τον πλέον αξιόπιστο και κατάλληλο τρόπο προκειμένου να ικανοποιείται η ανάγκη πληροφόρησης των τρίτων, χωρίς να βλάπτονται τα συμφέροντα των εταιριών.

Διάδοση παραπλανητικών πληροφοριών. Πρόστωμο από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.

Η διοικητική κύρωση αποσκοπεί στην αποτροπή δημοσίευσης ή διάδοσης ανακριβών ή παραπλανητικών πληροφοριών, οι οποίες είναι από τη φύση τους ικανές να επηρεάσουν την τιμή ή τις συναλλαγές επί κανητών αξιών που εισάγονται ή έχουν εισαχθεί σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά, από την έννοια ότι είναι ικανές να ασκήσουν επιρροή στο επενδυτικό κοινό και στη διαμόρφωση των αποφάσεων του ως προς τις συναλλαγές του απ' αυτούς, χωρίς να απαιτείται να αποδεικνύεται ότι επηρεάθηκαν πράγματι, στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι συναλλαγές ή ότι ε-πλήξε ζημία σε συγκεκριμένα πρόσωπα, μετόχους ή μη της εταιρίας, αλλά και χωρίς να ασκεί επιρροή η υπαίτιότητα (δόλος ή αμέλεια) του προσώ-που που υπέπεσε στην παρὰβση.

Επιμέτρηση προστίμου και βαρύνουσα πρόσταση. Επιπρόσθετα η επιμέτρηση του προστί-μου ανολόγως με τη βαρύνουσα της εκάστοτε δια-πιστωμένης παρὰβσης και των λοιπών συνθη-κών, υπό τις οποίες αυτή έλαβε χώρα. Η διοικη-τική κύρωση σε πρόσταση που εινδύονται για τη δημοσίευση ή τη, με σκοπούδησες τρὰπο, διάδο-ση ανακριβών ή παραπλανητικών πληροφοριών, μέσω της δημοσίευσης ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, ανεξαρτήτως εάν μπορεί να επιβληθεί σε βάρος του νομικού προσώπου της μητρικής εταιρίας, επιβάλλεται στα φυσικά πρό-σωπα που, ως εκ της ιδιότητάς τους και της θέσης που κατέχουν στην εν λόγω εταιρία, είτε φέρουν την ευθύνη για την σύνταξη των καταστάσεων αυτών, και προφανώς και για την ακρίβεια των πε-ριεχομένων σε αυτές στοιχείων, μεταξύ των ο-ποίων περιλαμβάνονται και τα στοιχεία των θυγα-τρικών εταιριών, όπως συμβαίνει με τα μέλη του Δ.Σ. είτε εγκρίνουν τις καταστάσεις αυτές με την υπογραφή τους και, επομένως, πιστοποιούν την ακρίβεια των περιεχομένων τους και κατά το μέρος που αφορά στα στοιχεία των θυγατρικών εταιριών.

1964/2016 (Α' Τμ.) – Πρόεδρος: Α. Πετρούλας, Αντιπρόεδρος, Εισηγητής: Α. Κυρίλλοπουλος, Σύμβουλος

Επιβολή συγκεκριμένης σχέσης συνεργα-σίας μεταξύ ιδιωτικής Κινητής και Επιστημονι-κά Υπευθύνου και Επιστημονικών Διευθυντών αυτής. Συνταγματικότητα. Επιπρόσθετα η ρυθμι-στική επέμβαση του Κράτους στην επιχειρηματική δραστηριότητα που ασκείται με αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών υγείας, τα λαμβάνουσα όμως μέτρα πρέπει να υπογράφονται από την ανάγκη

προστασίας της υγείας των πολιτών, χωρίς να παραβιάζουν την αρχή της αναλογικότητας. Η ε-ργασιακή σχέση που συνδέει τους Επιστημονικούς Διευθυντές και τους Επιστημονικούς Υπευθύνους των Τμημάτων και Εργαστηρίων με τις Ιδιωτικές Κινητές αποτελεί σχέση εξαρτημένης εργασίας, αποτελούμενης της σύναξης άλλων μορφών συμ-βάσεων μεταξύ των ανωτέρω προσώπων και των Ιδιωτικών Κινητικών, όπως είναι η σύμβαση πα-ροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών. Η ρύθμιση αυτή, η οποία επιβάλλει περιορισμό στην επιχειρηματική και τη συμβατική ελευθερία τόσο των ιδιοκτητών των Ιδιωτικών Κινητικών, όσο και των Επιστημο-νικών Διευθυντών και των Επιστημονικών Υπε-υθύνων των Τμημάτων και των Εργαστηρίων των Ιδιωτικών Κινητικών, υπαγορεύεται από λόγους γενικότερου δημόσιου συμφέροντος, συναπόμε-νους με την εύρυθμη λειτουργία των Κινητικών, δότα τα καθήκοντα των προσώπων αυτών, συν-δεόμενα αρρήκτως με την παροχή διαγνωστικών και θεραπευτικών υπηρεσιών στους νοσηλεύμε-νους ασθενείς και την εύρυθμη λειτουργία της Κινητικής, απαιτούν την παροχή των ιατρικών υ-πηρεσιών τους καθ' ορισμένα χρονικά διαστήμα-τα τακτικής εργασίας, η οποία πρέπει να υποκα-ταστή στον έλεγχο του εργοδότη, με τη σύναξη συμ-βάσεων εξαρτημένης εργασίας και δεν αντίκειται στην ελευθερία των συμβάσεων που κατοχυρώνε-ται από το άρθρο 5 § 1 Σ.

■
 σχετικά διάταξη του ΕΟΠΥΥ περιορίζεται, όσο απαιτείται για να ισοκαταβληθεί ο προβλεπόμε-νος, με ισόποσο περιορισμό των αντίστοιχων χρηματικών απαιτήσεων των επιχειρήσεων. Σο-φιστικά, το μέτρο δεν συνίσταται σε επιβολή φόρου ή κοινωνικής εισφοράς ως φόρου του ΕΟΠΥΥ, αλλά σε περιορισμό χρηματικών απαιτήσεων κα-τά του Οργανισμού προς εξυπηρέτηση του προ-αναφερθέντος σκοπού. Για τον περιορισμό αυτόν εκδίδονται κανονιστικές αποφάσεις, που ορίζουν την επιπεσόμενη διάταξη του ΕΟΠΥΥ εντός μιας χρονικής περιόδου αναφοράς, οι οποίες υποκα-ταστάτουν στον ακυρωτικό έλεγχο του ΣτΕ.

Λήξη ισχύος πράξης. Προϋποθέσεις συνέ-χισης της δράσης. Επιπρόσθετα, κατ' αρχήν, η α-κύρωση πράξης, η οποία δεν ισχύει κατά τον χρό-νο εκδόσεώς της αίτησης ακρόασης. Κατ' άπα-ρση, συγχωρετή η συνέχιση της δράσης, όταν ο αυτόν επικυλεύεται και αποδεικνύει ιδιαίτερο πρό-σωπο έννομο συμφέρον, προκειμένου να αποτρα-πούν δομημένες για το μέλλον διοικητικές φά-σεις συνέπειες, οι οποίες δεν είναι δυνατόν να αρθ-θούν παρά μόνον με την έκδοση ακυρωτικής απόφα-σης. Τέτοιο έννομο συμφέρον δεν στοιχειοθετεί, πάντως, η αναφορά σε πρόκληση ζημίας από τη διοικητική πράξη για την ανόρθωση της οποίας είναι αρμόδια τα διοικητικά δικαστήρια, ούτε η επίδοση να παροχέθι δεδικασμένο από την έκ-δοση της ακυρωτικής απόφασης. Για τις κανονι-στικές διοικητικές πράξεις περιορισμένης χρο-νικής ισχύος, που έχουν λήξει κατά τον χρόνο της εκδόσεως της αίτησης ακρόασης, κατ' εζοχήν δεν συγχωρείται η συνέχιση της δράσης εφ' όσον για την εφαρμογή τους απαιτείται η έκδοση απο-κυρωτικών πράξεων, με την προσβολή των οποίων ενόπουν τον αρμόδιο δικαστήριον δύναται να ενδιαιεφερόμενοι να γτήσουν τον παρεμπόδιτο έλεγχο του κύρους των κανονιστικών πράξεων.

2066/2016 (Β' Τμ.) – Πρόεδρος: Ε. Σαρπ, Αντι-πρόεδρος, Εισηγητής: Ι. Δημητριάδης, Σύμβουλος

Αίτηση ακρόασης. Έννομο συμφέρον. Για την άσκηση της αίτησης ακρόασης απαιτείται προσωπικό, άμεσο και ενστούς έννομο συμφέρον του αιτούντος και δεν αρκεί το γενικό ενδιαφέρον του κάθε πολίτη για την τήρηση των νόμων και τη σύνταξη άσκηση της διοικητικής λειτουργίας. Η ύπαρξη του εννόμου συμφέροντος κρίνεται, όταν η διοικητική πράξη δεν απεικονίζεται ειδικός προς τον αιτούντα δημοσιονόμος γι' αυτόν συγκεκρι-μένες έννομες συνέπειες, από τον σύνδεσμο που

υπάρχει μεταξύ των εννόμων αποτελεσμάτων των επιχειρήσεων από την προσβαλλόμενη διοικητική πράξη και του περιεχομένου μιας συγκεκριμένης νομικής κατάστασης ή ιδιότητας, στην οποία βρί-σκει η την οποία ο αιτών έχει και επικυλεύεται, με σκοπό την προστασία του σχετικού ελευθε-ριών ή δικαιωμάτων του, μέσω της έκδοσης α-κυρωτικής απόφασης.

Έννομο συμφέρον κατά κανονιστικές πρά-ξεις που αφορά σε αντικειμενικές αξίες ακινή-των. Σε περίπτωση προειδορισμού των τιμών του συστήματος αντικειμενικού προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων σε εντός σχεδίου περιοχές με μια υποσημειωμένη απόφαση, η οποία αναλύεται σε χιλιάδες επίμονες κανονιστικές ρυθμίσεις, τιμών ζώνης εκείνος που ζητά την ακρόαση της από-φασής κατ' επέκταση της ιδιότητάς του ως κεραιού ορισμένου ακινήτου σε περιοχή, στην οποία ισχύει ο αντικειμενικό σύστημα και, περαιτέρω, ως υπόχρεο για τους κατ' αρχήν υπολογιζόμενους βάσει των αντικειμενικών αξιών προαναφερόμε-νους φόρους (ΤΑΠ και ΕΝΦΙΑ), αποκλειστικά με έννομο συμφέρον την αίτηση του μόνον κατά της κανονι-στικής ρύθμισης που αφορά στη ζώνη εντός της οποίας καίται το ακίνητο ή, στην οποία και υπο-χρεούται να προσδιορίσει κατά τρόπο ακρόντως ειδικό και σαφή στο δικήγραφο της αίτησης, το άλλος αυτή απορρίπτεται ως απροσέχεται λόγω παράλειψης καθορισμού του βελτιστού για τον αιτούντα σκίου της προσβαλλόμενης πράξης. Εκείνου που επίδοκα την ακρόαση από το Δι-καστήριο της κανονιστικής ρύθμισης περί τιμής ζώνης, στην περιοχή όπου καίται το ακίνητο επί του οποίου επικυλεύεται κυριότητα ή επικρατεία, προκειμένου να θεμελιώσει επαρκώς το έννομο συμφέρον του για την άσκηση του ενδίκου προ-σώπου, δεν αρκεί να επικυλεύεται και να προ-σέχεται στοιχεία, από τα οποία να συνάγεται ότι ε-ίς σε κάποιο χρονικό σημείο στο παρελθόν κυ-ριότητα ή επικρατεία επί του ακινήτου (χ.χ. συμ-βόλαιο κτήσης του εμπράγματου δικαιώματος και πιστοποιητικό μεταγραφής του στο υποθηκοφυ-λακείο ή δήλωση του δικαιώματος στο κτηματο-λόγιο ή πράξη προσδιορισμού ΕΝΦΙΑ περιεβό-λτος έτους), αλλά οφείλει να επικυλεύεται παρὰδο-κτός και να καταβάλει νομίμως στο δικαστήριο πρόσταση και επίκαιρα στοιχεία (όπως, ιδίως, κτηματολογικό φύλλο του ακινήτου, πιστοποιη-τικό του υποθηκοφυλακείου περί μεταγραφής και ι-διοκτησίας ή αντίγραφο/εκτύπωση της δήλωσης Ε9 ή της διοικητικής πράξης επιβολής ΕΝΦΙΑ), αναγράφουσα στο οικείο έτος φορολογίας, με βάση τα οποία να τεκμηριώνεται επαρκώς, εν όψει των συνθηκών, ότι αυτός έχει το προβλεπόμενο ε-μπράγματο δικαίωμα και, κατ' ακολουθίαν, την

ιδιότητα του βαρυνόμενου με ΤΑΠ ή/και ΕΝΦΙΑ, κατά τον κρίσιμο χρόνο γένεσης της αντίστοιχης φορολογικής οφειλής, το ύψος της οποίας επηρε-άζεται από την προσβαλλόμενη κανονιστική ρύθ-μιση.

■
2076/2016 (Ε' Τμ.) – Προεδρεύουσα: Α. Σκελ-λαροπούλου, Σύμβουλος, Εισηγητής: Α. Σκού-φαλος, Πάρεδρος

Προστασία μνημείων. Επιβάλλεται στη Διοίκηση η λήψη κάθε μέτρου, το οποίο κρίνεται αρμόδιος ως πρόσφορο για την προστασία των αρχαίων και νεότερων μνημείων, καθώς και των ιστορικών και αρχαιολογικών όπων. Η προστα-σία αυτή συνίσταται, κατ' αρχήν, στη διατήρηση στο δημόσιο αναλλοίωτων των ανωτέρω στοι-χείων του πολιτιστικού περιβάλλοντος και του αναγκαίου για την ανάδειξή τους σε ιστορική, α-σθητική και λειτουργική ενότητα περιβάλλοντος χώρου, συνίσταται δε τη δυνατότητα επιβολής των απαιτούμενων για τον σκοπό αυτό μέτρων και περιορισμών της ιδιοκτησίας.

Αόρα αρχαιολογικής υπηρεσίας. Τόσο για την ανέγερση κτιριακών σε αρχαιολογικό χώρο και σε τόπο, ο οποίος έχει χαρακτηριστεί ως τό-πος ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και χρήσης ειδικ-ής κρατικής προστασίας, όσο και για οποιαδή-ποτε επέμβαση σε κτίσμα που βρίσκεται στον χώ-ρο αυτόν ή για την ολική ή μερική καταστροφή του, είτε αυτό είναι παλαιότερο του χαρακτηρι-σμού είτε μεταγενέστερο, απαιτείται άδεια της α-ρχαιολογικής υπηρεσίας, ή μη ύπαρξη ή η ανάκλη-ση της οποίας επιφέρει αυτοτελώς τη διακοπή κάθε οικοδομικής εργασίας, ανεξάρτητα από την ύπαρξη ή την ισχύ οικοδομικής άδειας. Η χορή-γηση ή μη της άδειας συνιστάται, κατ' αρχήν, αποκλειστικά με την εξειδικευμένη των σκοπι-ών της αρχαιολογικής νομοθεσίας, οι οποίοι, προ-κειμένου περί οικισμού που φέρει τους ως άνω χαρακτηρισμούς, συνίσταται στη διατήρηση της μορφής του τόπου ως συνόλου όσο και στα επί-μέρους τμήματα και σημεία του, καθώς και στη διατήρηση της σχέσης και των αναλογιών μεταξύ των κτιρίων που εντάσσονται στο οικιστικό συγκρότημα, το οποίο κρίθηκε προστατευτικό ως ενιαίο σύνολο. Η εφαρμογή της νομοθεσίας αυτής δεν παρεμποδίζεται από την επάρκεια της χορήγησης ή μη της άδειας, σε τυχόν έννομες σχέσεις ή καταστάσεις του ιδιοκτητικού δικαίου.

■
2113/2016 (Α' Τμ.) – Πρόεδρος: Α. Πετρούλας, Αντιπρόεδρος, Εισηγητής: Α. Κυρίλλοπουλος,

Σύμβουλος

Άδεια ίδρυσης φαρμακείου. Προτεράωττα στη χορήγηση. Η προτεράωττα πον ενδιωφωρ- μόνον για τη χορήγηση άδειας ίδρυσης φαρμα- κείου καθορίζεται επί τη χρονολογική σειρά επί- δοσης των αιτήσεων από τους φαρμακοποιούς, που κλείνεται τα απαιτούμενα νόμια προσόντα, στην αρμόδια αρχή, αδιαφόρου του αν, κατά τον χρόνο επίδοσης των αιτήσεων, συνέτρεχαν ή όχι οι λοιπές κατά τον νόμο αντικειμενικές προσι- πόθετες για τη χορήγηση της άδειας, και δη η έ- παρκη κενών θέσεων φαρμακείων επί τη βάση του μόνιμου πληθυσμού του περί ου πρόκειται ΟΤΑ, ήτοι των κατοίκων που διαμένουν μόνιμα στον οργανισμό αυτόν, αποδεικνυόμενου από τα δημοσιονόμενα στην Εφημερίδα της Κυβερνήσης αποτελέσματα της επίσημης απογραφής του εν λόγω πληθυσμού.

2156/2016 (Γ' Τμ.) – Προεδρεύουσα: Α. Σακελλα- ροπούλου, Αντιπρόεδρος: Εισηγήτρια: Α. Βανδό- ρος, Πάρεδρος

Αξιοματικοί Ποροσβεστικοί Σώματος. Προαγωγές νεότερων και αποσπράττευση πα- λαιοτέρων. Οι αξιοματικοί του Ποροσβεστικού Σώματος δέπτονται μεν από ιδιαίτερη ιεραρχία και ιδιαίτερους κανόνες πειθαρχίας, αντίστοιχους της στρατιωτικής, πλην όμως φέρουν την ιδιότητα του μόνιμου πολιτικού υπαλλήλου και απολαύουν της προστασίας του άρθρου 103 § 4 Σ, το οποίο δεν επιτρέπει την αποσπράττευση τους όχι μόνον λόγω προαγωγής νεότερου τους σε ανώτερο βαθ- μό, αλλά, για την ταυτητή του νομικού λόγου, ούτε λόγω επιλογής νεότερου τους σε ανώτερη θέση, ακόμη και αν αυτή είναι η ανώτατη του Ποροσβεστικού Σώματος, χωρίς αυτό να αποτε- λεί «άποτο». Εξάλλο, ενδεχόμενες διαγρέψεις κατά τη διαδικασία συμμόρφωσης στις δικαστικές αποφάσεις που δικαιώνουν αξιοματικούς του Ποροσβεστικού Σώματος λόγω της απουσίας κε- νών οργανικών θέσεων και του τρόπου που θα επιλέξει η Διοίκηση προς διοικητική τους αποκα- τίστη, δεν μπορούν, πάντως, να οδηγήσουν σε λύση της υπαλληλικής τους σχέσης, διότι αυτό θα αντίκειτο στις διατάξεις του άρθρου 103 § 4 και 95 § 5 Σ.

Επεξεργασία ΠΑ από το ΣτΕ. Μη δέσμευση των δικαστικών του σχηματισμών. Οι δικαστι- κού σχηματισμοί του ΣτΕ δεν δεσμεύονται από τη – ρητή ή ασπρηρά εκφερθείσα – γνώμη των σχη- ματισμών επεξεργασίας προεδρικών διαταγμά-

των, η οποία, άλλωστε, έχει συμβουλευτικό χαρα- κτήρα

2179/2016 (Α' Τμ.) – Προεδρεύουσα: Ε. Σαρπ, Αντιπρόεδρος: Εισηγήτρια: Σ. Χρυσικοπούλου, Σύμβουλος

Αίτηση θεραπείας και αίτηση ακρόωσης. Η απόφαση με την οποία, ύστερα από νέα αναστα- στική έρευνα της υποθέσης, απορρίπτεται η αίτηση θεραπείας που άσκησε ο αιτών κατά της προ- σβαλλόμενης με την αίτηση ακρόωσης πράξης θεωρείται σπασροσβαλλόμενη και μόνη παραδε- κτός προσβαλλόμενη πράξη, αφού σε αυτήν εν- σοματώθηκε η ρητός προσβαλλόμενη πράξη, η οποία έχασε την εκπλεσσιτότητά της. Ο δικονομι- κός αυτός κανόνος ισχύει ανεσάρτητος αν η α- πόφαση επί της αίτησης θεραπείας εκδόθηκε πριν ή μετά την άσκηση της αίτησης ακρόωσης.

Άδεια λειτουργίας πολιαιτρείου. Για τη νό- μιση λειτουργία ιδιωτικού πολιαιτρείου απαιτεί- ται προηγουμένη ανεγρεία άναυξης της λειτουργί- ας στον οικείο Ιατρικό Σύλλογο, ο οποίος είναι από 14.2012 αρμόδιος για τη χορήγηση βε- βαιοσύνης λειτουργίας πολιαιτρείου, και η υποβο- λή όλων των δικαιολογητικών που προβλέπονται στην ισχύουσα νομοθεσία, προκειμένου η αρμό- δια Επιτροπή του εν λόγω Ιατρικού Συλλόγου, ύ- στερα από επιτόπιο έλεγχο, να διαπιστώσει εάν συντρέχουν όλες οι απαραίτητες προσιπόθετες για τη νόμηση λειτουργία του. Αν η Επιτροπή διαπι- στώσει ότι πληρούνται οι προσιπόθετες αυτές, χορηγείται βεβαίωση λειτουργίας στον ενδιαφε- ρόμενο. Ο οικείος Ιατρικός Σύλλογος ανακαλεί τη βεβαίωση ή την άδεια για τη λειτουργία του πολιαιτρείου, εάν διαπιστώσει ότι συντρέχει και έ- ναν μόνον από τους ανωτερείες λόγους ανάκληση που αναφέρονται στο άρθρο 13 § 1 του π.δ. 84/2001. Μεταξύ δε των λόγων αυτών, είναι και ο λόγος της μη συνδρομής των νόμιμων προσιπο- θέσεων για τη χορήγηση της βεβαίωσης ή άδειας λειτουργίας του πολιαιτρείου. Επιπροσθέτως, ο Ιατρικός Σύλλογος διατάσσει το κλείσιμο του πολιαιτρείου και επιβάλλει πρότμιο, εάν διαπι- στώσει ότι στο πολιαιτρείο λειτουργεί τμήμα, το οποίο δεν περιλαμβάνεται στη βεβαίωση ή την άδεια λειτουργίας που έχει χορηγηθεί. Τα ανωτε- ρο ισχύουν τόσο για τις δικαστικές άδειες λειτουργίας που χορηγήθηκαν πριν από την έναρξη

ισχύος του ν. 3919/2011 όσο και για τις βεβαίω- σεις λειτουργίας που χορηγούνται μετά την έναρ- χη ισχύος του νόμου αυτού.

Επισημινικός Υπεύθυνος. Για τη νόμηση λειτουργία του πολιαιτρείου απαιτείται ο ορι- σμός, για καθένα από τα ιατρεία που συγκροτούν το πολιαιτρείο, απ' ενός του Επισημινικού Υ- υπεύθυνου ιατρού, ο οποίος υπαγράφει και σφρα- γίζει τα αποτελέσματα των ιατρικών πράξεων και εργαστηριακών εξετάσεων και απ' ετέρου του αναπληρωτή του, για την περίπτωση που ο Επι- σημινικός Υπεύθυνος απουσιάζει απ' αποσπότη- ποτε λόγω κατά τη διάρκεια του ωραρίου λειτουργί- ας, τόσο δε διότι η παρουσία του Επισημινι- κού Υπεύθυνου ιατρού ή του αναπληρωτή του έ- χει ιδιαίτερη σημασία για την προστασία της δη- μόνιας υγείας. Εν όψει του σκοπού, στην εξου- ρέτηση του οποίου αποβλέπει η παρουσία του Ε- πισημινικού Υπεύθυνου ιατρού, απαιτείται η φυσική παρουσία του στο πολιαιτρείο κατά τη διάρκεια του ωραρίου λειτουργίας του, η φυσική δε παρουσία του δεν μπορεί να αναπληρωθεί από την ενδεχόμενη δυνατότητα αυτού να ελέγξει από μακριά τις εξετάσεις.

2180/2016 (Α' Τμ.) – Προεδρεύουσα: Ε. Σαρπ, Αντιπρόεδρος: Εισηγήτρια: Β. Κιντζίου, Πάρεδρος

Νοσήλια ψυχιατρικών κλινικών. Ρύθμιση ανώτατης τμής. Για λόγους προστασίας της δη- μόσιας υγείας καθορίζονται ρυθμιστική επιβίωση του Κράτους, η οποία, με τον καθορισμό ανώτα- τής ή και κατώτατης τμής του ημερήσιου νοσή- λιο, αποβλέπει στην αποτροπή της υπέρμετρης ε- πείλησης του κοινού και, παράλληλα, στη δια- σφάλιση των αναγκαίων οικονομικών προσιποθέ- σεων ομαλής λειτουργίας των επιχειρήσεων, στις οποίες αφορά η διάταξη, σύμφωνα με τον προο- ρισμό τους, ο οποίος συνίσταται στην παροχή νο- σλευτικών υπηρεσιών της επισημινικής ενδε- δεγμένης στήλης. Η ρυθμιστική αυτή επιβίωση δεν προσκοπεί στη συστηματική προστασία της ελευθερίας της οικονομικής δραστηριότητας, που αποβλέπει στη διασφάλιση της ελεύθερης οικονο- μικής λειτουργίας των επιχειρήσεων, ώστε να μπορούν οι τελευταίες να λειτουργούν κερδοσο- πικός εντός της ανταγωνιστικής αγοράς. Τοίτο, διότι η συστηματική αυτή προστασία δεν απο- κλείει στον κοινό νομοθέτη ή, κατ' εξουσιοδότη- ση αυτού, στην κανονιστική δράση Διοίκησης να θεσπίζει περιορισμούς της ελευθερίας αυτής για λόγους δημοσίου συμφέροντος, οι οποίοι, υποσ-

σο, δεν επιτρέπεται να καθιστούν αδύναμη ή ο- σσιδώς δυσχερή την πραγματοποιήση των θεα- των σκοπών της επιχειρηματικής δραστηριό- τητας, από τους οποίους εξαρτάται η επιβίωση της επιχείρησης ως οικονομικής μονάδας. Ειδικό- ττερα, η ρύθμιση των τμίων και η εξασφάλιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών συ- νιστούν θεαυούς, κατ' αρχήν, περιρριομούς της οικονομικής δραστηριότητας, απ' όσον δεν παρε- μησιδούν ουσιαστικά την οικονομική λειτουργία της επιχείρησης, παρεχόμενη και διάθεση των υ- πηρεσιών αυτών. Κατά συνέπεια, η καθορισμένη ανώτατη τμήη των προσφερόμενων υπηρεσιών απ' ενός δεν μπορεί να είναι κατώτερη του κόστους παραγωγής και διάθεσής τους, ως τό- τοιου νοούμενου του κόστους ορθολογικά εργα- νομμένης οικονομικής μονάδας του συγκεκριμέ- νου κλάδου παραγωγής, το οποίο διακρίνεται υπό συγκεκριμένες, κατά τόπο και χρόνο, οικονο- μικοτεχνικές συνθήκες, απ' ετέρου δε πρέπει να περιλαμβάνει και εύλογο ποσοστό κέρδους, που προσδοκά ορθολογικά οργανωμένη επιχείρηση. Τοίτοιο έπεται ότι το ημερήσιο νοσήλιο των ι- διωτικών νευροψυχιατρικών κλινικών πρέπει να καθορίζεται κατ'αν συνεκτιμήσης τόσο του κό- στους παραγωγής που επιτυγχάνει ορθολογικά οργανωμένη νευροψυχιατρική κλινική και δεν μπορεί, πάντως, να είναι κατώτερη του κόστους αυτού, όσο και ενός εύλογου περιθωρίου κέρ- δους, ικανού για την εξασφάλιση της επιβίωσης της εν λόγω κλινικής ως οικονομικής μονάδας εντός της ανταγωνιστικής αγοράς. Η συνδρομή των όρων αυτών πρέπει βεβαίως να μην κατα- κανονιστική απόφαση ή στις σχετικές προγραμ- μενικές πράξεις, προκειμένου να είναι ορι- κτός ο δικαστικός έλεγχος της νομιμότητας της εισαγωγικής ρύθμισης, αποκαίται δε στον ενδια- φερόμενο να εμφανισθεί ενόπιον του ακροα- τικού δικαστή τη συνδρομή των ως άνω όρων, προβλλόμενος ότι είναι πεπληνημένη η σχετική τεχνική κρίση της Διοίκησης.

Υγος νοσήλιον και ημερησίο ασηλ- σιστικόν οργανισμών. Για τον ανακαθορισμό των τμίων του νοσήλιου νομίμως συνεκτιμήθηκε το κριτήριο της ημερησίου τιμής των κοινωνικοοικονο- μικών οργανισμών - επιρροαζόμενων με την κλίση των νοσήλιον για παρεχόμενες σε ασφα- λισμένους τους υπηρεσίες από συμβεβλημένους ι- ιδιωτικές νευροψυχιατρικές κλινικές -, διότι, εν όψει και της επιβλλόμενης από το άρθρο 22 § 5 του Συντάγματος κρατικής μέριμνας για την κοι- νωνική ασφάλιση των εργαζόμενων, η ημερησίο- τητα των ως άνω οργανισμών αποτελεί παράγο- να προορισμένης της δυνατότητας του ανακα- θορισμού του, απ' όσον η διάταξη αυτή αφορά

στον καθορισμό όχι του γενικού καταβλητέου στις ιδιωτικές νευροψυχιατρικές κλινικές νοσή- λιο, αλλά μόνον εκείνου που θα καταβλλεται σε αυτές από τους ασφαλιστικούς οργανισμούς για την παροχή νοσηλείας σε ασφαλισμένους των ο εν λόγω οργανισμών [Μενοψηφία].

2185/2016 (Ε' Τμ.) – Προεδρεύον: Ν. Ρόζος, Σύμβουλος: Εισηγήτρια: Θ. Αρβανίτης, Σύμβουλος

Ξενοδοχειακές μονάδες χωρίς Ειδικό Σήμα Λειτουργίας. Μεταβατικό στάδιο «τακτοποίη- σης». Με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 3766/ 2009 παρέχεται η δυνατότητα «τακτοποίησης» ξενοδοχειακών μονάδων που λειτουργούσαν χω- ρίς Ειδικό Σήμα Λειτουργίας (ΕΣΛ) κατά τη δη- μοσίωση του νόμου αυτού (1.7.2009), συνιστά- μένη στη χορήγηση ΕΣΛ μετά από αίτηση του εν- διαφερομένου, υποβλλόμενη εντός σύντομης προθεσμίας και συνοδευόμενη από τα δικαιολο- γητικά που ορίζονται στην § 1 του ίδιου άρθρου. Η ρύθμιση αυτή επιχειρεί να επιλύσει οριστικά το πρόβλημα της μη νόμησης λειτουργίας μεγάλου αριθμού ξενοδοχειακών μονάδων που λειτου- ργούσαν χωρίς το ΕΣΛ, έχει μεταβατικό χαρακτή- ρα, δεν αφορά στα καταλλήλως και αμετάσ- τελατα λειτουργούντες ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Τουρισμού, όχι δε και σε θέματα πολεοδομικών παραβιάσεων, τα οποία υπάγονται στις αρμόδιες πολεοδομικές αρχές. Παράλληλα, ο νομοθέτης, προκειμένου να ενθαρρύνει τις τουριστικές επι- χεργασίες, που λειτουργούσαν παράνομως την 1.7.2009, να υπαχθούν στον νόμο και να εροδι- σθούν με το ΕΣΛ, θέσπισε ανατολή επιβίωσης των δικαστικών κυρώσεων κατά τη διάρκεια της προθεσμίας υποβολής αίτησης υπαγωγής με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και όρισε ότι, για τις εν λόγω τουριστικές επιχειρήσεις, καταργούνται οι εκκρεμείς δικές που αφορούν σε επιβληθείσες δικαστικές κυρώσεις για την αναστολή αυτή. Οι ανωτέρω διατάξεις, ως εξαιρετικές και, άρα, στε- νώς ερμηνευτέες, δεν θεσπίζουν γενικευμένη και οριστική απαλλογή από οποιαδήποτε κύρωση της τουριστικής νομοθεσίας για αποσπνήσονται λόγω, ούτε κατάργηση των σχετικών με τις κυρώσεις αυτές όρων, αλλά μόνον προσωρινή και ως πο- τισιδοθεσία ανατολή επιβίωσης των νόμων κυρώσεων μέχρι τη λήξη της προθεσμίας υποσ- τής στις διατάξεις αυτές, άλλως επιβάλλονται (ή

επιανεπιβάλλονται, σε περίπτωση που καταγγιθη- κού η διαγράψαν), υποχρεωτικούς, ως νέες δικαστικές κυρώσεις.

Μη υπαχόμενες στη ρύθμιση μονάδες. Στις προαναφερθείσες ρυθμίσεις δεν εμπίπτουν επιχει- ρήσεις, οι οποίες λειτουργούσαν νομίμως την 1.7. 2009 βάσει ΕΣΛ χορηγηθέντες με τις προ του ν. 3766/2009 διατάξεις, ούτε επιχειρήσεις, οι οποίες λειτουργούσαν μεν χωρίς το ΕΣΛ την ημερομηνία αυτή, στη συνέχεια, όμως, δεν υπέβλεσαν εμπερο- θεσμός αίτηση υπαγωγής στις ειδικές διατάξεις του ν. 3766/2009 ή υπέβλεσαν εμπεροθεσμός αίτη- ση, η οποία ακολουθούσε απεργρηθή, ούτε επιχει- ρήσεις, οι οποίες δεν λειτουργούσαν την 1.7.2009, όπως στις περιπτώσεις πώσης της σχε- τικής δραστηριότητας.

2304/2016 (Ε' Τμ.) – Προεδρεύουσα: Α. Σακελλαροπούλου, Σύμβουλος: Εισηγήτρια: Ρ. Γιαννουλάτου, Πάρεδρος

Υπαίθρια διαφήμιση. Ρυθμιστικό πλαίσιο. Με τις διατάξεις του ν. 2946/2001 καθορίζονται οι όροι για τη χορήγηση από τον οικείο ΟΤΑ α' βαθμού άδειας για κάθε διαφήμιση που προβλί- νεται και για κάθε ειδικό πλαίσιο που τοποθετεί- ται στους χώρους της περιφέρειας του όπου επι- τρέπεται η τοποθέτηση τους κατόπιν τήρησης ει- δικής διαδικασίας και καθορίζονται σύστημα ε- πιβολής κυρώσεων στις περιπτώσεις παραβιάσε- ρων θεσπιζόμενων ουσιαστικών κανόνων, στις οποίες περιλαμβάνονται η απομάκρυνση των ά- νευ αδειών διαφημιστικών πλαισίων, διαφημι- σμών και επιγραφών, με απόφαση είτε του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, στις οριζόμενες από τις διατάξεις αυτές περιπτώσεις, είτε του Δημάρχου σε κάθε άλλη περίπτωση, και η επιβολή προστί- μων με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου, στα δικαστικά όρια του οποίου τελέσθηκε η παράβαση. Οι δικαστικές πράξεις, που απο- σκοπών στη ρύθμιση του τρόπου άσκησης του δικαιώματος της διαφήμισης όσο και οι πράξεις επιβολής δικαστικών κυρώσεων για τοποθέτηση ανώτερης διαφημιστικής πινακίδας ή επιγραφής, εκδίδονται βάσει των ειδικών διατάξεων του ν. 2946/2001 περί υπαίθριας διαφήμισης και όχι βάσει των γενικών διατάξεων που δέπουν τους όρους και τις προσιπόθετες για τη νόμηση ανέ- γερση κτισμάτων ή κατασκευών.

2306/2016 (Ε' Τμ.) – Πρόεδρος: Α. Ρόντος, Αντι-

πρόεδρος: Εισηγήτρια: Μ. Τριπολιτσάη, Πάρε- δρος

Έργα σε περιοχές Natura. Προσιποθέσεις. Τα κράτη - μέλη υποχρεούνται να λαμβάνουν μέ-τρα προστασίας των φυσικών οικοτόπων (περιο- χές Natura), ικανά να διασφαλίζουν το ουσιαστικό οικολογικό ενδιαφέρον τους, δεν μπορούν δε να επιτρέπουν παρεμβάσεις που μπορεί να ελαττώ- σουν σημαντικά την έκταση του προστατευόμενου τόπου ή να προκαλέσουν την εξασθένιση ειδικών προσιποθημάτων. Δεν αποκλείεται, πάντως, η ε- κτέλεση έργου σε προστατευόμενη περιοχή, έστω και μη συνδεδεμένου άμεσα ή μη αναγκαίου για τη διαχείριση της, καθώς επίσης και η αναγκαία πα- ρεχόμενη δραστηριότητα, απ' όσον στην οικεία μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων περιέ- χονται εκτιμήσεις ως προς τις επιπτώσεις του και προτεινόμενα μέτρα για την αντιμετώπιση τους κατά τρόπο αποτελεσματικό ώστε να μην επηρεά- ται υποβλάση της περιοχής. Η, κατά τα ανωτε- ρο, δόουσα εκτίμηση των επιπτώσεων του σχεδι- ον ή του έργου στον προστατευόμενο τόπο προ- οβλέπει ότι, πριν από την έγκριση του σχεδίου ή του έργου, προοδωρίζονται, λαμβανόμενα υπ' όψη των βέλτιστων επιστημονικών γνώσεων για το θέμα αυτό, όλες οι πτυχές του σχεδίου ή του έργου που θα μπορούσαν, είτε η καθέμία από μό- νη της είτε σε συνδυασμό με άλλα σχέδια ή έργα, να επηρεάσουν τους στόχους διατήρησης του τό-που αυτού. Η αρμόδια αρχή επιτρέπει την άσκηση δραστηριότητας στον προστατευόμενο τόπο μόν- ον απ' όσον δεν υφίσταται, από επιστημονικής άποψης, οποιαδήποτε εύλογη αμφιβολία ως προς την απουσία επιβλαβών συνεπειών για την ακε- ραυότητα του.

Ζώνες προστασίας των πτηνών. Πότε επι- τρέπονται έργα. Τα κράτη-μέλη υποχρεούνται να καθορίζουν, για τις ζώνες ειδικής προστασίας (ΖΕΠ) που θεσπίζονται εντός της επικράτειας τους ασπρητό νομικό καθεστώς που διασφαλίζει, μετα-ξύ άλλων, την επιβίωση και την αναπαραγωγή των πτηνών, καθώς και την αναπαραγωγή, την αλληλεγγύη φερόματος και τη διαχείριση των απο- δημητικών πτηνών, η έλεση των οποίων από τη-ν ομάδα της ΕΕ είναι τακτική. Όταν συντρέχουν λό- γοι επιστημονικού δημοσίου συμφέροντος, περιλή- βανόμενων λόγων οικονομικής ή κοινωνικής φύ- σης, είναι επιτρεπτή η εκτέλεση σχεδίου που έχει σημαντικές επιπτώσεις σε περιοχή, η οποία, βάσει ορθολογικών κριτηρίων, έχει χαρακτηριστεί ως ΖΕΠ. Αντίθετα, σε ζώνες, οι οποίες δεν έχουν κα- ταταγεί ως ΖΕΠ, ενώ θα έπρεπε να είχε εστωθεί η υπαγωγή τους σε κάποιο προστατευτικό καθε- στώς, δεν επιτρέπεται η έγκριση σχεδίου για επι-

τακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος, περι- λαμβανόμενων των ανωτέρω λόγων κοινωνικής ή οικονομικής φύσης.

Αιολικά πάρκα σε περιοχές Natura. Δεν υ- φίσταται απόλυτη απαγόρευση εγκατάστασης αιολι- κών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας εντός ή πλησίον περιοχών του δικτύου Natura 2000 και ΖΕΠ, αλλά το ζήτημα αυτό εξετάζεται κατά περίπτωση, μετά από εκτίμηση των περι- βαλλοντικών επιπτώσεων του υπό αδειοδότηση έργου. Εντός του πλαισίου αυτού, αιολικά πάρκα που είναι δυνατόν να επηρεάσουν σημαντικά πε- ριοχές ενταγμένες στο δίκτυο Natura 2000 πρέπει να υποκείνται σε δόουσα εκτίμηση των περιβαλ- λοντικών τους επιπτώσεων, ενώ η εγκατάσταση αιολικών πάρκων δεν επιτρέπεται να προκαλεί σημαντική καταστροφή ή ενόχληση σε ειδικό κοι- νωτικό ενδιαφέρον, μεταξύ των οποίων τα πτη-νά που προστατεύονται από την Οδηγία 79/409/ΕΟΚ ή στους σημαντικούς οικοτόπους τους, είτε βρίσκονται εντός είτε εκτός προστατευ- μένων περιοχών.

Αδειοδότηση αιολικού πάρκου. Κατά τη δια- δικασία της περιβαλλοντικής αδειοδότησης αιολι- κών πάρκων που βρίσκονται σε περιοχές εκτός ΖΕΠ πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψη οι επιπτώ- σεις σε προστατευόμενα είδη πτηνών που προκα- λεί εν δυνάμει ενόχληση στη λειτουργία των εν λόγω εγκαταστάσεων, ιδίως αν το υπό έγκριση αιολικό πάρκο βρίσκεται σε σημαντική περιοχή για τα πτηνά (ΣΠΠ), ακόμη και αν αυτή δεν έχει χαρα- κτηρισθεί ως ΖΕΠ.

2330/2016 (Β' Τμ.) – Πρόεδρος: Ε. Σαρπ, Αντιπρόεδρος: Εισηγήτρια: Ι. Δημητράκοπούλου, Πάρεδρος

Αδελφικόριο καπνών. Εθνική αποδοχική. Η κήρυξη του εγκεκριμένου αποδοχικού προϊό- νων καπνών ως αλληγγεμής υπελλήνου για την πληρωμή των καταλογισθέντων στους τελειώσαντες λαμβανόμενα χρηματικών κυρώσεων προσιποθετεί ότι, κατά τον χρόνο διάρραξης της παράβασης (αντικανονική εξέδου των εμπορευμάτων, τα οποία διακινήθηκαν από τη φορολογική ασπίδα του, εκ του καθεστώτος ανατολής επιβίωσης των αναλογούντων ειδικών φόρων κατανάλωσης), ο αποδοχική αυτής είχε, σύμφωνα με το ημεδαπό δικαίω, την κυριότητα των εμπορευμάτων, καθώς και συμβατική σχέση με τους δράστες της παρά- βασης, η οποία να τους καλλιστεί εντολόμενους ή αντιπροσώπους του.

2343/2016 (Β' Τμ.) – Προεδρεύον: Ν. Μαρκουλάκης, Σύμβουλος, Εισηγητής: Β. Μόσχου, Πάρεδρος

Φορολογία αποζημίωσης απαλλοτριωθέντος ακινήτου επιχείρησης. Αντισυνταγματικότητα. Η αποζημίωση που καταβάλλεται στον κύριο ακινήτου, το οποίο απαλλοτριώνεται αναγκαστικά, αντιστοιχεί στην αξία του απαλλοτριωμένου ακινήτου κατά τον χρόνο της απαλλοτριώσεως, χορηγείται δε προς αντικατάσταση της ζημίας που αυτός υφίσταται λόγω της σπάσης της ιδιοκτησίας του, λόγος για τον οποίον, άλλωστε, προβλέπεται ρητά στο άρθρο 17 § 4 Σ, ότι η αποζημίωση αυτή δεν υπόκειται σε κανένα φόρο, κράτηση ή τέλος, προδήλως διότι στην περίπτωση αυτή θα καθίσταται μη πλήρης. Το υπερτίμημα που προκύπτει από την αναγκαστική απαλλοτίρωση ακινήτου επιχείρησης, δηλαδή η διαφορά μεταξύ του ύψους της καταβαλλόμενης στον ιδιοκτήτη του εν λόγω ακινήτου αποζημίωσης και της τιμής κτήσης του, «θεωρείται» ως εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις και υπόκειται σε φόρο εισοδήματος, όμως, προκειμένου περί ιδιοχρησιμοποιούμενου από επιχείρηση ακινήτου, η φορολόγησή του εν λόγω υπερτιμήματος αναβάλλεται, ενόσω αυτό εμφανίζεται σε ιδιαίτερο λογαριασμό αφορολόγητου αποθεματικού, φορολογείται δε αυτό στο όνομα της επιχείρησης μόνον σε περίπτωση διανομής του ή διάλυσης της επιχείρησης. Η διαφορά μεταξύ της τιμής κτήσης ακινήτου επιχείρησης και της αποζημίωσης που καταβάλλεται στην επιχείρηση λόγω αναγκαστικής απαλλοτίρωσης του εν λόγω ακινήτου δεν εμπίπτει πράγματι στην έννοια του εισοδήματος από εμπορικές επιχειρήσεις, καθ' όσον η αποζημίωση αυτή δεν συνιστά επαύξηση της περιουσίας της επιχείρησης που προέκυψε από ενέργειες σχετικές με το αντικείμενό της, στις οποίες προέβη ελεύθερος αυτός που την ασκεί, κατ' εκτίμηση του συμφέροντός του, η δε φορολόγηση του υπερτιμήματος, το οποίο αποτελεί τμήμα της καταβαλλόμενης αποζημίωσης στην ιδιοκτήτρια απαλλοτριωμένου ακινήτου επιχείρησης, έστω και στον μεταγενέστερο χρόνο της διανομής αυτού ή της διάλυσης της επιχείρησης, έρχεται σε αντίθεση με το άρθρο 17 § 4 Σ, διότι καθιστά την αποζημίωση του απαλλοτριωθέντος ακινήτου αυτής μη πλήρη.

2400/2016 (Α' Τμ.) – Προεδρεύον: Ν. Μαρκουλάκης, Αντιπρόεδρος, Εισηγητής: Ε. Αντωνόπουλος, Σύμβουλος

Χαραγώγηση αγοράς. Απόκτηση ιδίων μετοχών. Η απαγόρευση της χειραγώγησης της αγοράς, μέσω της αγοράς ιδίων μετοχών από ανώνυμη εταιρία που είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο και, μάλιστα, όχι μόνον από κυρίους μετόχους της ή μέλη του ΔΣ, αλλά και μέσω παρενθέτων προσώπων ή θυγατρικών της εταιριών ή εταιριών που είναι συνδεδεμένες με αυτήν, είναι αυτοτελής και ανεξάρτητη από τη δυνατότητα της ανώνυμης εταιρίας που είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο να προβάλει σε απόκτηση ιδίων μετοχών μέχρι ποσοστού 10% του συνόλου τους, με σκοπό τη στήριξη της χρηματιστηριακής τιμής τους.